kadınlara mahsus gazete

PAZARTESİ

SAYI: 4 TEMMUZ 1995

25.000 TL. (KDV DAHİL)

annem tarkan seviyo!

KENDİ ÇOCUKLARINA TECAVÜZ DAVASINDA TAHLİYE

ALANYA TECAVÜZLERİNİN İÇYÜZÜ!

ilk kurbanla özel söyleşi

"fahişe" ilan edilen claudia roth:

"FAHİŞELERE SAYGI DUYUYORUM!"

Merhaba

Birbiri ardına tecavüz haberleri yağıyor. Alanya'da olanları duymayan kalmadı. Tecavüze uğrayan Alman asıllı Gudrun Bichler'le Türkiye'de ilk özel söyleşiyi **Pazartesi** yaptı.
Gudrun'un yaşadıkları kadar dehşet verici bir başka olay da İstanbul'da yaşandı. İki kızına ve bir oğluna tecavüz ettiği iddiasıyla yargılanan bir baba, serbest bırakıldı. Anne ise bize yaşadıklarını anlattı. Başka bir tecavüz haberi de Ankara'dan. Tecavüze uğradığı için baskı gören, yurttan uzaklaştırılan bir öğrenci **Pazartesi**'ye duygularını anlattı. Bunlar bize yansıyanlar... Elbette üstü örtülen pek çok tecavüz olayı var. Tecavüze uğrayan kadınlar, yaşadıkları yetmezmiş gibi bir de tecavüze uğradıklarını kanıtlamaya zorlanıyorlar. Öncelikle adli rapor almakta güçlüklerle karşılaşıyorlar, raporu alsalar bile, yeterli kanıt olmayabiliyor. Tecavüzcüyü teşhis etmeleri de yeterli görülmüyor. Diyelim ki teşhis ettiler, kanıtladılar, tecavüzcülere verilen cezalar hiç de caydırıcı değil. Kadınlar bütün bu süreç boyunca yaşadıklarından dolayı yargılanıyorlar, suçlanıyorlar, baskı görüyorlar. Tecavüzcülerin serbest kalması ise çok kolay. Bütün bunlar, bizi de temsil ettiği iddia edilen meclislerin, bizi de korumak için çıkarttığı yasalar çerçevesinde yaşanıyor. Kadınların, bir araya gelerek bütün bunlara müdahele etmesi, yasaların, uygulamaların değişmesi mümkün değil mi? Bu konuda önerileri olanlar bize yazsınlar.

Bu kadar kara haber yeter, biraz da pembe şeylerden söz edelim. Kendimizle ilgili iyi haberlerimiz var. **Pazartesi** yeni bir dergi olmasına rağmen, habercilikte başarılıyız. İlk sayıda Güneş davasının hiç bir yerde konuşmayan gizli tanıklarıyla görüşmeyi başarabilmiştik. İkinci sayıda genelevin içine girerek, genelev çalışanlarının yaşadığını kendi anlatımlarıyla aktarmıştık. Üçüncü sayıdaki Dışkapı SSK'daki cinsel taciz haberi de bir tek Pazartesi'de yayımlandı. Bu sayımızdaki tecavüz haberleri ve Claudia Roth'la yapılan söyleşiyi de başka yerde rastlamanız zor. Roth, Bakan Ayvaz Gökdemir'in "fahişe" diye nitelendirdiği milletvekillerinden biri. Bir geceliğine İstanbul'a geldiğinde görüştüğü birkaç yayın organından biri **Pazartesi** oldu.

Haberciliğimizin diğer basın kuruluşlarından farklı olduğunu düşünüyoruz. Çünkü bize açıklamada bulunan kişileri yalnızca haber kaynağı olarak görmüyoruz. Öncelikle onların duyguları, yaşadıkları, düşündükleri, anlattıklarının yayınlanması üzerine yaşayacakları da ilgilendiriyor bizi. Yani güvenilir olduğumuz için haberler bize ulaşıyor, ama bize gösterilen güveni sarsmamak için de her şeyi yazamıyoruz. Bu tavrımızla, hassasiyetimizle gurur duyduğumuzu söylemeliyiz.

kadınlara mahsus gayete

PAZARTESİ

Alanya'da ihmal ve tecavüzler dizisi

Gudrun Bichler, Alanya'daki tecavüz dizisinin -bilebildiğimiz- ilk kurbanı. Doktorlar Gudrunla hiç ilgilenmiyorlar, sperm tespiti için gerekli muayeneyi yapmıyorlar. Savcılık, yakalanan tecavüzcüleri iki saat sonra serbest bırakıyor. Konsoloslık Gudrun'u dinlemiyor. Tecavüzcüler Gudrun'dan sonra iki kadını öldürüyor, beş kadına tecavüz ediyorlar.

Mor Çatı Kadın Sığınağı açılıyor!

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı aile içinde ve dışında şiddete uğrayan kadınlarla dayanışma içinde olmak, onlara sığınak ve danışmanlık hizmetleri sunmak üzere kurulmuştu. 1990 yılında Dayağa Karşı Kadın Dayanışması Kampanyasında yer alan çeşitli mesleklerden bir grup kadının girişimiyle kurulan ve yalnızca bağışlarla yaşayan Mor Çatı'nın artık bir sığınağı var. İstanbul sınırları içinde ilk bağımsız kadın sığınmaevi olan Mor Çatı Kadınevi 18 kadını ve çocuklarını barındırabilecek kapasitede. Yaşayabilmesi için de sizin bağışlarınıza ihtiyacı var. Her türlü bağış için (0212) 248 116 80 telefona haber verebilir ya da Vakıflar Bankası Harbiye Şubesi 200 4166 nolu Mor Çatı hesabına bağış yapabilirsiniz.

Gudrun Bichler'le ilk özel söyleşi

"Hayatım hiç bir eskisi gibi

Alanya bir süredir tecavüz olaylarıyla çalkalanıyor. Hakan Karayavuz, çeşitli zamanlarda çeşitli arkadaşlarıyla turist kadınları kaçırıp tecavüz ediyor. Adeta tecavüz şebekesi kurulmuş. Şebekenin şefi Hakan Karayavuz, şebekenin diğer elemanları sürekli değişiyor. Bugüne kadar ortaya çıkan olaylarda Alman asıllı Gudrun Bichler'e, Rus asıllı Valeria Kazlova'ya, Hollanda'lı Susanne Vandk'a, Kranenberg Adrigem'e tecavüz edildiği biliniyor. Üstelik bu kadınlardan ikisi öldürüldü. Olay Hollanda basınında yer almca, Gootye isimli bir Hollandalı da aynı kişiler tarafından tecavüze uğradığını açıklayarak elçilik kanalıyla davacı olmuş.

Alanya'da tecavüze uğrayan -şimdilik bilebildiğimiz- ilk turist Gudrun Bichler, yıllardır Alanya'ya gidip gelen biri. Alanya'daki gazeteciler günlerdir Gudrun'un peşinde. Hepsi evini arıyor, yolda, belediyede karşılaşıp fotoğrafını çekmek istiyor. Konuşmak ne mümkün! Gudrun kimseyle konuşmuyor. Gudrun yaşadıklarından yorgun düşmüş, kimseyi, hele gazetecileri görmeyi hiç istemiyor.

Biz, onunla özel bir söyleşi yapmak üzere Alanya'dayız. İlk gün epeyce arıyoruz. Yok. İkinci gün avukatının adresini buluyoruz, belki orada rastlaşırız derken yolda görüyoruz Gudrun'u. O da avukatına gidiyor. Yaklaşıp, konuşuyoruz. Ve toplam on dakika sonra Gudrun'un Alanya'daki en iyi arkadaşları biz oluyoruz. Çünkü onu anlıyoruz, çünkü onun yaşadıklarının korkunçluğunu içimizde hissediyoruz.

Gudrun'la dayanışmak, gazeteciliğimizin önüne geçti

Adliyeye birlikte gidiyor, duruşmaya birlikte katılıyoruz. Hülya'nın Almancası Gudrun'un çok işine yarıyor. İlk defa kendi hakkında söylenen her şeyi anlama fırsatı buluyor.

Duruşma öncesi Gudrun çok gergin. Hülya onu sakinleştirmeye çalışıyor, Milliyet muhabiri ise ısrarla bir fotoğraf çektirmek istiyor. Kendisi Gudrun'un yanına geçecek, elinde teyple bir fotoğraf çektirecek, altına da bir şeyler yazacak. "Sorun bakalım, kabul eder mi?". Soruyoruz, kabul etmiyor. Gazeteci bize öfkeleniyor, "siz zaten seks dergisisiniz, İstanbul'dan buraya haber yapmaya geliyorsunuz!"

Duruşma sırasında Hülya hep Gudrun'un yanında. Sanıklar, yani tecavüzcüler içeri giriyor, Gudrun titremeye başlıyor. Ama tecavüzcüler duruşmada da saldırgan. Hakan sırıtarak Gudrun'a bakıyor, Abdullah "ben bu karıyı tanımıyorum, ilk defa gazetelerde gördüm" diyor. Bir süre sonra Hakan küfür ediyor, ".mına koyarım" diyor. (Hakkını yemiyelim. hakim müdahale ediyor, "şunu susturmazsanız atarım" diye tepki gösteriyor.)

Duruşmayı izlerken Gudrun'un bir önceki duruşmada neler çektiğini daha iyi anlıyoruz. Gudrun'un tecavüzcü Hakan'ın yeterince sertleşmediğini söylediği ifadesi okunurken duruşma salonundaki bütün erkekler gülüyor. (Hakimler hariç.)

Oysa, bizi öfkeden çıldırtan pek çok şey öğreniyoruz. Gudrun hastanede, çok ısrarlı davranmasına rağmen doğru dürüst muayene edilmiyor, ona hiç özenli davranılmıyor. Sanki tecavüz kanıtlanmasın diye özel çaba harcanmış. Hakim bile bu duruma şaşırıp, "kadın adeta ortada kalmış" diyor. Tecavüzcüler yakalandıktan iki saat sonra serbest bırakılmışlar. Hatta önce haklarında dava bile açılmamış. Gudrun iki gün sonra yine savcılığa gidince dava açılmış. Gudrun'un yaşadıkları gerçekten çok vahim.

Duruşma sonrası Gudrun'un evinin bahçesinde, birkaç saat konuşuyoruz.

Gudrun kesik kesik konuşuyor. Söylediklerini zaman zaman tekrar ediyor, kimi zaman söylediklerine üçüncü şahıstan söz eder gibi yabancılaşıyor, dalgınlaşıyor, duygusuz hızlı hızlı anlatıyor. Kimi zaman ise durakhyor, gözleri doluyor, titremeye başlıyor. Gudrun, gün boyunca siyah güneş gözlüğünü genellikle gözünden çıkarmadı, sanki ona koruyucu, dış dünyaya karşı mesafe koyucu bir anlam yüklüyordu. Bizimle konuşurken ise gözlük kullanmadı. Yeşil iri gözlü, kızıl saçlı, yaşından genç duran, güzel bir kadın.

Gudrun tecavüzü anlatıyor

"Deniz kenarında evim olması, uyandığımda denizi görmek hep hayalimdi. Türkiye'nin pek çok yerini dolaştım, 5 yıldır da Alanya'ya gelir giderim. 9 ay önce bir fırsat çıktı, bu daireyi aldım. Hayalim gerçekleşti ama başıma gelmedik felaket kalmadı. 27 Mart, Pazartesi akşamı, saat 19.30-20.00 arası Alanya Belediyesi'nin önünde minibüs bekliyordum. Önüme yanaşan minibüsün üzerinde Mahmutlar yazmıyordu. (Mahmutlar, Alanya'nın 20 kilometre dışında bir sahil köyü.) Ben Mahmutlar'a gideceğimi söyledim, tamam oraya da gideceğiz dediler. Minibüste 7-8 yolcu vardı. Bütün yolcular indikten sonra araba Kessel yoluna saptı. (Kessel, Mahmutlar'dan bir önceki yerleşim merkezi). Ben Mahmutlar'a gideceğimi tekrar hatırlattım. Oraya arka taraftaki yoldan gideceklerini söylediler. Gerçekten arkadan giden bir yol vardı, daha önce de birkaç kez minibüsle o yoldan gitmiştim, o nedenle şüphelenmedim. Sonra benzin istasyonuna girip benzin aldılar. Daha sonra sık sık yolcu alacakmış gibi durdular. Araba bozuluyormuş gibi durup aşağıya iniyorlar, birbirleriyle konuşuyorlardı. Bir yerde arabayı durdurdular. Sonradan öğrendim ki, Hollandalı turist orada öldürülmüş.

"O anda tek düşündüğüm ölmek istemediğimdi"

Lambaları söndürdüler, üstüme çullandılar. Çığlık çığlığa 3-4 dakika bağırdım ve mücadele ettim. Boğazımdan pırlanta kolyemi, çantamdan paramı ve çakmağımı aldılar. Direnmeye devam ettiğim için Hakan boğazımı sıkmaya başladı. Nefes

İlginç tepkiler!

Hani Alanyalılar devlet istiyordu, tecavüz olaylarına çok tepkiliydi ya! İşte biz de tepkileri öğrendik, en çarpıcılarını seçtik.

"Aslında bu çocuklar (yani tecavüzcüler) günahsız. Şimdi bu turistler var ya, üç kuruş ucuz olsun diye serbest çalışan turlara karşıyorlar. Biz vergimizi veriyoruz, tur düzenliyoruz. Onlar daha ucuzunu tercih ediyorlar. Yanlış mı konuşuyorum"
Erkek, 30 yaşında, tur organizatörü

"Bence bu Gudrun önce kendi istemiştir. Sonra ileri gidince şikayet etmiştir. Bak Hollandalı nasıl öldü. Tecavüz olsaydı, Gudrun'u da öldürürlerdi."
Erkek, 42 yaşında, kuyumcu

"Bu işi Alanyalılar yerine Kürtler yapsaydı yer yerinden oynardı. Alanyalı çocuklar diye fazla ses çıkarılmadı." (Halbuki Isa tecavüzcü Tarsuslu.)
Erkek, 22 yaşında, şoför

"Zaten turistlerin çoğu buraya erkek için geliyor."
Erkek, 47 yaşında, memur

Alanya'da bütün gazeteciler, özel bir söyleşi yapmak için Gudrun Bichler'in peşinde. Bazıları ise sadece birlikte bir fotoğraf çektirmeye bile razı. Biz Gudrun'u tesadüfen buluyoruz, tanıştıktan sonra da onun Alanya'daki en yakın arkadaşları oluyoruz. Çünkü onu anlıyoruz, onun yaşadıklarının korkunçluğunu içimizde hissediyoruz. O da bizi anlıyor ve bütün kadınlarla paylaşmak üzere yaşadıklarını Türkiye'de ilk kez bize anlatıyor.

zaman olmayacak"

alamıyordum, çok korktum. O anda artık tek düşündüğüm ölmek istemediğimdi. "Okey" dedim. Önce Hakan, sonra Abdullah bana hem önden, hem arkadan tecavüz ettiler. Hakan'da yeterince sertleşme olmadığı ve boşalamadığı için hırçınlaştı ve beni tokatladı. Abdullah anal bölgede boşaldı. Sonra Hakan arabadan indi, Abdullah omuzumu okşayarak "du gut" (sen iyisin) dedi. Ben de ona "du bist auch gut" (Sen de iyisin) dedim. Abdullah ağlamaya başladı. Tek düşündüğüm tekrar tecavüze uğramamam ve öldürülmememdi. Abdullah'a beni öldürmezlerse jandarmaya gitmeyeceğimi söyledim. Hakan tekrar arabaya bindi, tekrar üzerime gelmeye başladı. Abdullah onu engelledi. Abdullah tecavüz etmesine rağmen, ona hayatımı borçluyum. Arabayı çalıştırdılar ve beni bir yerde aşağıya attılar. Şok altındaydım. Ne yapacağımı bilmiyordum.

O anda kendime baktım, "ben ne hata yaptım da başıma bunlar geldi" diye kendimi suçladım. O sırada halimi gören bir araba yanaşarak yardım etmek istedi. Durumu anlattım, Alanya jandarmasına

"Helga"lar, "Nataşa"lar... Ya bilinmeyen yerli kurbanlar?!

Türkiye'de kadınları tanımlayan hakim anlayış (ki bu erkek anlayışıdır) kadınları ikiye ayırıyor: "İyi eşler, fedakar anneler, hanımefendiler" ve "Serbest, müsait kadınlar". Birinci gruptaki kadınlar erkeklerin korunması altında ve cinsellikten arındırılmış. İkinci gruptakiler ise korunmasızlar, sadece cinsellikleriyle varlar. Ve bu cinsellik de erkeklerin "her türlü seyrine, kullanımına açık". Turist kadınlar ve fahişeler bu ikinci grubun özellikle öne çıkarılan kadınları. Yani onlar en korunmasız kadınlar. Onlara cinsel tacizde bulunmak, tecavüz etmek kolay, hatta serbest. Hatırlarsanız daha birkaç yıl öncesine kadar 438. madde ile fahişeye tecavüzün cezası indirimliydi.

Gazeteler, dergiler özellikle yaz döneminde turistlerin çıplak resimlerini pazarlayarak erkeklere "HELGA'lar geldi. Haydi ne duruyorsunuz, fırsatı değerlendirin" mesajı veriyor. Aynı anlayış Rus, Romen, Çek, Doğu Avrupalı turistlerin hepsini NATAŞA yani fahişe, dolayısıyla tecavüz edilmesi daha az sakıncalı kadın olarak tanımlıyor.

Turist kadınlar (ki onların da hepsi değil) konuşuyor, dava açıyor, uğraşıyor ve tecavüzlerin bazıları ortaya çıkıyor. Tecavüzcülerin cezalandırılması ise tesadüfe kalmış. Ayrıca mevcut yasalar tecavüze karşı hiç caydırıcı değil. Örneğin verilen ceza düşük. Kurbanın tanıklığı delil sayılmıyor. Oral tecavüz tecavüz kabul edilmiyor. Delil tesbitinde kurumlarda tam bir bilgisizlik ve ilgisizlik hakim. Tecavüz olayı ancak skandal haline gelmiş ise Alanya'da olduğu gibi bir dizi tecavüz ve cinayetten sonra tecavüzcüler göz altında tutuluyor, cezalandırılıyor. Orada da kadından yana olmaktan ziyade turist kaybı ve devletin Avrupa ülkeleriyle ilişkilerindeki prestij ve çıkarları düşünülüyor.

Peki ya konuşamayan, davacı olamayan yerli tecavüz kurbanları... Onları duyamıyor, sayılarını bilemiyoruz. çünkü onlar sadece tecavüzün değil, toplumdaki konumlarının da kurbanı. Düşünün bir kere, çocuklarıyla yalnız yaşayan, geçimini temizlikçilik yaparak sağlayan bir kadının 15 yaşındaki kızına tecavüz edilmişse bu kadın ve kızı konuşabilir mi? Tecavüzü teşhir etmek, kurbanın durumunu daha da kötüleştirmez mi? Kızın ve ailenin zaten tehdit altındaki geleceği tamamen mahvolmaz mı?

Erkek vesayetinde olmayan, babanın, kardeşin, kocanın korunmasında bulunmayan ya da erkeğin işsiz, sarhoş, kumarcı vs. olmasıyla vesayetin zayıf olduğu, ya da yalnız yaşıyan, erkeğin koruması altında yaşamayı reddeden kadınlar tecavüzün gerçek ya da potansiyel kurbanları değiller mi?

Tecavüzlere karşı çıkmamız yetmiyor. Toplumumuzda erkek bakış açısıyla kimliğimizin tanımlanmasına. bu iki kadın kimliğine sıkıştırılmamıza karşı da mücadele etmemiz gerekiyor.

Hülya Eralp

Mesele döviz meselesi!

Yazar Emin Çölaşan yazmış; "Altın yumurtlayan tavuğa sahip çıkalım. Bu yıl turizmden elde edeceğimiz döviz Türkiye'nin çıkış noktası olacak. Onbinlerce insan turizmden ekmek yiyor. Böyle bir tek olay olduğunda kaçıp gidiyorlar. Yeniden gelmesi için de otel fiyatlarını maliyetlerinin altına düşürmemiz gerekiyor."

Yazar vatan aşkıyla devam etmiş! "Turizme yönelik her türlü suça daha ağır cezalar getirmek zorundayız. Uyuyan meclis silkelensin, yasa tasarısını birkaç günde kabul etsin."

Mesajı aldınız mı ey tecavüzcü erkekler. Siz siz olun tecavüzlerinizde kendi ülkeniz kadınlarından şaşmayın. Kol kırılır yen içinde kalır. Öyle dışa açılmaymış, gümrük birliğiymiş falan kafanızı karıştırmasın. O başka, bu başka. Bu Türkiye'nin çıkış noktası meselesi. Üç beş ayla kurtaracakken, birden vatan haini damgası yeyiverirsiniz sonra.

Sayın Çölaşan'ın mesajını tecavüzcüler anlamaya anlarlar ya, şu turiste yönelik suç ve cezaları tespit edecek zavallı hukukçular ne yapacaklar? Kolay mı? Tecavüze uğrayan bir turist kadının ne kadarlık bir ekmek kapısı olduğu hesaplanacak, otel fiyatlarını maliyetin ne kadar altına düşürdüğü ya da düşüreceği bulunacak, bu kadının ne kadarına bindiğimiz bir dal olduğu saptanacak, kaç tane altın yumurta yumurtladığı tespit edilecek, ne kadarlık bir döviz kaynağı olduğu hesaplanacak. Tabii ki her kadının ekonomik bilançosu ayrı çıkacak.

Ayrıca İngiliz mi, Amerikalı mı, Japon mu, Hintli mi, Zaireli mi olduğu dikkate alınacak. Bir İngiliz'e olan tecavüzle bir Zaireli'ye olan tecavüze aynı cezayı verecek değiliz herhalde. Para birimleri, TL karşılığı, dolar ve marka göra durumu tek tek incelenecek. Off, öff, ekonomistleri de nasıl büyük bir vatan görevi bekliyor. Madem ki turistlerden gelecek döviz, Türkiye'nin çıkış noktası, önce vatan düşünülecek, cezalar ona göre hesaplanacak.

Sonra kadının çadırda mı, pansiyonda mı, beş yıldızlı otelde mi kaldığı da önemli. Madem ki iş ülkeye giren döviz meselesi, çadır turistlerine tecavüz edenlerle otel turistlerine tecavüz edenlere aynı ceza verilecek değil herhalde. Tabii turistin karakteri de incelenmeli. Eli açık bir turistle, cimri bir turisti aynı kefeye koyacak değiliz. Madem ki iş Türkiye'ye girecek döviz meselesi, her tecavüzün ayrı bir yıkımı olacak bu ülkeye. Cezalar da ona göre saptanacak! Haydi meclistekiler, alın elinize kağıdı kalemi, ceza oranlarını saptayın!

Canan Işık

(İzmirli okurumuz Canan Işık'ın yazısını kısaltarak yayınladık.)

götürmelerini istedim. Jandarmaya yaşadıklarımı ayrıntılarıyla anlattım. Kişileri tarif ettim. Bir de minibüsün camında kocaman harflerle yazılı olan "Gözü Sulum" sözünü söyledim. Jandarma hangi arabayı kastettiğimi anladığım söyledi.

"Doktorlar umursamadı"

İfademi alıp sağlık ocağına gönderdi. Oradaki doktor şöyle bir baktı, hiç ilgilenmedi. En azından sakinleştirici bir iğne yapabilirdi. Benim yetkimi aşar deyip hastaneye gönderdi. Hastenede bir kadın, sonradan laborant olduğunu öğrendim, vajinadan bir sıvı aldı. Israrla ona arkamı gösteriyordum ama hiç oralı olmadı. Ben arkadan da tecavüze uğradığımı, muayene edilmek ve rapor almak istediğimi söylememe rağmen beni eve gönderdiler. O gece jandarma bana 4-5 kişi gösterdi, hiç birisi değildi. Ertesi gün tekrar hasteneye gittim. Kadın doğum uzmanı bir kadın doktor, sadece vajinal muayene yaptı. Ona ısrarla boşalmanın arkada olduğunu ve sperm tetkiki istediğimi söyledim. Çünkü bir gün önceki raporda sperm bulunmadığını yazmışlardı. Buna rağmen tetkik yapılmadı, yine eve gönderildim. Ertesi gün geçmiş olsuna gelen terzimin eşi olan avukatla birlikte hem özel bir sinir doktoruna, hem de tekrar hastaneye gittim. Başhekim olan cerrahtan arkadan muayene etmesini ve sperm tetkiki istedim. Cerrah doktor arkadan muayene etti ama sperm tetkiki yapmadı. Verdiği raporda sadece rektum da biraz genişleme olduğunu yazmış. Doktor raporlarının hiçbirinde gözümün altındaki morluk, boğazımdaki, göğsümdeki çizikler kaydedilmemiş. Doktorlar görevlerini yapmadılar, hepsinden şikayetçiyim. Bunlar nasıl sağlık elemanı, kendilerine gelen ve tecavüze uğradığını söyleyen bir kadına inanmaları ve yardım etmeleri gerekmez mi? Anlamak, kabullenmek zor. Bunları benim söylememe bile gerek yoktu, kendilerinin yapması gerekirdi. Almanya'da öğrendim ki, iç çamaşırlardan bile sperm tetkiki yapılabilirmiş.

"Tecavüzcüler iki saat sonra salındı"

Jandarma Hakan'ı Cuma günü buldu ve ben teşhis ettim. Ancak delil yetersizliği nedeniyle iki saat sonra serbest bırakılmış. Pazar günü minibüsüyle birlikte ona tekrar rastladığımda kahroldum. Sonra hemen Almanya'ya döndüm. Şimdi orada üç ayrı doktor tarafından tedavi görüyorum. Olaydan sonra herkesten, her şeyden korkmaya başlamıştım. Sokağa çıkamaz olmuştum. Her zaman sohbet ettiğim Atilla'yı (evinin altındaki kafeteryanın garsonu) gördüğümde bile korkuyordum, başımı önüme eğiyordum. Benim için yaşam artık eskisi gibi değil, hiçbir zaman da eskisi gibi olmayacak. Korkuyorum, sürekli korkuyorum, evden dışarı çıkmak istemiyorum.

"Ben artık hasta bir insanım"

Dikkatim sürekli dağınık, doğru dürüst çalışamıyorum, artık hiç kimseye güvenemiyorum. Ben artık hasta bir insanım. Ben ne yaptım da bunlar oldu, Tanrım, benim ne suçum vardı? Ben yalnızlığı seven bir insanım. Yalnız dolaşmaktan, yalnız yaşamaktan hoşlanırım. Köpek dahi istemezdim yanımda. Bana bir şey olmaz diye düşünürdüm. Böyle olaylar dünyanın her yerinde oluyor. Ama olmaması gerekir. İtalya, İspanya, birçok yer dolaştım. Her yerin koşullarına göre davrandım. Gece geç vakit sokağa çıkmam, rastgele taksiye binmem, minibüste, dolmuşta başka yolcu yoksa beklerim. Tanımadığım erkekler bir içecek ikram ederlerse içine uyutucu koymuş olabilirler diye içmem. Beş yıldır Türkiye'ye gelirim, daha hiç üstsüz güneşlenmedim. Çıplak dolaşan bir insan değilim. Nasıl başıma geldi benim. Ben ölebilirdim de. Sadece o anda soğukkanlı davranıp düşünebildiğim için ölmedim. Tecevüz korkunç bir şey. Erkekler zaten anlayamaz da, bütün kadınlar da anlayamaz. Ben de başıma gelmeden önce bu derinlikte anlayamazdım. Ancak yaşadıktan sonra anladım. Yeterince cesur davranabildiğimi zannetmiyorum, belki daha fazla uğraşsaydım, Hollandalı ve Bus kadın ölmezdi. Hakan deli değil, aksine çok akıllı ama çok tehlikeli bir insan. Ashında görevliler bana inansaydı ve delil toplamada ihmalkâr ve duyarsız olmasalardı, onu serbest bırakmayacaklar ve kadınlar da ölmeyecekti."

Şimdi Alanya Belediyesi, Gudrun'u fahri hemşehri ilan etmiş. İlk Almanya'ya gittiğinde onunla ilgilenmeyen konsolosluk, olay Alman basınında çıktıktan sonra, Gudrun'u evinde ziyaret etmiş. Şimdi arabasını Türkiye'ye getirebilmesi için özel plaka vereceklermiş. Hakimler, savcı "içini rahat tut Gudrun" diyorlar.

Bütün bunların gerçekleşmesi için bir sürü kadına tecavüz edilmesi ve iki kadının ölmesi mi gerekiyordu?

Filiz Koçali, Hülya Eralp

Başhekim Hüseyin Kan:
"On yıldır anal bölgede sperm tetkiki yapmadık"

Gudrun'un tecavüz olayından sonra tam bir hastane skandalı yaşanmış. Gudrun ısrarla anal bölgede sperm tetkiki istediği halde, muayene olduğu doktorların hiç biri bunu yapmamış. Kadın doğum uzmanı vajinal muayeneden sonra. Gudrun ısrar ettiği halde evine göndermiş. Duruşmada "ben jandarmaya söyledim, o genel cerraha götürmemiş" diyor. Yani yazılı sevk yerine, jandarmaya tembih. Bu ne ciddiyet! Gudrun'un hayatında hiç görmediği bir pratisyen doktor, sperm bulunmadığına dair bir rapor imzalamış. Oysa sağlık ocağının pratisyen doktoru "benim yetkimi aşar" diyor ama hastanenin pratisyeni muayene dahi etmeden kendini yetkili görüp, rapor düzenliyor. Başhekim, Gudrun'un avukatı yanında olduğu halde (ne avukat ama!) "ben anal tetkik istediğini anlamadım diyor. Başhekim Hüseyin Kan'ın söyledikleri çok ilginç! "Ben anal muayene yaptım. Bir genişleme vardı ve bunu rapor ettim. Ama olmayabilirdi de. Bazen tecavüz olmasına rağmen gözle görülür bir değişiklik olmayabilir. Biz 10 yıldır anal bölgeden sperm tetkiki yapmadık. Ama mağdure talep etseydi yabancı biri olduğu için yapardım. Mağdurenin halinden belliydi, benim fikrim sorulsaydı tecavüz gördüğünü kaanaat olarak söylerdim."

Bravo doğrusu! Bekaret kontrolünde "hayır" demeyen doktorlar, tecavüz tespitinde "hayır" demeyi pek seviyorlar.

BİRİSİNEE♪ BİRİSİNEE♪ AŞIK♪ OLDUM♫ BİRİSİNEEEE..

EEE.. KOLAY DEĞİL TABİİ... KORCAA 25 SENE SONRA HAYATIMDA BAŞKA BİR KADIN OLDUĞUNU ÖĞRENİNCE YIKILDI GARİBİM. O GÜNDEN BERİ YEMEDEN İÇMEDEN KESİLDİ... ERİDİ. BİTTİ... OF ULAN OFF.. NASI YAPTIM BUNU SANİYEMEE BEE... AFFETMEZ ARTIK BENİ...

TABİİ... TABİ YA, MELEK KIZINI BİR ERKEKLE ELELE GÖRÜNCE KALDIRAMADI ŞOKA GİRDİ KADINCAĞIZ... O GÜNDEN SONRA TEK KELİME ETMEDİ BANA.. SANKİ RED ETTİ BENİ...

AH ANNECİĞİM AH!. BOŞANMAMA BENDEN ÇOK ÜZÜLDÜ BİLİYORUM. O GÜNDEN SONRA SUSKUNLAŞTI, GÜLEN YÜZÜ GÜLMEZ OLDU. İYİCE İÇİNE KAPANDI. HELE TORUNUNA BAKIŞI, AH NASI DA İÇİMİ PARÇALIYOR...

EVET... EVET... VALİDE, EVLENMEMEME ÇOK ÜZÜLÜYOR. SON BULDUĞU KIZI DA, BEĞENMEYİNCE İYİCE KÜSTÜ BANA... İYİCE SUSKUNLAŞTI AĞZINI BIÇAK AÇMAZ OLDU...

AAH! TÜPÇÜ NİYAZİ AH! TÜPÜN BİTTİĞİ, SENİ GÖRDÜĞÜM O GÜNE LANET OLSUN. SENİ GÖRMİYEYİM DİYE, HAVAGAZ, BİLE BAĞLATTIRDIM BİZİMKİNE AMA NAFİLE. SENİN İÇİN GÜM GÜM ATAN KALBİNİN SESİ DUYULUR, KARA SEVDADAN ERİDİĞİM ANLAŞILIR DİYE ÇOK KORKUYORUM ÇOOK...

Ayvaz Gökdemir'in kabahati:

• "Ahlâklı siyaseti beceremeyenler, hapisteki hainleri dışarı çıkarmayı birinci mesele olarak önümüze getiriyorlar. Avrupa'dan gelen bilmem ne temsilcileri fahişelerin hatırı için biz bu hainleri serbest bırakamayız."

Özrü:

• "Orospu değil, ahlâken şüpheli dedim."
• "İlle de söyledin denirse ben bundan gocunmacak adam değilim."
• "Ahlaksız olmadıklarını söyleyen, onların savunmasını üstlenen basınımız da onları niye avunduğunu, niye ahlaklı bulduğunu söylesin."
• "Ben fahişe olup olmadıklarını bilmiyorum. Hiç ağır suçlama değil. Türk halkı, kendi vatanını tehdit eden insanlara reaksiyonunu hangi kelimelerle ifade eder? Geçmişte GS'ın Avrupa müsabakalarında uğradığı bir haksızlık vesilesiyle nasıl başlık attıklarına gazetecilerimiz açsın bir baksın."
• "Kelimeler halkımızın kelimeleridir ve milli bir hassasiyeti ve asabiyeti yansıtan kelimelerdir."
• "Adı geçenlerin şeref ve haysiyetlerine yönelik bir beyanım olmamakla beraber, yanlış ve çarpıtılmış bir haberle incinmiş olmalarından dolayı çok üzüldüm. İncinmiş olmalarını telafi edecekse özür dilerim."
• "Ben Avrupa'da kim kimle düşer, kim kiminle kalkar, kim kimin dostudur, oynaşır, bunun sicilini tutan bir adam değilim."
• "Öyle de söylenebilir, böyle de. Böyle söylenmeye denk gelmiş, böyle söylemişim. Fahişe sözünü normal karşılıyorum."

Claudia Roth:
"Fahişelere say

Claudia Roth "Teke Tek" programı için bir günlüğüne İstanbul'a gelmişti. Gözlerden uzak tutuluyordu. Dergi projemizi, daha hazırlık sürecinde desteklemiş birisi olarak, çok sınırlı olan zamanının bir yarım saatini de bize ayırdı. Uçağı sabah dokuz buçukta kalkacaktı, bizimle saat sekizde kahvaltıda buluştu. Roth, Ayvaz Gökdemir olayını şimdiye kadar basında çıkmamış biçimiyle, "fahişe" sözünü değerlendirdi.

- Gökdemir'in bu saldırısını politikacı bir kadın olarak nasıl algıladın? Saldırının "fahişe" sözüyle yapılmasını nasıl değerlendiriyorsun?

Bu sözle saldırmasını erkek egemen anlayışın bir ifadesi, erkek şiddetinin dile yansıması olarak görüyorum. Bu sözle kadın politikacılara hakaret edilmek onlar aşağılanmak istendi. Erkeklerin kadınları çeşitli biçimlerde aşağılamaya çalışmaları yaygın ve alışılmış bir şey. Ve dünyanın her tarafında cereyan ediyor. Ama bir bakanın seçim öncesi bir toplantıda bunu söylemesi bir skandal, Başbakanın kadın olduğu bir kabinenin bakanı kadın politikacılara hakaret ediyor, onları aşağılıyor. Kendime soruyorum, yoksa başbakanın kadın olması sadece bir sembol mu?

- Almanya'da da kadın politikacılara bu türden saldırılar oluyor mu?

Erkeklerin kadınlara yönelik ayrımcı, saldırgan tutumları bizde de oluyor. Daha ince, daha üstü örtülü biçimde. Ama bir bakanın bu boyutta bir saldırısını hiç hatırlamıyorum. Uzun uzun düşündüm. Tarihimizde şöyle bir örnek var yalnızca. Bir başbakan adayı kendisiyle yapılan röportajda kadının toplumdaki rolünü tanımlarken "yuvalarında, çocuklarının başında olmalılar" demişti ve büyük hayret ve tepkiyle karşılaşmıştı. Hatta onun başbakan seçilmemesinde bu sözlerinin de önemli bir etkisi olmuştu.

- Basında çıkan haberlerden, genelev çalışanlarının anlattıklarından politikacıların birçoğunun fahişelere gittiği biliniyor. Ama fahişeleri aşşağılıyorlar. Buna ne diyorsun?

Beni rahatsız eden bana fahişe denmesi değil. Fahişelerin aşağılanmasına tamamen karşıyım. Ben o kadınlara saygı duyuyorum. Beni rahatsız eden, bir kadın politikacı olarak hakarete uğramak. Çünkü bakanın perspektifiyle o sözü kullanmadaki kastı biz üç kadın politikacıyı aşağılamaktı. Beni yaralayan, beni kızdıran bu. Yoksa bakanın perspektifini katiyen paylaşmıyorum. Ayrıca dediğin gibi birçok erkek politikacı bir yandan aile babası, dindar, "namuslu" aadam rolü oynuyor, ama öbür yandan ihtiyaçlarını gizlice o şekilde gideriyor.

- Fahişeler Türkiye'de örgütlenmeye başladılar. Almanya'da durumları nasıl?

Almanya'da da oldukça iyi bir örgütleri var. Sosyal, toplumsal sorunlarını dile getiriyorlar. İyi buluyorum.

- Fahişeliği meslek olarak kabul ediyor musun?

Fahişeler meslek olarak kabul edilmesini istiyorlarsa, kabul edilmesinden yanayım. Ve mesleki hakları sigorta, emeklilik vb. gibi uğraşmalarını tamamen destekliyorum. Onlarm böyle bir talepte bulunmalarını anlıyorum. Elbette onlar da diğer mesleklerde verilen hakları talep edecekler. Bu da son derece normal ve haklı bir talep.

- Gökdemir skandalına karşı öğretim üyeleri, avukatlar imza topladılar. "Böyle bir bakan bizi yönetmeye layık değildir" diye onu protesto ettiler. Bu tür tepkiler bekliyor muydun?

Doğrusu beklediğimden çok daha fazla tepki gösterildi. Hatta tepki göstereceğini ummadığım insanlar bile tepki verdiler. Gazeteciler, politikacılar, sosyal demokrat partiden pekçok insan beni aradı. Bakanın kendisi aramak şöyle dursun, özür dileyen bir açıklama dahi yapmadı. Çiller ise

Ayvaz Gökdemir'e beş soru

Üç Avrupalı kadın parlamenter Pauline Green, Claudia Roth ve Catherine Lalumiere'ye "'orospu" diyen Ayvaz Gökdemir'i aradık, sekreteri aracılığıyla kendisine sorularımız olduğunu ilettik. Talebimize cevap vermedi. Sorularımızı buradan iletiyoruz:

1. Fahişe sözünü aşağılamak için kullanıyorsunuz ama maaşınızın fahişelerin ve genelev patronlarının vergisiyle ödendiğini biliyor musunuz?
2. Erkeklerin büyük bir çoğunluğu geneleve giderler, üste para verip fahişelerden haz alırlar. Sonra da bir kadını aşağılamak istedikleri zaman "orospu, fahişe" derler. Neden?
3. Hiç geneleve gittiniz mi?
4. Genelev çalışanlarının sosyal hakları konusunda mecliste birşeyler yapmayı düşünüyor musunuz?
5. Size kızan birisi mesela ülkeyi iyi yönetmediğiniz için size küfür etse, mesela "pezevenk" dese ne tepki gösterirsiniz?

...ı duyuyorum"

SEMRA EMRE

bir mektupla olayı kınadığını belirtti.

- Gökdemir'in istifa etmesi ya da görevden alınması gerektiğini düşünüyor musun?

Bu Türkiye'nin iç meselesi. Kendi problemi. Bakan görevinde kalır mı, kalmaz mı, kamuoyunun ve Türkiye hükümetinin takdirine kalmış. Ben sadece özür dilemesi talebinde bulunuyorum.

Roth'a dergimizin üç sayısını verdiğimde, açıklamalar da yapıyorum. İkinci sayımızın kapağındaki gelenev çalışanlarının resmini görüyor, "bu kim?" diye soruyor. "Genelevde grev vardı" diye açıklıyorum. "İlişkiniz varsa, kızkardeşlerime benden selam söyle, onlarla birlikte örgütlenmeye hazır olduğumu kendilerine ilet" diye espri yapıyor!

Hülya Eralp

Politika, müşteriye serbest, fahişeye yasak mı?

Konuyu işin erbabına danışalım dedik, İzmir Genelevi çalışanlarından Ahu "Beş parmağın beşi bir olmaz ama erkeklerin hepsi bir. Hepsi buraya gelirler, sonra kafaları kızınca fahişe derler." Ayvaz Gökdemir de Ahu gibi düşünüyor. Benim söylediğim söz halkımızın sözüdür diyor. Yani halkımızın erkeklerinin sözü. Erkekler tamamı değilse bile, çok büyük bir çoğunluğu, meselа yüzde 97,8'i geneleve gider, üste para verip keyfini eder. Sonra kadınlara kafası kızınca, genelevde çalışsın çalışmasın "orospu" der. (Eğer kızdığı kişi erkekse de orospu çocuğu..." Ayvaz Gökdemir, hayatında geneleve gitti mi gitmedi mi kimse sormuyor (eğer istatistikleri dikkate alırsak, gitme olasılığı yüzde 97.8), ama Avrupalı kadın parlamenterlerin hayatlarını fahişelikle kazanmadıkları kesin. Onların parlamenter olduğunu biliyoruz. Gerçi Gökdemir, parlamenterlerin fuhuştan geçinmeyip sadece çapkın olabileceklerini de ima etmiş, bu konuda onun sicilinin hesabını tutan yok. Ayrıca biliyorsunuz, fahişelik yasal bir meslek, devlet genelevleri resmen tescil ediyor, çalışanlarından da patronlarından da vergi alıyor. Ayvaz Gökdemir'in hemcinslerinin konuya olan ilgileri, geçtiğimiz yıllarda bir genelev patroniçesinin defalarca vergi rokertmeni olmasından da belli! Devlet de bu vergilerden Ayvaz Gökdemir gibi bakanlarına, memurlarına maaş ödüyor.

Erkekler, fahişe olsun olmasın her kadına kolayca "orospu" damgasını yapıştırıveriyor. Hele de yabancı kadınlarla birlikte olmak için para ödemeye bile gerek olmadığı fikri var. Bu anlayışın acımasız bir örneği Alanya'da yaşandı. Olayın bu boyuta gelmesinin sebepleri diplomatik/politik. Bir Devlet Bakanının kendisiyle aynı düzeydeki (diplomatik düzey kasdediliyor; yoksa o kadınların Gökdemir'i her bakımdan katlayacakları çok açık) kadın parlamenterlere, diplomasinin bir genelev olduğu izlenimini yaratabilecek bir "hakaret"te bulunması tabii ki bir skandal. Avrupa'daki erkekler matah olduklarından değil ama terbiyesizliğin bu kadarına oralarda pek rastlanmıyor. Ayrıca, fahişelere giden parlamenterlerin politika yapmaya hakları olduğuna göre fahişelerin neden politika yapma hakkı olmasın?

Ayvaz Gökdemir ve onu arka çıkan politikacıların ülkeyi soktukları bataklıkta seçmenleri bile memnun değil. Fahişelerin daha kötü politika yapacaklarını kim, nereden biliyor?

Bizler, Ayvaz Gökdemir'in, onu destekleyen mesela Hüsamettin Cindoruk'un, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in, Başbakan Tansu Çiller'in fahişeler başta olmak üzere hiçbir kadını temsil edemeyeceklerini düşünüyoruz. Kendilerine verilen oyları da, vergilerimizi de geri versinler!

tarkan'ı beğendiğimi itiraf ediyorum...

yapılan bir araştırmada en sevilen pop şarkıcısı seçildiği için reklam teklifi alan tarkan, çişini unutturdu galiba.

sesini ilk kez "kıl oldum abi," adında berbat bir şarkıyla duyurdu. meğerse adet böyleymiş, arkasından gelen bir sürü genç erkek popçu gerçek müziklerini söylemeden önce böyle kötü, insanda cıvık bir izlenim bırakan şarkılarla tanındılar (meselâ, bora gencer, hadi hadi şeker felâketinden sonra kadınım falan diye ciddi birşeyler okuyor)

o sıralar bile birkaç düzgün şarkısı orada burada duyuluyordu. şu klip devri de başlamamıştı galiba.

derken ikinci kaseti ve de yeni haliyle karşımıza geldi. o ara tuhaf birşey farkettim tarkan'la ilgili; kadınların bir kısmı beğeniyor, bir kısmı beğenmiyor. ama erkeklerin istisnasız tamamı nefret ediyor!

bence bu tesadüf değil. tesadüf olmadığı gibi tarkan'm müziğiyle de çok fazla ilgili birşey değil. çocuğun sesi güzel, üstelik zamanında alaturka çalışmış. türkçe'yi de temiz telâffuz ediyor. yani fena "okumuyor". yabancı bestelerden çok fazla çalıntı yaptığı söylenmekle birlikte seçtiği parçalar da fena değil. en azından rakiplerinden daha kötü birşeyler yapmıyor. üstelik de milli popçumuz, herkesin gözdesi sezen aksu'dan da destek almış! o güne kadar gerek pop gerek diğer türlerde kadınların türlü çeşitli biçimlerde aşağılanmalarına hiç ses etmeyenler hepsi senin mi'ye takıldılar, yalnızca tarkan'ı eleştirip aslında sözleri yazmış bulunan sezen aksu'ya bulaşmamak için de pek zorlandılar.

ben bütün bu tarkan düşmanlığının sebepsiz olmadığım düşünüyorum. bir kere tarkan resmen seksi. pop müzikte ve genel olarak müzikte alışık olmadığımız bir biçimde ve derecede seksi. hatta daha da ileri birşey söyleyeceğim, -en azından türkiye'de- erkeklerde alışık olmadığımız bir biçimde seksi. daha önce memleketimizde yakışıklı erkek yok muydu? muhakkak ki vardı, (gerçi kendinin yakışıklı olduğunu düşünen erkeklerin sayısı yakışıklıların sayısından kat be kat fazladır o başka) cinsel olarak çekici erkek yok muydu, bunca kadın bu kadar yıl idare edebildiğine göre bu soruya da olumlu cevap verebiliriz. ama tarkan'ınki başka. tarkan allah vergisi çekiciliğiyle götürmüyor işi, kendisini çekici, yakışıklı, seksi kılmak için çabalıyor ve bu çabasını da gizlemiyor! yani hele de üzerinde yaşadığımız orta doğu coğrafyasında iyice yaygın olduğu üzere, bir erkek olarak sadece, arzulamak, beğenip seçmek üzere değil, tam tersine arzulanmak, mümkün olduğunca beğenilip tercih edilmek emelinde olduğunu her halinden belli etmekten kaçınmıyor. bence erkeklerin ondan ölesiye nefret etmelerine sebep olan şey bu özelliği. tarkan, erkeklerin de aşkın, cinselliğin çekici olmak, arzulanmak, beğenilmek mecburiyeti taşıyan bir tarafı olduklarını hatırlatıyor varlığıyla.

tarkan'ı itici kılan sırf bu da değil tabii. konuştuğu zaman, geleneksel, hafif maço bir hava sergilese de, gerek hakkındaki eşcinsellik söylentileri, gerekse konserlerinde dans edişi, yumuşaklığı, resimleri, havasıyla özgürlükçü değilse bile ancak özgürlükçü rüzgârların müsaade edeceği bir kimlik yaratıyor. hepsi senin mi derken bile, sesinde egemenlik değil cinsellik var.

bir ara daha popülerdi galiba, gerçi şimdi de kral'ın listesinden inmiyor. üstelik de kendisinden büyük, bir şekilde yazıp çizen bir kadınla birlikte. bu bile her erkeğin harcı değil. tarkan'ı seviyorum, çünkü bana pek tanımadığım bir duyguyu yaşatıyor; bir erkeğe alıcı gözüyle bakıp, "aman ne hoş adammış, içim açıldı," demeyi. erkeklerin kadınlarla ilgili sık yaptıkları ama pek muhatabı olmadıkları birşey. tarkan'dan sıkılmaları da buna dayanıyor galiba.

ayşe düzkan

Annem Tarkan seviyo!

Akşam yemeklerimizi yedik. Kızkardeşinle sessiz savaş, sofrayı kim toplayacak? Sonunda yine ablaya kaldı işler. Evlerin yeni patriyarkı; ah bu asi kızkardeşler! Babam yarım saate kadar uyuyacağı koltuğuna ellerinde çekirdekleriyle çoktan çekildi bile. Annem hocanınsa "günlük planını" yazacak ama gizlenemeyen tuhaf bir telaş içinde. Oldu olası mâlik olamadı elektronik eşyalara: bu kez televizyon, o kanal senin, bu kanal benim. Sonunda isyan ve telaşın sırrının çözüldüğü an: "Kızım bana bakacağınıza şu kanalı bulsanıza! Tarkan'ın konseri varmış..." Yakın gözlüklerinin üzerinden, "n'olmuş yani?" edasıyla kaçırdığı muzip bakışlar kızkardeşin ve benden kaçmıyor. Mutfakta göbeklerimizi ovuşturarak gülüyoruz. Oysa hiç oralı değil, içeriden sesleniyor; "Bir de yaşlansam mazallah, maskara, maskara..."

Birazdan üçümüz, yani annem ben ve kızkardeşim, koltuktayız. Hayran hayran Tarkan seyrediyoruz. Herkesin kendince gerekçesi var. Kızkardeşim, "tam bir Türk gırtlağına sahip" olduğunu düşünüyor. Annemse, "Bak! Bak! Ne kadar güzel söylüyor. Yüreği güzel belli. Üstelik çok yetenekli bu çocuk." Bense, bu cis-i lâtifin ne tür bir beğeni kalıplarımıza karşılık verdiğini filan düşünüp, şöyle ağır bi laf edeyim derken, yalnızca "gak-guk", anladınız, sessiz kalıyorum. Ama kimse de, yani, annem ben ve kızkardeşim, "adam güzel işte" demiyor. Çok matrak.

Asıl matrak olan (şaşırma fırsatlarını değerlendirmeyi öğrendim), ister inanın ister inanmayın ama ben, annemi hiç bir erkeğe beğeniyle bakarken görmedim. Bırakın öyle çapkın, mahçup, ilgili, manalı, çeşitli bakışları, annem hiç âşık oldu mu, olduysa nasıl oldu, onu bile bilmiyorum doğru dürüst. Sanki anne annedir, işte o kadar. Babam? (O çoktan uyuyakaldı yerinde. Çekirdek çöpleri? Ya ben ya kızkardeşim; annem söylemeden...)

Küçükken (şimdi büyüdüm ya) çocuklarının yanında elele, gözgöze gezen turist çiftler görürdüm de, nasıl şaşırırdım. İçimden, "İyi, bi de öpüşsünler bari," derken öpüştüklerini görür, annemle babamın haline şükredip, o çocuklara kendimce üzülürdüm. Denebilir ki, "O seninkilere ait birşey." Peki o zaman, "arkadaşlarımın anne babaları da öyledi" desem? Yetmedi mi? Hadi bir tane, şimdilerde pek meşhur alt-üst, apartman-mahalle orta direk dizisi gösterin bana, çiftlerin öpüştüğü. Şehnaz Tango'nun küçük kızı öpüşmek için aylarca naz yapmadı mı rocker sevgilisine? Mahallenin Muhtarları'ndaki Fadime'nin tüm yerli dizi kadınları içinde en seksapellisi ve en fettanı olmasının da senaryo ve oyuncu yorumu dışında başka anlamları olmalı. Tabii o da öpüşmez Temel'le ama, yine de ilgilendiği erkeğe bunu göstermede Fadime'nin; Bizimkiler'in Halil Efendi'sine binbir hesapla varan kurnaz, başı bağlı (geleneksel, geleneksel) ama fettan dulu Sultan'ın: Şehnaz Tango'nun komşu kadını, saf Adalet'in; Perihan Abla'daki (artık nostaljik) Meraklı Melahat'in, çoğu merkezi roldeki çiftlerden kadın tarafını temsil edenleri solda bıraktığı açık. Bir erkeğe beğenisini ancak ya henüz şehirli olamamış kadın; ya kapıcı karısı, aşağılardan bir kadın; ya adı dedikoducuya çıkmış, yani bir şekilde adı çıkmış bir kadın; ya da saf ve çocuksu ama, başı beladan kurtulmayan bir kadın ifade edebilir. Dizilerin kalan kadınlarınınsa tabii iş güç, alış-veriş, ev, işte çocukların dersleri... vakit mi var böyle şeylere! Ya da, fazla, fazla, cevap verir kadınlar ilgi ve beğenilere.

Ah annecini hocanım! Senin Tarkan sevmeni seviyorum. Ve tüm kadınların Tarkan sevme eylemini gönülden destekliyorum. Belki bir gün bize, yani ben ve kızkardeşime, nasıl âşık olduğunu da anlatırsın; biz de sana...

Halide Velioğlu

Kadınlardan, kadınlara

"Kendini savunma ve özgüven" kursu

Kadınlar olarak çocukluktan itibaren güçsüz, zayıf, korunmaya muhtaç bir cinsiyet olarak yetiştiriliyoruz. Ve zamanla biz de buna inanıyor, hatta bunu içselleştirivoruz. Erkekler ise tam tersi bir eğitim alıyorlar. Onların en çelimsiz olanı bile özellikle kadınlar karşısında kendine güveniyor, kendini güçlü hissediyor. Kadına şiddet kullanmaktan, dayak atmaktan, gözle, sözle, elle taciz etmekten, tecavüz etmekten çekinmiyor. Oysa ki; **Güç her insanda var, önemli olan bunu kullanabilmek..**

'70'li yıllarda Amerika ve Avrupa'da kadın hareketi içindeki kadınlar kendilerindeki bu gücü ortaya çıkarmışlar. Kendilerini savunmanın tekniklerini öğrenmişler. Özgüveni geliştirmenin yollarını, yöntemlerini bulmuşlar. Kendini Savunma ve Özgüven kursları açılmış. Kursların öğrencisi olan kadınların bazıları zamanla kendilerini yetiştirerek kurs vermeye başlamışlar. Böylece kurslar gittikçe yaygınlaşmış.

Türkiyede ilk uygulama

3-4 Haziran'da Mor Çatı Kadın Sığınına Evi Vakfı, Almanya'da 1985'den beri kurs öğretmenliği yapan Trude Menrath'ı davet etti. İki gün ve toplam 14 saat süren kursu sizlere katılımcı kadınların ve Trude'nin ağzından tanıtmak istiyoruz.

Trude: Almanya'da bu kurslar feminist hareket içinden ve 1979 yılında başladı. Ben 1980'de kurslara katıldım, ayrıca karate ve judo da öğrendim. Amerika'da gördüğüm eğitimden sonra 1985'den itibaren başka kadınlarla beraber kendim kurs vermeye başladım. Eğitim, başlangıçta daha çok sokaktaki şiddete karşı savunmayı içeriyordu. Sonra ağırlık ev içindeki ve yakındaki erkeklerden gelen tecavüz, taciz ve şiddete yöneldi. Zira şiddetin yüzde 70-80'inin aile içinde gerçekleştiği tesbit edilmişti. Bu durumda içerik, teknikten ziyade psikolojik savunma ve özgüveni güçlendirme doğrultusunda zenginleşti. En son altı yaşından itibaren kız çocukları, sakat ve yaşlı kadınlar için kurslar hazırladık.

Menekşe: Anlatmak kolay değil. Kursun başında bağdaş kurduk ve yere oturduk ve şöyle bir kural kondu. "Burda anlatılanlar burda kalacak" dendi. Bu bizde güven oluşturdu. Önce anlatmakta zorlandıysak da sonra rahatladık. Konuştuk, içimizde hapsetmekten vazgeçtik. Yapılan terapi değil ama rahatlatıcı, güçlendirici bir yanı var. Demek ki yalnız ben değilmişim diyorsun. Bir paylaşım bir güven oluşturuyor. Bununla da kalmıyor, şiddetle, tacizle karşılaşırsan nasıl başedebileceğini öğreniyorsun. İki gün kurs gördük, ama inanın o kadar dolu, o kadar öğreticiydi ki, Bu kursu kanaatimce her kadın alınalı.

Meral: Ben hâlâ kursun etkisindeyim. Çok güzel bir hafta sonuydu. Kendine güven oluşuyor. Örneğin ben hep önüme bakarak yürürdüm. Bu bir alışkanlık. İki gündür sağa sola bakarak yürümeye başladığımı farkettim. Kursta teknikten çok psikolojik yan ağır basıyordu. Çeşitli yöntem ve stratejiler öğrendik, alıştırmalar yaptık.

Ayşen: Kendime çok güven geldi kurstan sonra. Bir tahta var, herkes sırayla tahtayı ortasından yumruğu ile kırmaya çalışıyor. Katiyen yapamam sanıyor insan. O tahtayı kırabilmiş olmak çok hoşuma gitti, herkese gösterdim. Fiziksel gücümüz var ama kullanmayı bilmiyoruz. Kendimiz şiddete uğramasak bile, şiddetle karşılaşan birisine nasıl yardımcı olacağımızı da öğrendik.

Tecavüzcü baba serbest

İpek Özcan, 15 ay önce, 16 yıllık eşi Bahattin Özcan'ın üç kızına ve bir oğluna tecavüz ettiğini öğrenmiş. Kızların ikisi, 21 yaşındaki Suna ve 17 yaşındaki Fatma, Bahattin Özcan'ın ilk evliliğinden. 14 yaşındaki kızı Ayşe ve 6 yaşındaki oğlu Hakan ise İpek Hanım'la Bahattin Özcan'ın ortak çocukları. Bahattin Özcan Fatma ve Ayşe'ye "ırza tasaddi" suçuyla yargılandı, ceza aldı. 6 yaşındaki oğlu Hakan'a tecavüz ettiği gerekçesiyle yargılandığı dava Kartal Ağır Ceza'da sürüyor. Yargıtay iki davanın birleştirilmesini istediği için, dosyası Kartal'a geri geldi. Ve ne olduysa o arada oldu. Bahattin Özcan tahliye edildi!

İpek Özcan, güçlü, kararlı bir kadın. Ama destekçe ihtiyacı var.

İpek Özcan büyük bir mücadele veriyor. Çocukların ruh sağlıklarını yeniden kazanmaları, onlara bakabilmek, duruşmalar filan derken, kendi yaşadığı zorlukları düşünemiyor bile. Yazıda çocukların gerçek ismi yerine başka isimler kullandık.

- İsterseniz en baştan başlayalım. Evliliğinizden...

13 yaşındaydım, o da 27, 28 vardı. Görücü usulü oldu, ben istemiyordum. Sonra çile başladı. Adam korkunç birisi, sürekli dayak atıyor. O sırada evde ilk evliliğinden olan iki çocuk var. Annelerinin çektiği şiddet benimkinden de fazlaymış. Bırakıp kaçmış. Kızlardan biri, Suna, 4 yaşındaydı, Fatma 7-8 aylıktı. Beş sene süresince devamlı şiddet gördüm, dışarıya çıkartmadı, işe giderken bağlayıp gitti. İçki içiyordu.

- Hemen çocuğunuz oldu mu?

Oldu. İşte o bağladı beni. Hamile kalınca terkedemedim. O zaman çok küçüğüm, dünyayı tanımıyorum, insanları hep öyle biliyorum.

- Bu şiddet hep devam etti mi?

Ben toparlanıp büyüyünce kendimi ezdirmemeyi öğrendim. Beş seneden sonra karşı koymaya başladım; çünkü başka kurtuluşum yoktu. Ben çalışmaya başlayınca çok değişti, çayımı yapardı, hizmet ederdi, ben de "düzeldi artık" diyordum. Eşimin cinsel ilişkisi de normal değildi. Şiddet zamanlarında oluyordu. Bana gücü yetmemeye başlayınca yataklarımızı ayırdık. Ondan sonra ilişkimiz çok seyrekti. Şimdi düşünüyorum da, ben çocukken benimle birlikte oluyordu, ben büyüyüp kadın olunca kendi çocuklarına yöneldi herhalde. O zaman ben de kendimi çalışmaya verdim, ev alayım, eşya alayım, çocuklarımın üstüne başına alayım. Zaten toplam yedi çocuk oldu. İki tane onun ilk eşinden, beş tane de benden. Ne aptalım, şüphelenmedim hiç.

- Peki nasıl öğrendiniz?

14 ay önce, ben uyuyordum. O gece bekçisi, çarşamba geceleri evde. Gece saat 12'ye doğru Ayşe ağlıyor, ablası Fatma'ya "Korkuyorum, ne olur benle yat" diyor. Ali, "Neden korkuyorsun, ben de orada yatayım" diyor. Bir komşumuz ölmüştü, ondan olduğunu sanıyor. Meğerse bir hafta önce aynı şey olmuş, kız ondan korkuyor. Ali gidiyor, kızın odasında yatıyor. Aradan 15-20 dakika geçiyor, baba gelip ışığı yakıyor, oğlan gözlerini kapatıyor. Sonra ışığı kapatınca, oğlan babası gitti sanıyor. Kızın yatağına girerken hışırtı yapınca oğlan yatakta dönüyor, dönünce, babası yataktan kalkıp kaçıyor. Artık çocuk iyice şüpheleniyor, bekliyor. Aradan 10-15 dakika geçiyor, yorganı kafasına çekiyor ama alttan bakıyor. "Tekrar geldi" diyor. "Bana baktı, baktı, ses yok", ondan sonra kızın yatağına giriyor. O çocuk her şeyi izliyor. Kızın mücadele edişini, boğazını sıktığını... Tamamen kapatmış ağzını, çocuk nefessizlikten patlamış. Sürtünerek boşalmış.

- Siz o gece mi öğrendiniz?

Yok, ertesi gün, oğlanın uyandığını biliyor ya, "Ben kimin yatağına girdim yanlışlıkla, sen biliyor musun oğlum?" diyor. Çünkü çocuk okula gitmiyor, yemek yemiyor, hali perişan, babaya da yüz vermiyor. Anlıyor gördüğünü. "Oğlum ben içkiliydim, senin yatağına mı girdim" diyor. O da "Sen kimin yatağına girdiğini kendin çok iyi biliyorsun, ben uyuyordum, bir şey görmedim," diyor. Akşama kadar bunları tehdit ediyor, kızı dövüyor, "Annenize bir şey söylerseniz biz boşanırız, siz büyüksünüz, sizi bana verirler, size istediğimi yaparım," diyor. Korkutuyor. Oğlan da, kız da bir tuhaf, dikkatimi çekti, bir şey var ama aklıma hiç bu gelmiyor. Yemek yedik, çay falan içtik. Ben uyuyorum, o işe gidiyor. Saat gece üçe kadar bekliyor Ali. Saat üçte kaldırdı beni, anlattı Aklım başımdan gitti, inanamadım, "Olmaz" dedim. "Mümkün mü, baban nasıl yapar böyle şeyi?" O güne kadar da hiç duymadım böyle şey. "Anne her şeyi gördüm, hiç gözümün önünden gitmiyor," dedi, detaylı anlattı. Oğlum boynunu kessen yalan söylemez. Çok olgun, çocuk demezsin, zaten çocukların hepsi birden olgunlaştılar. Çocuk titriyor, "İnanmıyor musun? Kaldır kızma sor" dedi.

Bahattin Özcan, çocuklarına tecavüzle suçlanıyor.

- O da aynı şeyleri mi anlattı?

Ayşe'yi uyandırdım, Ali'yi çıkarttım odadan. "Kızım baban sana bir zarar verdi mi akşam?" dedim. Ağlamaya başladı, "Allah kahretsin geçen hafta da yaptı aynı şeyi," dedi. Mümkün değil yaşamamış birisi anlatamaz bunları. İlk yaptığında ertesi gün anlatmasın diye korkunç dövmüş, elinden alamamışlar. Meğer çocuk onun için yalnız yatmak istemiyormuş. Zaten o gece yatarken kilotun üstüne mayo, onun üstüne pijama, onun üstüne pantalon giymiş, kemeri de sıkıca bağlamış ama adam çıkartmış hepsini. Aldım çocukları karakola gittim.

> Böyle durumlarda susmamak lazım. Her yerde anlatmak lazım. Ben önceleri sanıyordum ki, bu sadece bizim başımıza gelmiş. Çapa'da bizim gibi çok insanla tanıştık.

- Onun olduğu karakola mı?

Hayır, bizim oradakine, ama onu tanıyorlar, orada çalışmıştı. Karakolda, o emniyette görevli olduğu için, ben kadın olduğum için, sanki ben iftira etmişim gibi davrandılar. "Olur mu ya, yapmamıştır, çocuklar iftira ediyordur," falan filan. Uğraştılar benimle. Israr edince savcılığa sevkedildi, tutuklandı.

- 17 yaşındaki Fatma'nın yaşadıkları nasıl ortaya çıktı?

Ayşe çok krizlere girdi, ağlıyordu, hiç kaldıramadı çocuk; sara hastası gibi krizleri tutuyor Ayşe'nin krizlerinin ikinci üçüncü gününde, "Bir tek senin mi başına geldi, bir tek sen misin?" dedi. Ben dondum kaldım Ona altı yaşındayken başlamış. Hep korkutmuş kızı, "Sana inanmaz, üvey anne o, seni geneleve atarım" diye. Sonra Fatma krizlere girdi. Sonra 6 yaşındaki erkek çocuğu, Hakan ortaya çıktı.

- O nasıl çıktı?

Ondan ben şüphelendim. Diyorum ya, çok aptalım diye. Adam o kadar planlı, projeli yapıyor ki bunu. Önce bana iyi davranmaya başladığı sıralar, 5-6 yıllık evliyken, onun ilk eşinden olma kızı Fatma'ya başlıyor. Fatma çok güzel bir kız, o sırada 6 yaşında. Sonra büyük kızı Suna, 12 yaşındayken ona da başlamış. Suna zaten dayanamadığı için 16 yaşında kocaya kaçtı. Suna'nın anlattığı, 12 yaşında "Rakıyla başlattı" diyor, rakı içiriyormuş. Fatma biraz kendine gelince, son zamanlarda kendini korumaya başlamış. Yalnız bir odada yatıyordu, birden bire 12 yaşındaki kızkardeşi Leyla'yı yanına aldı, yatağına. Hem onu korudu, hem kendini. Büyük oğlum

Av. Ali Müfit Gürpınar

"Umutluyuz"

İpek Özcan'ın avukatı Ali Müfit Gürpınar, Bahattin Özcan'ın tutuklanabileceğini söylüyor.

Sanık, dokuz yıla yakın ceza almış. Yargıtay iki davanın birleştirilmesini istemiş. Cezanın indirilmesine dair bir talebi yok. Bu durumda bence tahliye edilmemesi daha doğru olurdu ama mahkeme takdirini o yönde kullanmış. Ayrıca duruşma günü öne alınmış, tebliğ edilmemiş. Bu duruşmada tutuklanacağım ümit ediyorum.

Ali'ye yapamaz. Küçük oğlum Cem çok küçük, bir tek onun büyüğü oğlum Hakan kaldı. Fatma olmayınca oğlum Hakan'a yöneldi iki senedir. Hakan'a hep o bakardı, o yatırır. Bir gün Hakan geldi ağlaya ağlaya "Popom acıyor" dedi. Herhalde iyi yıkayamıyor diye düşündüm. Aynı gün kanlı kaka yapmış. Dövünmeye başladım, "Oğlum kanser olmuş," diye. Bakın bendeki aptallığa. Ben çocuğu doktora götürmek için çırpındım. O, o gün hiç evden ayrılmadı. Elime koluma yapıştı, "Kabız olmuştur, telaşlanma, yarın söz, vizite kâğıdı alıp götüreceğim çocuğu," dedi. Sonra korkudan herhalde Hakan'ı bırakmış, kimse kalmayınca Ayşe'ye yöneldi. Ben onun için kendimden o kadar nefret ediyorum ki, sen onu niye dinliyorsun, alıp çocuğu götürsem en azından Ayşe maruz kalmazdı. Hakan şu anda 6 yaşında, çocuk uzun süre maruz kalmış. Bir kadın nasıl bu kadar saf olabilir? Burada benim çok suçum var. Biraz daha bilgili biri olsaydım, onları yedirmek giydirmek, ayakkabısı mı yok, onu alırsın, bisiklet mi istiyor onu alırsın. Bunları yapınca her şey bitti zannediyordum ben. Neyse, adli tıbba gönderildik. Ayşe'de bir şey çıkmadı, zaten ona sürtünmüş. Fatma da anatomik olarak bakire, ama genişleme var. Ancak doğumla yırtılacak bir zara sahip. O da tacize girdi tabii. Küçük oğlanda var tecavüz. Küçük oğlan mahkemede herşeyi anlattı.

- Bütün bunları yaşarken yalnız mıydınız, destek olan yok muydu?

Sadece kızkardeşim vardı. Çok sonraları **Mor Çatı**'yı buldum. Bana manevi olarak çok destek verdiler. Çocuklarla birlikte Çapa'ya tedaviye gonderdiler hepimizi. Böyle durumlarda susmamak lazım. Her yerde anlatmak lazım. Ben önceleri sanıyordum ki bu sadece bizim başımıza gelmiş. Çapa'da bizim gibi çok insanla tanıştık.

- Peki dava ne aşamada?

Gebze'de Fatma ve Ayşe'ye açılan dava, ırza tasaddiden açıldı, dokuz seneye yakın ceza verildi. Oğlanmıki Kartal Ağır Ceza'da görülüyor. Yargıtay dosyayı hiç incelemeden Kartal'da böyle bir davaları olduğu için birleştirilmesini istemiş. Dosya Kartal'a geldi, ne olduysa Kartal'da oldu. Kartal'da 6. ayın 6'sında olan duruşma 5. ayın 23'üne alındı bizden habersiz. O duruşmada tahliye edildi.

• • •

İpek Hanım'ın anlattıkları böyle... 17 yaşındaki Fatma uyurken en ufak bir ses duyduğunda, ağlayarak uyanıp saçlarını yoluyor. 14 yaşındaki Ayşe gece uykuda sara krizine benzer nöbet geçiriyor, olaydan sonra çok kilo aldı. 13 yaşındaki Ali çok sinirli. 6 yaşındaki Hakan gece rüyasında kendisini kedilerin yediğini ya da babasının boğduğunu görüyor, gündüz sebepsiz yere ağlıyor.

İpek hanım ise, kendi söylediğinin aksine akıllı, güçlü ve kararlı bir kadın. "Çocuklarım çok yıprandılar ama önlerinde uzun bir hayat var. Mutlu olmaları için elimden geleni yapacağım" diyor.

İpek Özcan ve çocuklarının geçinebilmeleri, tedavi görebilmeleri için maddi desteğe ihtiyaçları var. Destek olmak isteyenler Pamukbank Suadiye Şubesi 01305159 numaralı hesaba para yatırabilirler.

Elbette 4 Temmuz günü Kartal Adliyesi'nde Ağır Ceza'daki duruşmaya katılıp dayanışma göstermeniz de onları çok mutlu edecek.

Suçlular cezasız kalmasın!

Bir gizli celse daha başladı. Geçtiğimiz aylarda Ankara Gölbaşı'nda yaşanan bir tecavüz olayı üzerine açılan davada gizli celse kararı alındı. Olay 28 Nisan'da olmuştu. Üniversite öğrencisi bir genç kız, erkek arkadaşıyla Gölbaşı'na gitmiş, aralarında tartışma çıkınca da gece saat ona çeyrek kala, yolun ortasında tek başına kalmıştı. Biraz bekledi, ne otobüs ne de minübüs geçiyordu, yurdun kapanış saati de yaklaştığı için otostop yapmaya karar verdi. İki adam durdu. Arabaya binen genç kıza gerçek isimlerini vermeyen adamlar ters yola sapınca genç kız için tam bir karabasan başladı. "Çok yalvardım, hayatımda birisine bu kadar yalvardığımı hatırlamıyorum, bir ara kaçmayı başardım ama yakalayıp geri getirdiler, ıssız bir köy yolunda durdular, onların gözünde fahişeydim, öğrenciyim dedim inanmadılar, aybaşıydım, ikisi birden zorla kemerimi çözüp pantolonumu çıkardı. Sonra sırayla arabada kaldılar. Birisi nöbet tutuyordu, ben mümkün olduğu kadar direndim, suratıma yumruk attılar, adam boşalınca 'rahatladın mı bari' dedim. Adamı güldü.

Adamlar ertesi gün yakalandı. Yakalananlardan biri saç biçimini değiştirmiş, farklı giyinmişti ama arabada bulunan banka kartı nedeniyle genç kızı arabalarına aldıklarını kabul etmek zorunda kaldılar. İkisi de evli çoluk çocuk sahibi! Savunmalarını da ünlü avukatlardan Hasan Bıyıklı yapıyor. Hem de şu cümlelerle; "...zorla ırza geçme olayının yetişkin ve fizikman gücü yerinde bir kadına karşı işlenmesi zordur.." Genç kızın erkek arkadaşını suçlayan ve "aşk peşrevi" tanımlarıyla olayı kendince yorumlayan Hasan Bıyıklı'ya göre her cümlenin başka bir anlamı var. Ustelik de müvekkilleriyle ilgili olarak "vajinal yoldan ilişki kurmaktan vazgeçip, anüs yoluyla ve zorla ilişki kurmaları olanaklı mıdır? Böylesine namuslu ve insaflı ırz düşmanları günümüzde kahmış mıdır?" gibi sorular soruyor. Tecavüze uğrayan genç kız, kaldığı yurt müdiresinin, 'ya çıkarsın, ya da seni atarız' tehdidi üzerine arkadaşının evinde kalmaya başladı, saldırganların yakınlarından da sürekli tehdit telefonları gelivor. Ama artık o çok güçlü. Neler yaşadığını bize anlattı. Bir de yazı yazmış. Biraz kısaltarak yayımlıyoruz. İlk duruşma 20 Haziran'da yapıldı. Savunmasını Çağdaş Hukukçular Derneği avukatları yapıyor. Kadın avukatlar davaya toplu olarak katılınca, sanık avukatları "meslekdaşlarımız bir bardak suda fırtına kopartıyorlar" demiş! Genç kıza destek olmak için Ankaralı kadınlar da oradaydı. "Kadına yönelik her türlü şiddete hayır! Tecavüz olayları cezasız kalmamalı!" başlıklı bir de basın açıklaması yaptılar. Ankara Kadın Platformu'nu oluşturan çeşitli kadın dernekleri ve konuya duyarlı Ankaralı kadınlar, tecavüz edilenin kendisine tecavüz edildiğini kanıtlamasını değil, tam tersine tecavüzcünün suçsuz olduğunu ortaya koyabilmesinin esas alınmasını istediler. Bir sonraki duruşma 18 Temmuz salı günü saat 10.10'da. Kadınlar yine orada olacak.

asuman

"Biz tecavüze uğrayanlar..."

"Ben, bundan yaklaşık iki ay önce tecavüze maruz kalıp da sesini çıkarmak istemeyenlerden biriyim. İki aydır düşünüyordum. En yakın arkadaşlarımla bu olayı konuştum, onların desteği bana cesaret verdi, evet bu benim ruhsal durumumu iyileştirmedi ama bir çeşit rahatladım. Artık karar verdim sesimi duyurmak istiyorum. Bunun birçok insanın başına geldiğini ama sadece birkaç kişinin şikayetçi olduğunu ve bizim gibilerin bu konuda daha güçlü olması gerektiği sonucuna vardım. Ben güçlüyüm. Güçlü olmasam, dayanamaz intihar ederdim. Evet bu olaydan sonra birçok kere intiharı düşündüm, ölüm benim için kurtuluştu, ama ben öldükten sonra o şahısların ellerini kollarını sallayarak gezmelerini istemedim. O yüzden davacı oldum. Aldığım telefonlar ve tehditler yüzünden birçok kere davadan vazgeçmeyi düşündüm. Tecavüz olaylarından sonra herkes tecavüze uğrayanı suçlu buluyor. Bu bende de oldu, adamların aileleri beni suçlu buldu, hiç bir zaman benim duygularımı düşünmediler, benim yaşadıklarım gözönüne alınmadı. İlk önceleri aynaya bakmaya bile utanıyordum, bu benim için utanç verici bir şeydi, kendimden nefret ettim, çünkü uyurken onların ellerini üzerimde hissediyordum, uyumaktan korkuyordum. Bir gün dedim ki 'Neden utanıyorsun? Asıl utanması gereken onlar.' Eğer ben davacı olmasam, aynı olay başkasının da başına gelebilir. Biz tecavüze uğrayanlar bir yerde artık dur demeliyiz; onlar cezalarını bulmalılar. Ailemin nasıl tepki vereceğini biliyorum, ama herşeyi göze aldım. Aileler bu tür olaylarda çocuklarına destek olmalılar ve çocuklarını korumalılar, ama toplum, insanlarını çocuklarına sırt dönmelerine ve onları suçlu görmelerine neden oluyor. Kendi kendime 'Niye böyle?' diyorum, 'Neden kadınlar suçlu görülüyor?' Ben açıkcası son noktaya kadar direneceğim, böyle adamlar durdurulsun, cezaları verilsin."

Sinop Zirvesi

Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Birleşmiş Milletler 4. Dünya Kadın Konferansı öncesinde Türkiye için tutarlı, uzun soluklu ve gerçekçi olduğu kadar, kadınların konumunu iyileştirmede etkili yeni politika öncelikleri geliştirmek istemiş. Bunun için bir çağrı yaptı ve toplantı düzenledi. Kadın Aile ve Sosyal Hizmetlerden sorumlu Devlet Bakanı Aysel Baykal'ın da katıldığı toplantılar 8-11 Haziran tarihleri arasında, Sinop DSİ tesislerinde yapıldı. Hükümetin DYP kanadının pek fazla ilgilenmediği bu toplantılarda ANAP ve RP'li kadınlar da vardı.

Toplantıyı organize eden Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (KSSGM) 1990'dan bu yana çalışmalarını sürdürüyor, ama ne bir müsteşarlık yasası var, ne de yetkisi. Yalnızca kadınlarla ilgili bir genel müdürlüğün olması ve 1991 Kasımından beri ayrı bir Kadın Bakanlığının kurulması yönünde birtakım çabaların gösterilmesi bu alanda önemli bir adım olarak kabul edilebilir. Bütün bu gelişmeler kadın hareketinin uluslararası bir özelliği, ülke içindeki kadın hareketinin etkileri gibi çeşitli nedenlerle açıklanabilir. Şimdi önemli olansa ne yapılacağı. Sinop toplantıları biraz da bunları konuşmamızı sağladı. KSSGM'nin koordinasyon görevi, Müsteşarlık Yasasının bir an önce çıkarılması, daha az bürokratik, daha esnek ve daha fazla gönüllüğe dayalı olması üzerinde duruldu. Gönüllü kuruluşlarla iletişime açık olması, onlara bilgi ve kaynak desteği yapılması istendi. Özellikle cılız kadın örgütlenmelerinin olduğu alanlarda gecekondular ve taşrada bu desteğin önemi vurgulandı.

Sinop toplantılarında üniversite öğretim üyelerine öncelik verilmişti. Gönüllü kadın örgütleriyle de daha sonra bir toplantı yapılacağına dair söz verildi. Hükümetin Ankara'da olmasından mıdır nedir, akademisyenler de Ankara ağırlıklıydı. Toplantıların başında tartışmaya açılan metinde öncelikle eğitim ve sağlık üzerinde duruluyordu ama sağlık alanında uzman kimse yoktu. Biraz genel ve biraz da dağınık konuşmalar oldu, örneğin yaşlı kadınların sorunları konuşulduğu halde, sonuç metninde yer almadı, doğum kontrolü konusunda hiçbir politik tavır alınmadı. İki gün boyunca gece saat 23.00'lere kadar süren toplantılar yapıldı, "eşitlikçi politikaların" yaygınlaştırılması kararı alındı. Bu gibi kararlarda toplantıya katılan akademisyenlerin çoğunun feminist bakış açısı etkili olmuştu. Yalnız herşey biraz muğlaktı.

Kadının güçlendirilmesi için

- Çerçeve eşitlik yasasının kabul edilmesi,
- Kadınların kamu yaşamına katılımının özendirilmesi,
- Kotanın sendikalar, partiler, odalar gibi birçok alanda yaygınlaştırılması,
- Kadının ev dışında çahşmasının desteklenmesi,
- Kadın istihdamını artırıcı tedbirlerin alınması,
- Kadın sağlığı politikasında bilgilendirmenin önemsenmesi, uzmanların daha duyarlı olması için eğitilmesi ve kadınlara sağlık sigortasının desteklenmesi,
- Eğitimde cinsiyet ayrımının ders kitaplarından öğretmenlerin tutumlarına dek her noktada ortadan kaldırılması,
- Kız çocuklarının okumasının teşvik edilmesi, ileriye yönelik olarak prestijli mesleklerde desteklenmesi,
- Kitle iletişim araçlarında şiddeti normalleştirici yayınlar konusunda önlem alınması,

kararları alındı

İyi niyet yetmez

Feminizmin halka halka yayılan etkilerini toplumun çeşitli alanlarında görmek mümkün. Sinop zirvesi de bu etkinin devlete doğru yayılışının bir ifadesi. Özellikle bazı feminist kadınların da bu toplantıya çağrılmış olması bu açıdan sevindirici. Ne var ki, KSSGM'de çalışan kadınların Devlet Bakanı Aysel Baykal'ın ve toplantıya katılan feminist kadınların iyi niyetleri bir takım yapısal sınırları ortadan kaldırmıyor.

Her şeyden önce, KSSGM'nin statüsü son derece belirsiz. Bunun ötesinde Kadın, Aile ve Sosyal Hizmetlerden Sorumlu Devlet Bakanlığı'ndaki dalgalanmalar, hükümet politikalarının bu kurumu nasıl etkilediğini açıkça ortaya koyuyor: Güler İleri, Türkan Akyol, Onay Alpago ve şimdi de Aysel Baykal... Bırakalım kadınlarla ilgili özel bir bakanlık kurma çabalarını. Devlet Bakanlığı bünyesinde dahi herhangi bir süreklilik yok. Nitekim Smop toplantılarında Batı'daki örnekler de göz önünde tutularak, değişen hükümet politikalarından etkilenmeyecek özerk ve sürekli yapılar, örneğin fırsat eşitliği komisyonları, arabuluculuk kurumları üzerinde duruldu. Ancak, örnekleri Batı'dan verirken çok dikkatli olmak gerekiyor. Batı ülkelerinde Kadın Bakanlıklarının ve bu tür özerk ya da yarı özerk yapıların ortaya çıktığı dönemin çok önemli iki özelliği vardı: Güçlü bir feminist hareket ve güçlü bir sosyal devlet! Bu kurumlar feminist hareketin gündeme getirdiği, çalışma hayatı, cinsel şiddet, tecavüz vb. konularda gerçekleştirilen yasal düzenlemelerin etkili olmasını sağlayacak yapılar olarak ortaya çıktı. Neyi, niçin uygulayacağı belirlenmiş yapılardı. Oysa Türkiye'de Medeni Yasa ve Ceza Yasası hâlâ sapasağlam duruyor: Erkek hâlâ aile reisi; tecavüz hâlâ penisin vajinada sperm bırakmasıyla ölçülüyor!

Öte yandan Batı'da, örneğin çalışma hayatı ve kadın sağlığı konularında bir takım dönüşümleri mümkün kılan, sosyal devletin sağlık alanında kadınlar için özel fonlar ayırması, çalışma alanında fırsat eşitliği önlemlerini dayatmasıydı. Özel işletmelerde, özel sağlık kurumlarında bu önlemler çok daha etkisiz oldu. Gündeminin başında özelleştirmenin ve savaşın olduğu günümüz Türkiye'sinde kadınlara ve (kurulsa bile) Kadın Bakanlığı'na devletin sunabileceği çok bir şey yok.

Zaten bugün Batıya baktığımızda görünenler de pek iç açıcı değil: özellikle sosyal devletin çökmekte olduğu ülkelerde, geriye alınamazmış gibi görünen bir takım kazanımlar (örneğin ücretsiz kürtaj hakkı) tehdit altında; sözü edilen fırsat eşitliği vb. komisyonların kadrolarına erkekler getirilmeye çalışılıyor; kadın bakanlıkları, hükümet politikalarının etkisi altında oldukları ölçüde kadınların güvenini kaybediyor. Hep bildiğimiz gibi politika güç ilişkilerine dayanıyor. Önerilen kurumsal yapılaşmanın ve çerçeve eşitlik yasasının içinin dolması, bizim somut sorunlarımızı oralara ne kadar taşıyabildiğimize bağlı.

Gülnur Savran

Evişlerinden emekli olmak ister misiniz?

Mersin'den bir grup kadın kolları sıvamış ve evişlerinde emeklilik hakkını savunan bir imza kampanyası açmış. Evişinin hiç de küçünmemesi gerektiğini söyleyen kadınlar, İtalya'daki hemcinslerimiz gibi (onların haberi de dünya sayfalarımızda) bu işin ciddiyetini anlatmaya çalışıyor. "Türkiye koşullarında hayal" demeyin, belki bir gün olur. Mersinli okurumuz Ayla Oran'ın bize gönderdiği imza metni şöyle:

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına
Ankara

Bugüne kadar sekiz saatlik iş gününün üzerinde bir kapasiteyle zorunlu olarak çalışan, evişi diye basit bir biçimde tanımlanan tüm işleri karın tokluğuna yapan biz ev kadınları;

Yaptığımız işlerin işten bile sayılmamasına karşı çıkıyor ve yaptığımız işleri önemsiyoruz. Çocuk doğurmanın, onların bakımını üstlenmenin, evin tüm işlerini yapmanın, çamaşır makinemiz, bulaşık makinemiz olsa dahi bu işleri yapmanın sorumluluğunu yalnızca bizim duymamızın çocuklarımızın sorunlarını çoğu zaman tek başımıza çözmemizin, kocalarımızı bir sonraki iş gününe hazırlamamızın, evin tüm alış veriş işini üstlenmemizin önemsenmez ve basit bir iş olduğunu düşünmüyoruz.

Hem anaokulu öğretmeni, hem çamaşırcı, hem bulaşıkçı, hem ütücü, hem aşçı, hem temizlik işçisi, hem alışveriş sorumlusu, hem de kocalarımıza ve çocuklarımıza psikolojik danışman olan biz ev kadınları, ömrümüzü adadığımız ve çoğu zaman uğruna başka yeteneklerimizi feda ettiğimiz bu emeğimizin emeklilik kapsamına alınmasını savunuyor ve KOŞULSUZ EMEKLİLİK HAKKI istiyoruz.

Bize gerekli olan KADINLAR KIYMETLİDİR, KADINLAR ÇİÇEKTİR, ONLARIN HAKKI ÖDENMEZ gibi içi boş ve süslü sözler değil, haklarımızdır.

Adı Soyadı **Meslek** **İmza**

Pantolonlar eteğe karşı!

Zeytinburnu Belediye Meclisi'nin eski DSP'li şimdiki bağımsız tek kadın üyesi Meyse Emanet Erdur erkek meclisi üyelerine etek diktirerek onların korkulu rüya görmelerine neden olmuş. Şimdi diyeceksiniz ki şu yaz sıcağında o takım elbiseler, kravatlar yerine şöyle efil efil eteklerle dolaşmak neden bazıları için korkulu rüva oluyor?

Anlatalım: Belediye Meclisi'nde "Sözünden dönen etek giyer", demiş pantolonlu erkek üyelerden biri. Malum, tutulan sözlerin "erkek sözü" olduğu yalanının hâlâ geçerli olduğu bir toplumda sözünde durmamak da kadınlara ithaf ediliyor. Eh eteği de kadınlar giydiğine göre sözünde durmayanlara etek giydirerek "yalancılıklarım" etekle deşifre edeceğini düşünmüş olmalı bu erkek meclis üyesi. Kadın üye de şimdiden etekleri hazırlamış. Kim ki sözünde durmaz onlara etek hediye edecekmiş. Gerçi böylece kadın üye de etek giyenlerin sözünde durmaz olduklarını kabul etmiş oluyor ama, bu olayın gazeteye haber oluşunun nedeni de bir kadının erkeklere etek diktirme cüreti; yoksa pantolonluların biz eteklilere hakaretini deşifre etmek için değil.

Demek bu sıcak havalarda bile sımsıkı kıravatları takıp, takım elbise giymeleri vaziyeti kurtarmak içinmiş. Ama tutulmayan sözler öyle ayyuka çıktı ki, değil pantolon, zırh da giyseniz çok belli oluyor. Serde bu erkeklik olduktan sonra.

Ülkü Sarıca

Her mahalleye bir avukat

İstanbul Barosu'ndan bir grup kadın avukat yalnızca kadınlara. kadın olma durumundan doğan haksızlıklara karşı koyma yollarını açabilmek için bir proje başlattı. Haksızlığa uğrayan kadına, duruma göre ücretli veya ücretsiz olarak danışma kapsamında hukuksal yardım sağlamayı amaçlıyorlar. Kadınların karşılaştıkları her türlü hukuki sorunu çözmeye yardımcı olacaklar. "Her mahalleye bir avukat" girişimi adını verdikleri bu çalışmanın ilk aşaması olarak "büroda gönüllü danışmanlık" hizmetlerine başladılar bile. Eğer ihtiyaç duyarsanız **İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu**'na başvurun.

Artık 30'u kadın

17-18 haziranda Ankara'da yapılan BSP 1. Olağanüstü Genel Kongresinde kadınların güttüğü yüzde 30 kota mücadelesi meyvasını verdi. 100 kişilik Genel Yönetim Kurulu'na 30 kadın seçildi.

"...Tanrım bu bendeki de ne talih; 'Birinin muhabbetine doyum olmuyordu neyse iki tane oldular, bari iki çift laf ederiz' derken, bunlar almışlar bir hindistan cevizinin peşinde koşturup duruyorlar..."

Sevgili Havva'nın günlüğündeki bu satırlar beni de dehşete düşürdü, "Tanrım" dedim, "Bu bizdeki de ne talih" o zaman da böyleymişler işte, o zaman da...

Günlük'ten anlıyoruz ki ademgiller ikilemiş! Ama ikilemiş de ne olmuş, yine top peşinde tek kale maç yapıyorlar (neyse ki henüz çift kale oynayacak kadar çok değiller). Bu arada ortaya çıkan bir gerçek daha var ki, Adem cinsi Havva cinsinden daha çabuk evrimleşmiş!!! (Yani iki tane Adem oldular ya oradan anlaşılıyor - teorik bir konu olduğu için açıklama gereği duydum-.)

Şimdi, Günlük'e bakıp konuyu biraz daha irdeleyelim. Bakın Havva neler yazıyor:

"Ademler hindistan cevizinin peşinde koşturuyor ama ikide birde bana dönüp yan yan bakıyorlar. Sonra daha bir ateşlenip küçük Adem, cevizi ayağında sektiriyor, öteki ise bacak arasından bir takını hareketler yapıyor... Aaay gülmekten öleceğim; büyük Adem hindistan cevizini kafada sektirme hareketi yapmaya kalkıştı ve bayıldı..."

Eveeet, "Ademler daha önce evrimleşmiş" tesbit buyurmuştuk. Peki Havvalar neden geç? Aslında cevabı çok açık; böylesine evrimleşmiş Ademleri gören Havvalar evrim geçirmeyip, ortaya çıkmamayı tercih etmişler tabii ki. Bir kere adamların kur yarmak için seçtikleri yönteme bakın (saçımı başımı yolacağım, o zaman da böyleşmiş işte o zaman da). Nafile çaba! Kadın ruhundan anlamaları ne mümkün, bir Arko nemlendiricileri bile yok! Oysa bütün kadınlar çiçektir ve çiçekler su ister!!! (Derginin reklam alacağı yok, bari ben bu köşeye reklam alayım).

Neyse efendim, Havva bütün bunlara pabuç bırakacak kadın değildir tabii. Onları toplarıyla başbaşa bırakıp kırlara doğru koşar gider...

.....

Sizlere hep Havva'dan söz ettim, ancak dergimizin okur toplantısına katılan okurların yoğun isteği üzerine biraz da kendimden söz edeceğim. Öncelikle şunu belirteyim; okurların yüzde 50'si Havva'nın Günlüğü'nü çok seviyormuş (toplantıya iki okur geldiği için bu hesabı yapmak çok kolay oldu), aldığım telefonlar da cabası... Telefonu açıyorum ses yok! O zaman anlıyorum ki duygularını ifade etmekte zorluk çeken okurlar arıyor (yoksa telefon sapığımız yok, yok ve olamaz, zaten eve de hırsız girdi ve ben korkmam...) Neyse, kendim yani Atropa Belladona "Güzel avrat otu" anlamına geliyor. Bana niye bu adın verildiğini sordu okurlar: "Avrat" kadın cinsinden olduğum için, "ot", otlara ilgi duyacağım annem babam tarafından hissedildiği için konulmuş adlar. "Güzel" içinse pek bir şey söyleyemeyeceğim, yalnızca net, açık, aleni, ayan beyan, aşikar, gün gibi ortada... diyebilirim!!!

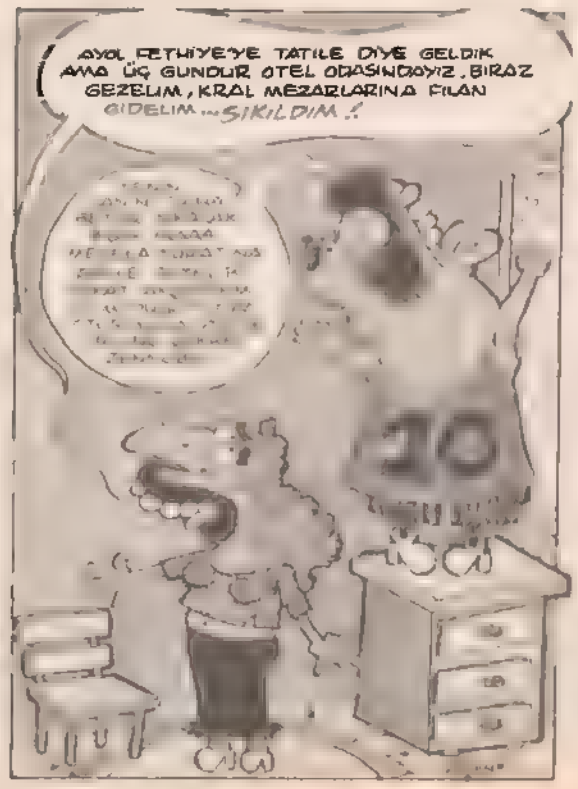

Şimdilik hoşçakalm.

Atropa Belladona

STERİL AŞK

brad pitt'i beğenelim mi, beğenmeyelim mi?

brad pitt diye amerikalı bir sinema oyuncusu var ya, erkek yazarları çok uğraştırıyor. meselâ serdar turgut çocuğu kıskanmadığına yemin billâh edip, "şu sümsük adam"dan yakışıklı diye sözetmekten vazgeçilmesini rica ediyor. emre aköz'ün içi rahatmış, onun çevresinde brad pitt'i beğenen kadın pek yokmuş çünkü amerikalı oyuncuyu genellikle genç kızlar beğeniyormuş. hıncal uluç ise, yaşı nedeniyle olacak "olgun" bir yaklaşım sergileyerek brad pitt'in çekiciliğini "anlamaya" çalışıyor.

durum aslında şaşırtıcı değil. ben de hıncal uluç gibi güzellik yarışması jüriliğinden baş alamasam, emre aköz gibi 90-60-90 mevzularını kovalasam, kadınlara bakışım serdar turgut'unki gibi olsa ve görüntüm bu üç erkeği andırsa, brad pitt'i kafaya takardım doğrusu. diğer yandan adam amerikalı. yolu uzak, evi sapa. önüne çıkmaz. acaba daha yakındakilerle uğraşmak zorlarına gidiyor da o yüzden mi memleket dışından bir rakip buluyorlar kendilerine (yok canım, nereden çıkarıyorum, hiç o onlara rakip olabilir mi).

bu brad pitt konusunda bence en şaşırtıcı olan şeyi esquire'da okuyoruz, literatür tıp dergisi editörü doktor nilgün babaoğlu "onu beğenmeyen kadınları zevksiz ve salak buluyorum" demiş. zevk meselesine girmek istemem ama iş salaklığa gelince... sanıyorum ki bu brad pitt konusunda daha öne çıkanlar olacaktır.

ayşe düzkan

SEMRA CAN

Erkekler nelere kızar?

Milliyet Gazetesi'nde geçenlerde yer alan bir haberde on yıl boyunca evli kalan erkeklerle yapılan bir anketin sonuçları yer alıyordu. Ankette erkekler kadınlarda en çok kızdıkları davranışları sıralamışlar

En çok neye kızarlarmış biliyor musunuz? Tam kapanmamış musluklara. Çünkü beyler damlayan su sesine tahammül edemezlermiş.

Banyo ya da mutfakta, hızlı yapılması gereken işler arasında, bir kadın günde kaç kez elini yıkamak zorunda kalır hiç düşündünüz mü? Bazan o kadar çok ki. Sonunda bu hareket neredeyse bilinçdışı hale gelir. Her seferinde musluğu açar kapatırsınız ve bu hareketin de farkında olmazsınız. Aynı anda birkaç çeşit yemek yapıp zamandan kazanmak ve mutfaktan çıkıp sizi bekleyen öteki işlere saldırmak telaşı içinde musluğu iyice sıktım mı sıkmadım mı düşünemez, hele damlayan su sesini hiç duymazsınız tencere tabak gürültüsü arasında.

Beyefendi sakin sakin koltuğunda oturmuş, mutfaktan gelen seslere kulak kabartmış halde, yemeğinin hazırlanmasını beklerken, tıp tıp su sesi sinirine dokunurmuş meğer. Olacak şey mi bu? Evde damlayan su sesinden uzak, şöyle huzur içinde dinlenebileceği bir köşe bile yok adamcağızın.

Kadınlar bir başka büyük kabahat daha işliyor ve çantalarını olur olmaz yerlere hatta, aynı mekânı paylaştıkları erkeklerin evrak dosyasının üstüne koyuyorlar. Bakın bu münasebetsizlere! Yani sinir olmamak elde değil. O kutsal iktidar simgesine böyle saygısızlık yapılır mı? Herkes haddini bilmeli canım. Öyle sıradan bir şeymiş gibi davranılırsa işini ve gücünü nasıl dünyanın en önemli ve zor şeyi gibi algılatabilir adamcağız?

Efendim, bir de can güvenliği meselesi var. Kadınlar, birlikte yaşamaya başladıktan bir'süre sonra tehlikeli olmaya başlıyorlarmış. Hani şu cicim ayları bittikten, ev kalabalıklaşıp sorumlulukların tümü sırtlarına yıkıldıktan sonra. Ütüyü fişte bırakmak, sütü ateşte unutmak, yanan sigarayı bir tablada bırakıp yeniden sigara yakmak gibi sonucu tehlikeli olabilecek şeyler yapıyorlar kadınlar. Hadi kendi can güvenlikleri neyse ne de, bir de kocalarının hayatlarına kastediyorlar. İnanılır gibi değil.

Baksanıza beyler hiç böyle şeyler yapıyorlar mı? Ütüyü fişte unutmamak için ütü yapmıyorlar, ocağı açık bırakmamak için yemeğe el sürmüyorlar, hiç bir şeyi karıştırmıyor ve unutmuyorlar. Her şeyleri yerli yerinde. Hele bir dağınık olsun. Bir kükrerler, karıları hemen hizaya gelir. Herşeyin bir yolu yordamı var, değil mi efendim ..

Ya buzdolabının dağınıklığına ne demeli? İşte sinir edici bir durum daha. Nedir o karmakarışık buzdolabı? Herşey askeri bir disiplin içinde yerli yerinde durmalı. Domatesler boy sırasına sokulmalı, hıyarlar nizam ve intizam içinde raftaki yerini almalı. Büyük kaplar en alt rafta, ortancalar orta katta, küçükler ise en üstte sıralanmalı ve hiç biri yerinden kıpırdamamalı. Yerleri önceden tespit edilmiş hatta en iyisi kırmızı bir kalemle işaretlenmiş olmalı ki bir karışıklığa meydan verilmesin.

Bekâr erkekler hep böyle yaparlar. Evlerindeki buzdolapları çok tertiplidir. Tabii içinde yiyecek bir şeyler varsa.

"Kadın milletinde zaman kavramı yok birader.

Bütün randevulara geç gelmeleri yıllardır yazılı ve çizili basında espri konusu olsa da vaz geçmez kadın milleti geç kalmaktan. Bu satırların yazarı olan ben de ne yaptıysam kurtulamadım bu huyumdan. Tam sokağa çıkarken, dışarıda olacağım süre içmde evde yetiştiremeyeceğim işler üşüşüyor kafama. Eksik bırakacağım görevlerimin ağırlığı altında öyle eziliyorum ki, geç kaldığımda işiteceğim -en azından- imalı sözleri bile göze alabiliyorum bu sayede.

Yoksa kesinlikle yaşamımı belirleyen kurallar ve kaidelerden hızırca bir öç alış değil bu. Kocayı, babayı ya da sevgiliyi kızdırmak mazallah, aklımın ucundan bile geçmez. Beceriksizlik işte.

Beklemekle geçirdikleri o çok değerli bir kaç dakikanın bu kadar gerginliğe neden olduğunu bilsem yapar mıyım hiç...

Sonra bir de şu unutkanlık meselesi var. Kredi kartının para limitini unutmak, anahtarların hatta gözlüğün yerini unutmak, kocaların, babaların, sevgililerin söyledikleri şeyleri unutmak, banyoda şişelerin, tüplerin, dişmacunlarının kapağını açık unutmak ve hatta yıllardır gittikleri arkadaşlarının evlerini unutmak, yol ve de yön bulamamak gibi asap bozucu, sinir edici huyları var kadınların. Bu sersem sepelek halleri ile nasıl yaşarlar erkekler olmasa, dünya üzerinde?

Gerçi tek başlarına yaşayan kadınlar var yeryüzünde ve hatta bütün bu sinir bozucu özelliklerine rağmen pek mutlu ve sağlıklı görünüyorlar amma, mutlaka yaşamlarında onları çekip çeviren, hayatını düzenleyen gizli bir erkek vardır!

Esra Koç

ZEVKLER VE... FEYHAN GÜVER

Otuzundan sonra iş kuran kadınlar

"Çorba parasın fazlası için"

Nilgün ve Şük

tarafından aldatılıp

kendi işlerini kurmuşlar. Sevg

evde yaptığı işlerin göze gözükmediğini

farkedince... Otuz yaşından sonra iş yaşamına

üç kadının şimdi küçük birer dükka

Sevgi: Ben liseyi bitirdikten sonra bir devlet hastanesinde çalışmaya başladım. Orada eşimle tanıştım. Bir yandan da gece okuluna gidiyordum. Çocukluğumdan beri hayalim mimarlıktı. Sonra onun işi yüzünden okula daha uzak bir yere taşındık. Baktım olmuyor, bıraktım. Evde oturmaya başladın. Yani koca yüzünden okulu da işi de bıraktık vallahi.

Şükran: Ben üniversitede okurken aşık oldum. Lisansüstü eğitimimi yaparken evlendim ve hamile kaldım. Sosyoloji okuyordum. Çocuk doğunca bıraktım. Sonra bitiririm diye düşünüyordum. Kocam okulu bitirdikten sonra kendi işini kurdu. İmalatçılık yapıyordu, çok zor günler geçirdi. Ben hep onu desteklerdim. Bir çocuğumuz daha oldu. Okula asla geri dönemedim. Aynı dönem okuduğum birkaç arkadaşım şimdi öğretim üyesi. Sonra kocam çok yakın bir arkadaşımızın karısıyla birlikte oldu. Çocuklar 8-10 yaşındaydı, ben kocamın işyerinde çalışıyordum. Bu durumda birden işsiz ve kocasız kaldım.

Nilgün: Ben de lise mezunuyum. Kocam kaymakam olduğu için yardımcılarımız da vardı. Derken çocuğun biri beş, biri yedi yaşındaydı, sekreteriyle bir ilişkisi oldu. Ben kabul edemedim ve ayrıldık. Ayrılınca hiç çalışmamış bir kadın olarak öylece ortada kaldım. Annemin yanına geldim.

Şükran: Ben annemin yanına gidemezdim. Dört çocuğum vardı. Gururum kırılmıştı. Üstelik kocama aşıktım, onun ihaneti beni yıkmıştı, fakat işimiz diye gördüğüm şey onun şirketiydi ve ben orada sadece bir memurdum. Annemden bana miras kalacak olan küçük bir ev vardı. Ailemle konuştum, onu sattık. Ne iş yapacağım diye kurmaya başladım, 35 yaşındaydım. 15 yıl boyunca kocamın işine yardımcı olmuştum, onun satış mağazalarını yönetmiştim, güvenilir elemanım ya... Neyse uzak akrabamız olan bir hanımın kiralık bir dükkanı vardı, onu tuttum. Cam, seramik, hediyelik eşya üzerine.

"Dükkan için mülk sahibiyle görüşmeye gittiğimde 'keşke kocamız da gelseydi' dedi.

Nilgün: Ne iş yapacağım diye ben de çok düşünmüştüm. Ayrılınca kasabamıza annemin yanına döndüm. Tesadüfen bir doktor arkadaşımın kocasının yanına sekreter olarak girdim. Orada çok rahat ettim fakat aldığım para yetmiyordu. Çocukların ikisi de okula gidiyordu, babalarından hiç vardım gelmiyordu. Kendime ait bir iş kurmayı düşünmeye başladım. Dört tane altın bileziğim vardı. Sermayem o kadardı. Belediyeye ait bir yer buldum, ucuz, hemen üzerine atladım. Baktım çantacı yok, doğru dürüst yani. İstanbul'a geldim, dericiler, toptancılar dolaştım, tanıştım. İlk mal almaya gittiğimde eteklerimi çekiştirerek oturuyordum. Yanıma ağbimi almıştım. Aslında hayatta şanssızımdır ama iş konusunda şansım yerinde gitti. 10 tane deri çantam, 10 kemerim, 24 cüzdanım vardı. Dokuz yıl geçti, hala sayılarını unutmam. Baflar boştu.

Şükran: Ben de dükkanı dolduramamıştım. Eş, dost, akraba alışveriş etmeye gelir ya... Bir yandan her satışta çok seviniyorum, bir yandan da çok sıkılıyordum. Bana kocamın attığı kazık yüzünden yardımcı olmaya çalışıyorlar, biraz acıyorlar diye düşünüyordum. Eskiden kocamın işini kendi işim gibi görerek ne kadar yanıldığımı hiç aklımdan çıkmadı. Fakat ondan maddi yardım istememeyi gurur meselesi yapmadım, benim hakkım diye düşündüm.

Sevgi: Kocanın işini kendi işi gibi görmek çok garip bir şey. Ben ikinci çocuğum olduktan sonra iyice sıkılmaya başladım. Ben de eve destek olayım istiyordum. O sıralar hep kurslara gidiyordum. Seramik, çiçek, batik... Zaten dikiş dikmek elimden gelirdi. Evde çalışıyordum, bir mağazayla anlaştım. Yaptıklarımı bırakıyordum, bayağı bir para ediyordu. Tabii yaptıkların hep el işiydi. Sonra kocamın bürosuna da gitmeye başladım. Bunun üzerine akşamları sorun olmaya başladı. Çünkü yaptığı işlerde benim yanlış bulduğum şeyler oluyordu, ama ona söyleyince kızıyordu. O arada yıllar geçiyor tabii. Bir de ne öğreneyim, meğer benden gizli kendi ailesine para yardımı yapıyormuş. Çok kızdım. Madem öyle ben enayi miyim, gözüuru veriyorum, ikilere, üçlere kadar... O sinirle bıraktım el işi yapmayı. Annemlerle konuştum başka ne işte çalışabilirim diye aramaya başladım. Çalıştığım işin adı olsun, çalışmam, kazancım belli olsun istiyordum.

Nilgün: Bana, maddi durumu çok iyi olan ağbim şöyle bir şey demişti 'gel yengene ev işlerinde yardım et, ben sana maaş vereyim. Dışarıda çalışınca senle ilgili bir laf duyarsam, namusumuza leke getirirsen seni vururum'... Ben bunun üzerine iyice kamçılanmıştım. Onun evinde hizmetçi olacağıma herşeyi yaparım diye... Çünkü evde doğru dürüst para vermeyecek, hem de bana iyilik yaptığını söyleyip böbürlenecek. O yüzden evin dışında bir işim olsun diye çok istedim.

Sevgi: Evde çalışınca çalıştığın belli olmuyor. Ben mesela batik işinden çok para kazandım, hiç yok gibi oldu sonra. Kendime iş aradım. Fakat okulu bitirmemişim, yaş ilerlemiş, hep çok az paralı işler bulabildim. Sonra bir fırsat çıktı. Arabaya girmiştik, onu sattık, o para bana ortaklık için sermaye oldu. Kocam da ben ısrar edince kabul etti. Şimdi çok hürüm, kocamın eline bakmıyorum. Zamanında memuriyetimi bırakmasam şimdi emekli olmuştum. Okulu bitirmiş olsam, mimarlık gibi çok sevdiğim bir işi yapardım. Hala rüyamda çizim yaptığımı görürüm.

Şükran: Ticaretle uğraşmak erkeklerin hayalini kurdukları bir şey olabiliyor. Babadan ya da aileden kurulmuş iş ve para onlara aktarılıyor. Marangozluk, berberlik, bakkallık filan... Bazı genç kızlar da küçük sermayeli böyle işlere heves edebiliyorlar şimdi belki. Ama beni de dükkan açmaya teşvik eden şey çaresizliğim ve kızgınlığım oldu. Şunu çok düşünmüştüm, çocukları bırakıp başka bir ülkeye gideyim orada okuyayım diye. Çünkü iki yabancı dilim vardı. Ama özlerim, üstelik de çocukları babalarına ve onun yeni eşine bırakırsam beni affetmezler diye düşündüm. Yani öyle yaşayamazdım. İyi ki mirasım olan bir para ve biraz çevrem vardı da dükkanı açabildim.

Nilgün: Ayrıldığımda benimkiler de hemen he-

konuştu

dan

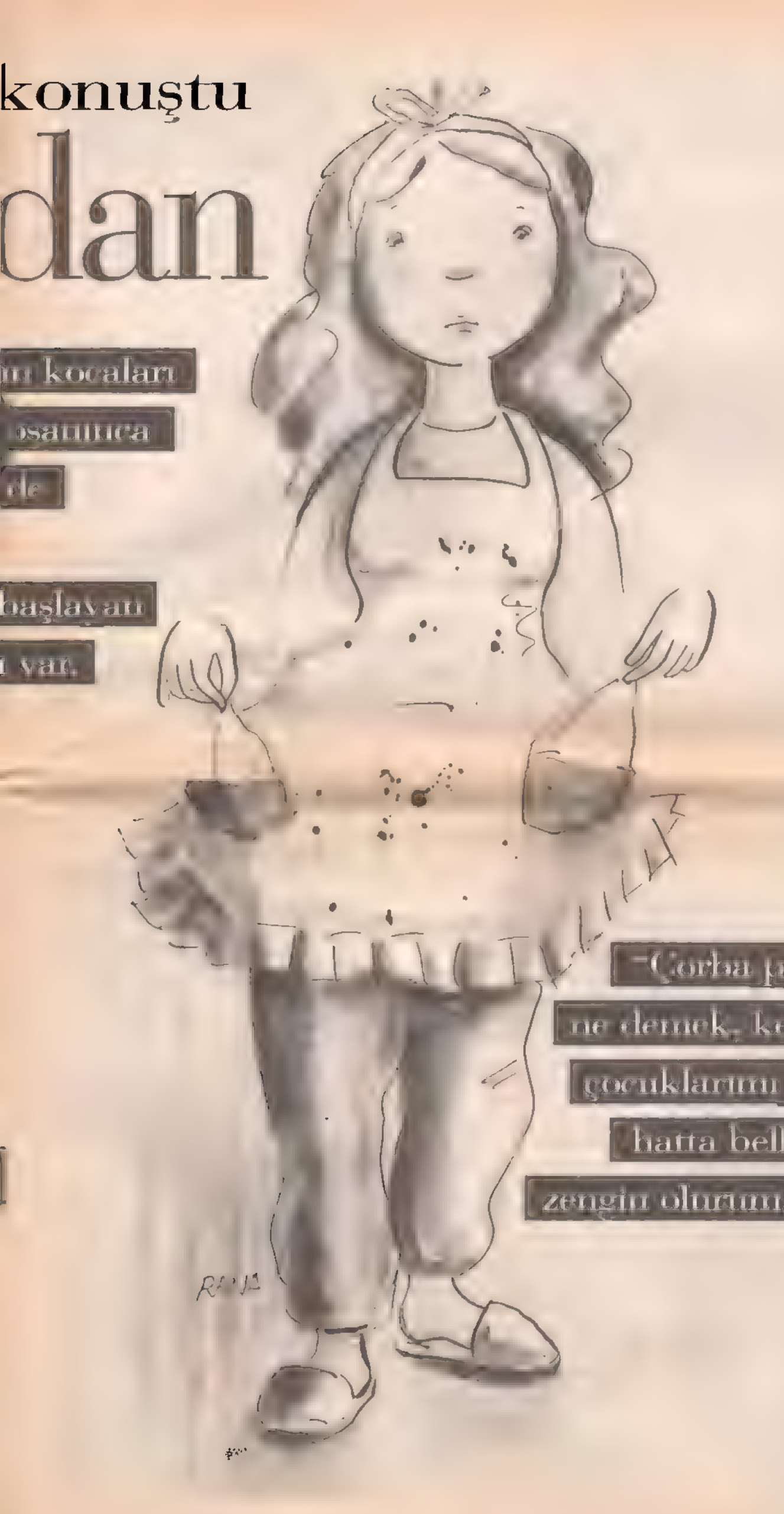

...n kocaları

...osanınca

...de

...başlayan

...ı var.

"Çorba parası ne demek, kendimi ve çocuklarımı geçindireceğim hatta belki zengin olurum."

men seninkilerle aynı yaştaydılar. İki oğlum vardı. Aradanır 16 yıl geçti, babaları bir kere bile arayıp sormadı. Parası var, mevkii var. Kendine başka bir eş, başka bir hayat kurdu. Zengin olmadım ama kimseye muhtaç olmadım, çocuklarımı büyüttüm, annemden manevi yardım aldım, bu çok önemliydi. Annemin hakkı olan bir mirası alması için uğraştım. Köylü kadın anlamıyor. Tarlasının ortasından yol geçti. Ben payımla ev aldım. Çok rahatladım. Ama mesela, kocamla ayrılmamış olsaydım ne annemle ilgilenirdim, ne de miras payımın peşine düşerdim.

Sevgi: Benim babaannem 45 yaşından sonra çalışmaya başlamış. Dedem içermiş, emekli olduktan sonra da ben çalışmayacağım demiş. Ne yaparsanız yapın. Emekli maaşı yetmiyor, dört çocuk, işe girmiş. 60 yaşında emekli olmuş. Ankara'da yaşıyorlarmış o zaman. Dedem kendi maaşını alıp babaannemi terketmiş. Kadın da çalıştığı için çocuklarının eline bakmaktan kurtulmuş. Bana da evlendiğim zaman işten ayrılınca çok kızmıştı. Bugün böyle yarın ne olacağı hiç belli olmaz diye. Annem de çalışıyordu.

Şükran: Bizim ailede hiç bir kadın çalışmıyordu. Ticaretle uğraşan, kendi özel işini yapan kimse de yoktu. Herkes memurdu. Okumak yüceltilir, önemsenirdi. Benim şimdi işlerim fena değil, arabam var, belki ileride ev alırım. Dükkanla beraber çocuklarımla ilgilenmek çok zor olmadı. Hep yanımda birileri çalıştı. Ama yola beraber başladığımız kocam çok zengin oldu ve bana o şirketten küçük bir emeklilik maaşı kaldı sadece. Ama kocam çocukların bakımına maddi olarak yardımcı oldu.

Sevgi: Benim çocuklarımla ilişkim, bu dükkandan sonra çok değişti. Yemeği ağızlarına verir, arkalarından koştururdum. Ödevlerinin bir kısmını ben yapardım. Küçük oğlum hep cebinde anahtarla dolaşıyor şimdi. Annem de yardım etti ama her an nerde ne yapıyor diye kurmuyorum. Oğlum da daha kendine güvenli yetişiyor şimdi.

Nilgün: Benim ayrıldıktan sonraki hayatım geçinmek, işimi kurabilmek için hep mücadeleyle geçti. Oğullarım hep yaz tatillerinde çalıştılar. Ben hep yanlarındaydım ama yani akşam olunca sofrayı onlar da hazırlardı. İşler nasıl gitti diye bana ilgi gösterirler, dükkanımda bana yardımcı olurlardı. Şimdi çok büyüdüler. Ben İstanbul'a taşındım. Kendime ait bir hayatım var.

Şükran: Benim çocuklarım da artık büyüdü. Üniversitede kalıp kariyer yapsam şimdi nasıl bir hayatımı olurdu diye düşünüyorum. Kocamın hayatımı ne kadar belirlediğini aklımdan çıkaramıyorum. Aslında şimdi düşünüyorum da, ilk iş kurduğumda çok zorluklar yaşadım. Mesela dükkanı kiralamak için mülk sahibiyle ilk görüşmeye gittiğimde adam "Keşke kocanız da gelseydi" dedi. Adam bir şey demedi ama ben çok sıkıldım. "Bir erkek olsaydım hanımınızı da getirin" diyeceklermiydi? Keşke bunu o an akıl edip sorsaydım adama.

Nilgün: İstanbul'a mal almaya ilk geldiğimde ağbimle geldim ama sonra tek başıma geliyordum. Çalıştığını bir deri toptancısı adam, sürekli akıl öğretiyor. "İşler nasıl" diye soruyor. Ben de "daha yeni, olacak inşallah" filan diyorum. Bana demez mi, "tabii bir çorba parası kazansan yeter" diye. Çok sinirlendim. Bir erkek tüccara hiç kimse bunu demez. Çorba parası ne demek, kendimi ve çocuklarımı geçindireceğim, hatta belki zengin olurum. Ben sadece geçinmeyi düşünüyordum ama, ticarette normali zengin olmayı hedeflemek herhalde. Bir de borçlanmaktan çok korkuyordum, çek keserken filan ödüm kopuyordu. Sonra ödeyemezsem n'olur diye. Sonra alıştım. Bir de, korkularımı, tedirginliklerimi iş dünyasında gizlemeyi öğrenmeye çalıştım.

Menopozun korkusu kendisinden daha kötü

Kadınların genellikle 45-50 yaş arasında geçirdikleri menopoz adı verilen dönemle ilgili çeşitli tanım ve değerlendirmeler var. Bu süreçte kadınların fiziksel ve duygusal hayatlarında çok önemli değişiklikler gerçekleşiyor. Menopoz dönemini geçiren kadın, eskisinden çok farklı oluyor Bu süreci "sonun başlangıcı" olarak değil, fiziksel olgunluğun bir aşaması olarak değerlendirmek ve yaşadıklarımızın farkına varmakla güç kazanabiliriz. Bir kadın, deneyimlerini şöyle aktarıyor:

"Menopoz hayatın içinde yavaş bir dönüşüm gibidir. İçinde birşeyler değişiyor ama sen yine aynı insansın. Bazı kadınlar bu dönemde kendi kendileriyle çetin bir mücadeleye girer, bazıları ise durumu kabul eder ve bu dönemi daha kolay geçirir."

Kimi kadın da, kanamalardan ve hamilelik riskinden kurtulduğu için menopozu bir rahatlama olarak yaşadığını ve cinsel hayatının olumlu biçimde etkilendiğini anlatıyor.

Menopozu kadınlar için zor kılan fiziksel değişimler vücuttaki östrojen, yani kadınlık hormonunun üretimindeki değişikliklerden kaynaklanıyor. Bunun sonucu olarak, kanama dönemleri eskisinden daha farklı bir biçimde geçirilyor ve giderek kanama kesiliyor. Ayrıca, birçok kadının yakındığı sıcak basması ve terleme sözkonusu olabiliyor Bir de vajinada bazı değişiklikler görülüyor Bunları ayrı ayrı ele alacağız.

Adet kanamasında değişiklikler

Birçok kadın için menopozun yaklaşmasının ilk belirtisi adet kanamalarındaki değişikliklerdir Bazı kadınlar eskisine göre daha sık kanarken, bazılarının regl dönemlerinde düzensizlik olur. Bazen de kanama dönemi kısalır veya uzar. Ya da kanama miktarı azalır veya artar Özellikle kanamanın çok artması, bazen neredeyse sel halinde olması zayıflatıcı ve ürkütücü olabilir. Bu düzensizlik döneminde hamile kalma riskine karşı da dikkatli olmak gerekir. Çünkü adetin tam olarak ne zaman kesildiğini tahmin etmek güçtür. Kanamalar birkaç ay kesildikten sonra tekrar başlayabilir. Bu gibi düzensizlikler bir yıldan fazla bile sürebilir. Yirmi dort ayı kanamadan geçirene kadar, kendimizi adetten kesilmiş saymamak ve hamilelik ihtimalini hatırda tutmakta fayda vardır.

Ateş basması ve terleme

Ateş basması, menopozun en yaygın görunen ve bilinen belirtisidir. Bazı kadınlar bu sıcaklığı sadece yuzlerinde hissettiklerini, bazılarıysa govdelerinın aşağısından yukarısına ya da bir tarafından obür tarafına doğru hareket eden bir şey olarak tanımlıyorlar. Terleme bunun hemen ardından bastırır, bazen kendinizi boğuluyormuş gibi hissedebilirsiniz. Ateş basmasının yoğunluğu ve sıklığı değişir. Bunda gergınlik, hava sıcaklığı ve yenilen içilen şeylerin de etkisi vardır. Ornegın acı yemek, kahve, içki içmek ateş basmasını arturabilir.

Ateş basması, adetin duzenli olduğu dönemde başlayıp, değışmesi sırasında sürer; adetten tamamen kesildikten sonra da gorülür. Bazı kadınların başına boyle bir şey hiç gelmezken, bazıları seksen yaşına geldiklerinde bile arasıra bu durumla karşı karşıya kalabılırler

Ateş basmasının en zor yanı, genellikle fiziksel değil ruhsal. Çünkü bu konu o kadar konuşulmuş ve menopozla bağlantılandırılmıştır ki, adeta kadınlar için yaşlanmanın bir belirtisi haline gelmiştir. Hele de ne zaman olacağının bilinmemesi kadınları çok zorlar. Halbuki. kendinizi sıcaklamış ve terlemış hissetseniz bile yüzünüzün renginde bir değişiklik olmaz.

Vajinada değişiklikler

Menopoz donemınde ve sonrasında, üreme faaliyeti durduğu için, rahmin üremeye yönelik olarak salgıladığı ve östrojen hormonunun etkisiyle salgılanan vajinal sıvılar artık salgılanmaz olur Aynı sebeplerle vajinanın elastikiyeti de azalır. Bu cinsel hayatı zorlaştırabilir. Ancak, vajinal değişiklıklere bir doktor kolaylıkla çözüm bulabilir

Bunların dışında, bazı kadınlar daha kolay ağlar, zaman zaman sinirli olabilirler, boylece kendilerini daha sabırsız hissedebilirler. Ayrıca, başka bazı ufak tefek fiziksel değişiklikler de bu donemde ortaya çıkar. Saçlar -eğer daha önce başlamadıysa bile- bu dönemde ağarır. Yüzdeki kıllar uzayabilir, yakın gozluklerine ıhtiyaç doğabılır ve kilo alınır. Ancak bunların hangisinin erkeklerde de görulebilecek yaşlılık belirtıleri, hangısının menopozun sonuçları olduğunu kestirmek çok güçtür Yaygın kanı orta yaşa gelmiş kadınlardaki bütün değişıklıklerin menopoza bağlanması. Bunun bir sebebi yaşlanmaya yönelik olumsuz yargılar. Ozellikle doğum oranının yuksek olduğu, erken yaşlanılıp erken ölünen ve dolayısıyla nüfusun genç olduğu Türkiye'de, orta yaşı bulmak kocamak anlamına gelebiliyor

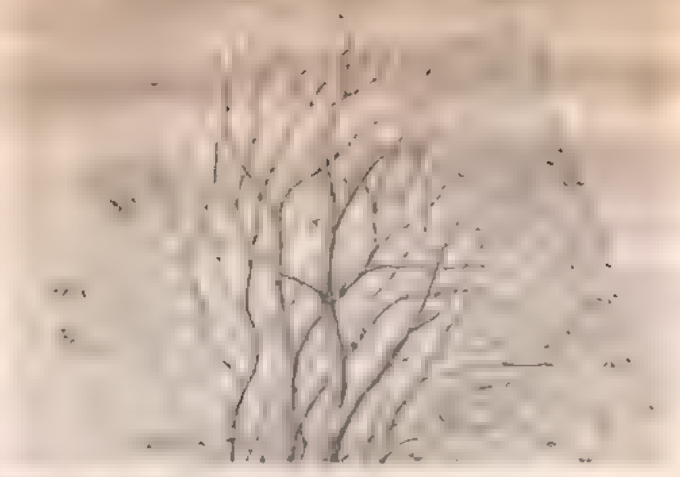

Diğer yandan da, kadınların temel işlevinin üreme olduğu dolayısıyla bu işlev ortadan kalkınca kadının ışe yaramaz hale geldiği fikri, bu fikrin yarattığı önyargılar menopoz döneminin ruhsal olarak ağır yaşanmasına yol açıyor. Oysa, kendimizi yaşayan, çalışan, sevişen, düşünen, aşık olan insanlar olarak gördüğumuzde, doğurmak, yetiştirmek istedığimiz çocukları büyüttüğümüz bir yaşta artık doğuramıyor olmak bir kayıptan ziyade bir kazanç sayılabilir. 51 yaşındaki şu kadına kulak verelim·

"Menopozu çok ıyi karşıladım, çünkü yıllarca adet öncesi gerılimden ve fazla kanamaktan bıkmıştım. Adetten kurtulduktan sonra ateş basması o kadar katlanılamayacak birşey değil. Dort yıldır regl olmuyorum ve kendımi çok sağlıklı hissedıyorum. Daha aktıf ve zevkli bir cinsel hayatım var, 'kuru vajina' problemi yaşamıyorum. Fiziksel faaliyetlerimde bir sınırlanma olmadı. Bu dönem kesinlikle hayatının en iyi donemi."

Sokağa çıkma yasağının kaldırıldığı ilk gündü. Azat edilmiş bir kuş gibi nereye uçacağını bilemiyordum. Bir yandan bu anlamsız ceza yüzünden anneme kızıyor bir yandan da neyse ki geçti dıve kendime teselli veriyordum. Herşeye rağmen özgürlüğümü tekrar kazandığını ılk gündü ve evde oturmayı hiç düşünmüyordum. Tam Çiğdem'i aramak üzereyken annemin odamı toplamazsam başıma geleceklerle ilgili uyarılarını duydum. Tanrım ne kadar çok şeyle doldurmuştum odamı, eski ödev kağıtları, atmaya kıyamadığım mizah dergıleri ve son olarak elıme geçen, bir daha aramamaya yemin ettiğim bır telefon numarası. Bir an için işte annemden intıkam almanın en guzel yolu dıye düşündüm, sonra bu çocukça sevincine kendim bile güldüm. Bu komik coşkudan henuz sıyrılamamıştım ki, telefon çaldı. Arayanın sıra arkadaşım Çiğdem olduğunu duşunuyordum. Büyük bir rahatlıkla telefonu açtım ama karşımdaki Çiğdem yerıne o yasak numaranın sahibiydı. Gafil avlanmıştım; her zamanki kontrollü konuşmanı, önceden tasarladığım cümleler, hiç bir şey aklımda yoktu. Sesimin tıtremesi onu güldüruyordu. Ne de olsa aramızda on ıki yaş var. Telefonu kapatmış ve onunla buluşmayı kabul etmiştim. Onu gormemem gerektığını bilıyor ama bır türlü kendime söz geçiremiyordum. Çiğdem bu aptal tutkuya bir son vermemi istıyordu.

Elimde olmadan yine on dakika geç kalmıştım. Yanımda Çiğdem'i görünce manalı manalı güldü ve kulağıma eğilip, ilk randevusuna ağbisiyle gelen saf kızlara benzedığimi fısıldadı Ben de ona her zamanki gıbı düşüncesiz davrandığını soyledim. Hoş Çiğdem de durumdan pek hoşnut değildi ama ne yapsın, arkadaş hatırı. En sevmediğim rock bar'a gotürdü beni. Bir şey söylemedım çünkü kafam çok karışıktı. Vizyona yeni giren tüm filmleri izlemiştim ama yine de sinemaya gıtmeyi teklıf ettim. Kabul etti ama nasıl olduysa birden onunla yalnız kalmak istedığimi hissettim. Hâlâ inanamadığım bir cesaret ornegi gostererek bunu ona soyledim. Suskunlaştı. Sonra yeni tuttuğu dairesine gittik. Henüz bağlanmamış bir şofben, ambalajı açılmamış bir televizyon gözüme çarptı . Sonra odasına girdik. Çiğdem bir koruyucu edasıyla öndeydi. Suratında karma karışık bir ifade vardı. Gözlerim ellerine takılmıştı. O da kapıya dayanmış beni seyrediyordu. En sonunda Çığdem'in orada bulunmaması gerektiğine karar verdim ve büyük zorluklarla çevirdığım bir numarayla onu eve gönderdim. Tabii yanlış bir şey yapmayacağıma dair benden soz aldıktan sonra gitti. Hâlâ dayandığı yerden doğrulmuş değildi. Sessizliği önce kimin bozacağı merak konusuydu. Birden gözüme bitmiş mumun durduğu bir şamdan takıldı. "Madem odanda şamdan var bari mum da al" diye takıldım. Kayıtsızca güldü. Gozlerımi ellerinden alamıyordum. Taburede oturmaktan rahatsız olduğumu fark etti. "Eğer istersen yatağın üzerine oturabılırsin" dedi. "İyiyim" demeyi düşündüm ama bana yine korkak diyecekti. "Neden olmasın?" dedim. Yanına oturdum. Okuduğum son kitaptan altını çizdiğim yerleri gostermeye başladım. Söylediklerimi dinlemiyordu. Ben tam son sayfadan bahsederken birden kollarını belimde hissettim. Bozuntuya vermedim, konuşmaya devam ettim. Ellerını avucunun içine almıştı, başını omzuma dayadı ve saçlarımdaki tokayı çıkardı. Ne diyeceğimi bilemiyordum ama doğrusu çok hoşuma gitmişti. Ben de ona sarıldım. Birden ağırlığını üzerimde hissettim. Daha sonra beni kırmaktan korkarmış gibi kenara çekildi. Sınırlerim bozulmuştu, titriyordum. Sakin olmamı soyledi ve beni öpmeye, sonra dudaklarımı hafif hafif emmeye başladı. Herşey kontrolden çıkmıştı artık, ne annemin kızgınlığı ne de Çiğdem'e verdiğim söz aklımdaydı. Elini karnımın üzerine koydu ve kalp atışlarımızı dınlemeye başladık. İlk önce kazağımı çıkardım ve tenini hissettim, ayıplar, kurallar herşey yok olmuştu. İlk öpüşmenin ardından gelen göğüslerımi eller mi korkusunun yerini tatlı bir heyecan almıştı. Sonra birbirimize sıkıca sarıldık, insanın sevdığı birini bedeninde hissetmesi dünyanın en güzel duygusuydu. Eteklerim sıyrıldı, pantolonun düğmeleri açıktı. Birbiri ardına sarsıntılar yaşıyorduk, sanki dünyada sadece ikimiz kalmıştık. Yavaşladıktan sonra, çenemi hafifçe ısırdı ve onun için çok onemli olduğumu söyledi. Üzerinden tam altı ay geçti ve sadece sesini özlüyorum.

saçlarını dağıtırsın...

modası geçti anna "seni sevmeyen ölsün"ü hatırlarsınız. sanki hepimizde rüzgârlara savuracak saç var....

eskiden şu saç boyları konusunda herşey daha mı kolaydı acaba? yani kadınlar mümkün olan en uzun, erkeklerse kısa saçlıyken herkes ne yapacağını kolaylıkla bilirdi. şimdi öyle mi ya? erkekler için bile türlü saç modeli var. tamamen kısa, önü uzun, arkası kısa; arkası uzun önü kısa; tamamen uzun; ortadan ayrık, yandan ayrık. herkes kendine birşey seçiyor.

kadınlar içinse durum daha karışık. yıllar içinde modadaki değişikliklerin de etkisiyle - mesela on beş yıl önce arkadan kuyruk, bir tarafı uzun bir tarafı kısa kesimler yoktu-kadınlar için saç boylarında seçenekler artıyor.

tercihlerimiz çok olmasına çok da, acaba bunların arasında karar vermek kişinin kendi zevkine kalmış bir şey mi sadece?

yıllar önce, deniz kuruoğlu adında genç bir kadın önce türkiye sonra da avrupa güzeli seçilmişti. sarışın bir kadındı, saçları o zamanın modasına uygun bir biçimde kısa kesilmişti. türkiye güzeli olduktan sonra her güzel gibi gazetecilerle konuşmuş ve yarışma öncesi endişelerini aktarmıştı: "aslında saçımın kısa olması düşündürüyordu bizi; kısa saçlılar yarışmayı kazanamıyor genellikle ama saç kesimim çok havalıydı, ona güvendim."

sadece bu genç kadının yorumu değil, güzellik yarışmalarıyla ilgili kendi gözlemlerimiz de bir yargıyı doğruluyor; güzel kadın dediğin uzun saçlı olur. tabii burada kastettiğimiz güzelliği öylesine, allalı vergisi bir hediye olarak taşıyanlar değil, güzelliği iş hatta meslek edinmiş kadınlar ya da onlara özenenler. halbuki uzun saçın bakımı zordur, bir türlü kurumaz, sonra herkesin saçı da kolay kolay uzamaz. bildiğimiz en uzun saçlı kadının, yapacak hiç bir işi olmadan kulenin tekinde yaşayan rapunzel olması tesadüf değildir; öyle tahmin ediyorum ki, hergün besleyici yağ sürdüğü saçlarını baknn şampuanıyla yıkadıktan sonra kolay taranmasını sağlayacak bir krem kullanır, daha sonra kendi haline bırakarak kurutur ve besleyici bir köpükle şekil verirdi. bütün bunları hallettikten sonra prensle flört etmekten öte bir sosyal faaliyete zamanı kalsa şaşardım doğrusu.

tabii hepimizin bu kadar işe zamanımız olmuyor ve yapmak istediğimiz hatta yapmamız gereken bir sürü iş var. ve çok azımızın saçı kendiliğinden, kolayına, hani o şampuan reklamlarındaki (ki oralarda bile artık kısa kesimler görülüyor yer yer) o "ahenkle dansedeı" saçlar gibi uzuyor. hele de yaşımız biraz ilerledikten sonra. (bunun biyolojik, tıbbi bir takım açıklamaları var.)

zaten belli bir yaşı almış kadınların genç kızlar gibi uzun saçlarını salmaları, hele de aklarını örtmek için boyaya başvurmamışlarsa, pek hoş karşılanan birşey değil!

ayşe düzkan

Kuaför krizi

kadınlar canları sıkıldı mı saçlarında bir değişiklik yaparlar. bu reklamlara bile girmiş bir gerçektir ve anlaşılması çok kolaydır. hasan kendinden memnun değilse (kadınlar canları sıkıldığında erkeklerden daha kolay kendilerini suçlarlar) bir yerini değiştirmek ister. ve saçını değiştirmek, evini, işini, erkeğini değiştirmekten daha kolaydır. böylece herkesin yolu gözükür. ama kuaförler söz dinletmek neredeyse gönüle söz dinletmek kadar zordur. siz ne anlatırsanız anlatın saçınızı kendi kafasına göre keser. ve sokağa çıktığınızda, eski halinize göre değiştiğinizi ama [illegible] ger kadınların tıpkısı olduğunuzu g[illegible]

Yine de, birkaç saat ilgilenmek, birkaç gün de o[illegible] rla dolaşmak insanın keyfini [illegible] olsun yerine getiriyor.

...Ve bir gün büyüdüm

Annem dışarı çıkmadan önce eteklerimden sarkan ipleri toplamaya başlamış, bluzumun önündeki kedi resimlerine takar olmuştu. Bense herşeyden habersiz, hâlâ kolalı, fistolu dantelli eteklerini giymekte ısrar ediyordum. Ne yazık ki, yepyeni bir dünya açılmıştı önümde! Erkekler, ayıplar, topuklular, dapdar sutyenler... sabırsızca beni bekliyordu. Hele bir sabah kalktığımda kasıklarımda hissettiğim o korkunç sancı ve annemin "kardeşinin bezleri" diye yutturduğu, televizyonda reklamları çıkınca da kıpkırmızı olduğu "şeyleri" kullanma zamanı gelmişti. Nedense babamın öğrenmemesi gerekiyormuş. Ben insanların bana altınlar takıp, dedemin ve babaannemin düğünler yapıp, "aslan torunum" demesini beklerken, aklını başıma gelsin diye bir de tokat attı babaannem! Neymiş efendim bizim oralarda adetmiş, regl olan kızın namusunu koruması için önceden tokat atılırmış. Böylece bizim sülalenin ilkel kabile fosili olduğunu bir kez daha anladım.

Ama asıl trajediyi sutyen takmak zorunda olduğum ilk gün yaşadım. Kerem'le buluşacaktım ve benim kalpli gömleğnni dikkat çekmeden giyebilmem için göğüslerimin yerinde durmasını sağlayan bir şey takmam gerekiyordu! Ne kadar debelendiysem de annemin pazardan aldığı beyaz üzerine sarı papatyalı sutyeni takmak zorunda kaldım. Ama tabii ilk okuldaki sıra arkadaşım Kerem'in suratında çıkan tüylerini, hele de zavallı ergenlik kurbanı dostumun çok görünsün diye kılların arasını boyamak için kullandığı kara kalemi fark edince halime bin şükür ettim. Artık Kerem sırtıma kıl kaçtığı zaman arkamı kaşımıyor, benimle birdirbir oynamıyordu, hatta futbol oynarken de "kızım" diye beni kaleci yapmaması kafamı çok kurcalıyordu. Daha geçen yıla kadar onunla canciğer dostken artık Kerem dedikodu olur diye benimle konuşmuyordu. Hatta geçen gün Kerem sınıfın abazan çocuklarına uymuştu ve merdivenlerden inen kızları gözetliyordu. Ona bunun çok ayıp ve kendisi için utanç verici olduğunu söylediğimde bana baktı ve bir yıl içinde bacaklarımın nasıl bu kadar güzel şekillendiğini sordu. Aynı bugün yarım günlük bir iş için görüşmeye gittiğim adamın bana özel asistanlığını teklif etmeden önceki gülümsemesi gibi manalı manalı baktı suratıma! Tüm bu olayları bir kaç saat eve geç kaldığım için beni azarlayan babam sonuca bağladı. Kerem sırtımı kaşıyamaz, benimle aynı sırada oturamaz, iş görüşmelerinde patronuma sıcak ve sevimli bir şekilde gülümseyemezdim. Çünkü ben büyumuştum!...

Elif Kaleli

düşünemiyorum...

Bir süredir, "boş zamanlarım" çoğaldı.. Bunu dile getirirken ürküyorum. Sanki duyulacak da, elimden alınıverecekmiş gibi bir duyguya kapılıyorum nedense. Hatta içimden bu metni (dikkat çekmesin diye) en küçük puntolarla yazmak geliyor. Şimdi ne kadar mutlu olduğumu düşündüğünüzü biliyorum, ama hiç de öyle değil, çünkü ciddi bir sorunum var: DÜŞÜNEMİYORUM! Evet, yıllardır, "Bir gün boş zamanım olduğunda düşüneceğim. Geriye, çok çok geriye dönecek, hayatımı baştan, hatırlıyabildiğim en eski anıdan tutup bugüne getireceğim." gibi düşünce üzerine kurulmuş küçük küçük düşlerim vardı. Sonunda o gün geldi. Pek çok beklenen şey gibi birdenbire değil tabii. Yavaş yavaş girdi boş zamanlar hayatıma.

Buraya kadar herşey çok hoş. Ama sonrası. Olmuyor. Asla beynimi istediğim düzen içinde çalıştırmayı başaramıyorum. Bir bakıyorum, çok eski bir anıdan dün'e atlayıvermişim. Sanki beyinlerimizin içine birer küçük memur koymuşlar. Benimki dağınık ve düzensiz. Tozlu dosyalar arasında bık-kın oturuyor. Ansızın ona başvurduğumda da şaşırıyor zavallı. İstediğimi, ya da sırada olanı değil de, eline ilk geçeni gönderiveriyor. Bazıları: "Hayatım bir film şeridi gibi geçti gözümün önünden." der ya, "Acaba doğru mu söylüyor?" diye bir kuşku düşer içime. Eğer doğruysa, onların memurunu kutlamak gerekir. (Belki bir kademe ilerlemesiyle bile taltif edilebilir.)

Bakın, yine aynı şeyi yaptım. Şimdi başka beyinlerle konunun ilgisi ne?

Her neyse, sonra iki şey farkettim. Birincisi, düşünmek için hep bir ortam hazırlıyordum kendime. Örneğin, (Gülmeyeceksiniz ama!) karanlık bir gecede balkona çıkıyordum. Ya da yağmuru seyrediyordum pencereden. (Tamam, kitaplardan etkilendiğimi itiraf ediyorum.) Dışarı çıkıp, yağmurun altında yürümeyi (düşüncede) yeğlerim ama, (gerçekte) ayaklarımı üşütüp sistitimin azacağım bilmek bu isteğimi hep engellemiştir. Bazan da müzik dinliyor, ışığı azaltıyor ve bir sigara yakıyordum. (Bu da bir başka dekor aksesuarı. pek sigara içmem ben. Ama o loş ışıkta sigaranın ucunda parlayıp azalan ateşi ve hayal meyal dumanı görmek hoş oluyor.)

Fark ettiğim ikinci şey ise dehşet vericiydi; en iyi bulaşık yıkarken duşunuyordum. Fasulye ayıklarken. Hatta tüm gürültüsüne karşın, elektrik süpürgesinin başındayken. "10 yıl geriye gidelim," diyordum tepemdeki memura, gülümsüyor ve pırıl pırıl bir dosya sürüyordu önüme. Bana da sadece sayfaları çevirmek kalıyordu. İnanılmaz değil mi? Size mutlu ve zengin bir gelecek vaad eden yakışıklı borsacı dururken, köşedeki burnunu karıştıran çakmakçı tarafından ayartılmanız gibi.

Düşündüm, bir kez daha düşündüm. (Ve ütü yaparken, gerçeği buldum!) Bu bir "Terbiye olma" sorunuymuş. Şimdi siz, kendinizi bildiniz bileli koşmaya programlandıysanız ve "Durmak" gibi bir kavramınız hiç olmadıysa, çişiniz geldiğinde ne yapardınız? Koyuverirdiniz değil mi? Peki günün birinde, "Artık arada sırada durabilirsin," derlerse ne yapardınız? Öğrenmek istediğim, çişiniz geldiğinde ne yapacağınız. Çok düşünmeyin, ben söyleyeyim: Asla çömelmek gelmezdi aklınızda. Koşmaya başlardınız. İşte benim durumum da böyle bir şeydi.

Şimdi beni bekleyen "Boş zamanlarım" az ötemde duruyor. Binlerce düşunulmemiş düşüncem onun sıcak kollarında, biliyorum. Ve ben yeniden terbiye ediyorum kendimi. Bir an önce ona ulaşabilmek için.

C. Birgül Mahçuhan

Anne Fitnat'ın hatıra defteri

Bir minik yaratıkla birlikte olmak günde yirmi dört saat çalışmak demektir. Bu işte 'fazla mesai' denen bir kavram olmadığı gibi, hafta sonu ya da bayramı tatili de yoktur. 'Kardeşim, bugün saat 18.00'den sonra ben çalışmıyorum' diyemezsiniz. 'İş'veren kaytarmayı asla affetmez. Zaten o affetse bile, siz ona kıyamazsınız.

Doğurduğum dakikadan bu yana bambaşka bir hayat yaşıyorum. Daha ne olduğumu anlamadan başıma üşüşen bir yığın insan nihayet çekildi. En çok istediğim insan ise bu yığın arasında hemen hemen hiç olmadı. Ortalık durulunca herşey değişir diye ummuştum. Oysa üç ay neredeyse dolacak, sadece minik yaratık ve ben varız.

Kocamın ben doğurur doğurmaz bu kadar çok çalışmaya başlaması sadece bir tesadüf mü, yoksa bir tercih mi? 'Bu kuş uçmaz kervan geçmez' İstanbul semtinde minik yaratıktan başka insan yüzü görmeyeli neredeyse otuzaltı saat oldu.

Otuz altı saat, bir gündüz, bir gece ve üstüne bir gündüz daha eder. Ya dört duvar arasından çıkmayalı kaç gündüz, kaç gece oldu? İşime, ilgi alanlarıma, sokağa ne zaman dönebileceğim acaba? Kocamın 'normal' mesai dışında çalıştığı her saat, hele hele kendi ilgi alanlarına yönelik faaliyetleri kızgınlık yaratıyor bende. Benim yaratıcılığımdan, gelişimimden çalınan saatler onlar. O 'çocuklu bir erkek' gibi yaşamıyor. Ya da bu, çocuklu erkek olmanın ta kendisi...

Her sabah 'akşamdan kalma' uyanıyorum. Ayakta uyuduğum zamanlar, yatakta uyuduğumun hep bir kaç katı. Minik yaratık doğmadan önce kocamın en ufak bir tıkırtıda dağılan uykusu, şimdi Yedi Uyurlar'ınki kadar ağırlaştı. Gürültüden hiç mi hiç rahatsız olmuyor. 'Neden sen hiç uyanmadın?' diye soruyorum. Kendisini buna şartlamadığı için ayılamadığını söylüyor. Bu üç ay içinde sadece dört ya da beş gece 'şartlandı' ve minik yaratığı pışpışladı. Sabahları bir saat işe geç gitse de, uyusam? Gecikirse arabaya park yeri bulamadığını anlatıyor.

Günler hep aynı, ama müthiş 'harekatlı'. Sabah ilk iş sobayı yakıyorum. Talihim varsa, minik yaratık uyanmadan önce evi ısıtmayı başarıyorum, yoksa bu iş bir iki saat sürebiliyor. Sonra yemek yemeli, yani yemek pişirmeli. Kocamı soba yakmaya değilse de, alışverişe kendini şartlayabildi. Daha tencereyi ateşe koyamadan, minik yaratık 'yemek' diye bağırıyor. Doyması, koklaşmamız, yatışıp yeniden uyuması bir kaç saat alıyor. Hemen yemek işini halletmeliyim. Sonra minik yaratığın kirlileri yıkanıp asılmalı, temizleri ütülenmeli ve banyosu hazırlanmalı. Bu arada soba geçerse, yandık...

En zor saatler asıl akşama doğru başlıyor. Minik yaratık bilmediğim bir nedenle sürekli ağlıyor. Ne yapsam olmuyor. Dik tutuyorum, yana yatırıyorum, sallıyorum, bağıra bağıra şarkı söylüyorum, faydasız... Üç-dört saat sonra o da, ben de bitkin düşüyoruz. Nihayet uyuyor. Bu akşam erken gelir mi ki? Çıksam, şöyle biraz dolaşsam. Yine her zamanki 'en erken' saatinde, 22.00'ye doğru geliyor. Olsun, yine de dışarı atıyorum kendimi. Bacaklarım yürümeyi unutmuş sanki. Karanlık, pis hava içime doluyor. Olsun. Caddede bir, iki araba ısrarlı korna sesleriyle yanımdan geçiyor. Olsun, yürüyorum. Karşıdan iki delikanlı geliyor. '...mına koyayım' sözcükleri yüzüme çarpıyor. 'Yuvaya' dönmeye karar veriyorum.

Anne Fitnat

"Kardeşim! Toparlansana!"

Erkeklere özgü bedensel davranışların oluşturduğu erkek vücut dilinin tahripkâr bir gücü var.

Erkeklerin toplu taşıma araçlarında, sinemalarda, asansörlerde, biz kadınlardan çok farklı davranışlar sergilediğini, bizlere yer bırakmayan, işgalci bir tavırla, üstelik de çok doğal bir biçimde hareket ettiğini çoğu zaman müthiş sıkılarak izlemişizdir. Otobüs, dolmuş, vapur, tren ya da uçak seyahatlerimiz sık sık zehir olmuş; yanımızda bacaklarını fütursuzca açarak oturan adamı "uyarsam mı, aman rezalet çıkmasın, sesimi çıkarmasam mı" diye kendi kendimize ikilemler yaşamışızdır. Sinema koltuklarının kol dayanaklarını, iki yanımızda erkekler oturuyorsa kullanabilme şansımız pek azdır. Nedense yalnızca onların kollarını dayama gereksinimi olur ve biz hep açıkta kalırız. Kolunu bir ara çekse de ben kapsam" diye meseleye kafayı taktığımızda ise, belki bu kolluk operasyonunda yüzde elli başarı sağlarız ama bu arada filmin de tadı kaçmış olur.

Bunlar gibi daha birçok, erkeklere özgü bedensel davranışlar var. Konuşurken gerekli gereksiz, olur olmaz yerlerimize dokunmak, zorlayıcı, tacizkar bakışlarını yüzümüze dikmek gibi... Vücut dilinin erkekçesi yani... Amerika'da bir kadın, Sheila Feeney, bunlara takmış ve bakın ne yapmış; tam üç hafta boyunca, her yerde, sokakta, iş yerinde, taşıt araçlarında, sinemada erkekler gibi davranmış. Sonuç mu? "Erkek vücut dili"nin gerçekten de "gücün" ifadesi olduğunu anlamış Sheila. Fakat, "Sürekli erkek gibi davranarak kendi kendimle barışık yaşamam olanaksız. Ancak, erkek vücut dilinin gramerini bilmenin sayısız yararına inanıyorum. Tıpkı her hangi bir yabancı dili bilmek gibi; nerede ve ne zaman işinize yarayacağını kestiremezsiniz" diyor.

Sheila Feeney, üç hafta süren deneyimlerini Amerika'da yayımlanan bir kadın dergisine yazmış (Nisan 1995, *Redbook*). Bu deneye başlarken konuştuğu, sosyal antropolog, dilbilimci, iletişim ve vücut dili uzmanı bazı kişiler kendisini: "Dikkat et, çok itici olursun", "İnsanları ürkütüp kaçırmak mı istiyorsun?" diye uyarmışlar.

Başkalarına rahatsızlık vermediğini bile bile bazı davranışları sürdürmek gerçekten de olanaksızdır. Ya da psikolojik sorunların göstergesidir. İyiniyetli bir yaklaşımla, erkeklerin bu gerçeğin farkında olmadıkları sonucunu çıkarmak mümkün. Peki bu davranışlara sahip erkekler, onlar gibi davranan bir kadın karşısında ne düşünür; bu bencilce yer kaplayan tavırlarının rahatsız ediciliğinin ayırdına varabilir mi? Sheila'nın deneyimi, bu soruya olumlu yanıt veriyor. Örneğin, bir lokantada otururken bakış açısı içindeki bir masada yemek yiyen bir erkeğe gözünü dikip bakmaya başlamış. Adam önce bu bakışlara hafifçe tebessüm ederek karşılık vermiş ama, Sheila ifadesiz bakışını sürdürdüğü için bir süre sonra rahatsız olup, oradan çıkana kadar da gözlerini Sheila'dan kaçırmaya özen göstermiş. Amerikalı antropolog Dr. David Givens'a göre bu tür bakışlar, saldırgan davranış tehdidinin işaretlerini taşımakta.

Zaten üç haftalık deneyine başlarken aldığı uyarılarla Sheila kendisini, silahlanıp sokaklara çıkan bir çılgın gibi hissettiğini soylüyor. Ama sonuçta, erkek vücut dilini öğrenip kullanmanın bir çeşit silah olduğu ortaya çıkmıyor mu sizce de?

Füsun Özlen

Okurlarla sohbet

*"Okurlarla iletişime ve okurlar arası dayanışmaya, haberleşmeye biraz daha yer verirseniz sevinirim. Sizin için bir **Pazartesi** sever olarak ne yapabilirim"* diyen **Piraye Bozkır**...

Ankara Dikmen'den yazan *"Biz Ankaralı **Pazartesi** okurları hasetimizden (!) çatlıyoruz şimdi. Hep İstanbul'da oluyor bu işler. Şöyle Ankaralı hanımlar da toplansa, yapabileceğimiz neler var, konuşsak ve İstanbullu **Pazartesi**'ne Ankara'dan bir omuz atsak... Bir Ankaralı **Pazartesi** grubu oluşturmak için Filiz Hanım'la* (geçen ay mektubunu yayınladığımız Filiz Kardan) *tanışmak istiyorum"* diyen **Vahide Bilgi**...

İşte Ankara'da bir **Pazartesi** grubu oluşuyor bile. Filiz Kardan geçtiğimiz ay İstanbul'a geldiğinde kısa bir sohbet fırsatımız oldu. Ankara'da bir toplantı düzenlemek istiyor. Hepinizin telefonu ve adresi bizde var. Haberleşip Ankara'da bizim de katılabileceğimiz bir toplantı düzenlemek için bir ön çalışma yapılabilir Ankara'dan bizi arayan, arayacak okurlarımıza da haber verir, bir araya gelebiliriz. Birlikte yapabileceğimiz çok şey var. Bizim aklımıza gelenler Ankara'dan haberler, tanıklıklar, yazılar toplamak, abone yapmak, dağıtımı denetlemek. Aslında başka şehirlerden de toplantı önerileri var. Kütahya'dan **Nemit Aslan** da bir toplantı düzenlenmesini istiyor. Çeşitli şehirlerde, hiç değilse her ay bir şehirde birlikte örgütleyebileceğimiz toplantılar düzenleyebiliriz. Zaman içinde aktif şehirlerde büro bile açabiliriz. Neden olmasın?

Pazartesi'nin İstanbul gazetesi olmaması için çabalıyoruz. Geçen ay Ankara'dan, bu ay Alanya'dan haberlerimiz var. Ama İstanbul gazetesi olmamamızın esas yolu başka şehirlerdeki okurlarımızın çabasına bağlı.

Pano ve Ajanda sayfalarına da her şehirden haberlerle katkı bekliyoruz. Posta çekiyle ilgili önerinizi yerine getirdik. Bu ay bir abone kampanyası başlatıyoruz. Vahide'nin göç, Kürt ve feminist olmak konusundaki görüşlerini bir başka sayıda aktarabilmeyi ümit ediyoruz.

Mersin'den **A. Necla Ölçer**, üçüncü mektubunuzu da aldık. Eleştirileriniz, önerileriniz için teşekkürler. Özellikle de Mersin Alternatif Radyo'da Kadın Saati programında **Pazartesi**'nin reklamını yaptığınız için... Dağıtımcıları denetlemenizde büyük yarar var. Sorunlarınızı dağıtım şirketine ilettik. "Ayıp Köşe"yle ilgili eleştirilerinize gelince. *"Ayıpsa neden böyle bir köşeye gerek duyuluyor, ya da bazı erkek dergilerinde buna benzer köşelerdeki yazıların taklidi olduğu gibi eleştiriler var,"* diyorsunuz. "Ayıp Köşe"nin ismi, espri olsun diye böyle. Kadınlar için de cinselliğin ayıp olmadığını anlatmak için böyle bir köşeye gerek duyduk. Cinsellik bugüne kadar sadece erkek dergilerinde, erkek diliyle, erkek fantezileriyle yer aldı. Biz, kadınların gözüyle, kadınların yaşadıklarını, daha da önemlisi arzuladıklarını aktarmak istiyoruz. Kadınlar bu alanda yeni yeni yazı yazmaya başladıkları için elbette ki "mükemmel" yazılar ortaya çıkmıyor. "Ayıp Köşe" için okurlarımızdan da yazı, hikâye ve öneri bekliyoruz.

Mersin'li okurlarımız çok aktif. Bu sayı okuyacağınız "Ev kadınlarına Emeklilik Hakkı" haberimiz de Mersinli okurumuz **Ayla Oran**'dan. Ayla ve arkadaşları Mersin'de 20 afişi bitirdiler. Sevgili Ayla Oran, 20 tane daha afiş gönderdik.

"Pazartesi sözcüğü artık sadece bir haftanın başlangıcını simgelemiyor benim için. Okudukça kendimi aştığımı düşünüyorum. Kendimi aştıkça, öğrendiklerimi çevremdeki insanlara aktarmak ve onların da bir 'pazartesisever' olmalarını istiyorum. 1977 doğumluyum. Liseyi geçtiğimiz yıl bitirdim ve üniversite sınavlarına hazırlanıyorum. Van küçük ve anti sosyal, bu nedenle de kendini aşamayan bir şehir. Tabii ki sosyal yapısıyla" diye yazan ve bizi sık sık telefonla arayarak bayi satışlarından haberdar eden yeni okurlarımızdan **Bahar Öğrenci**, ilgin bizi çok mutlu ediyor. Vanlı bir başka okurumuz **Şükran Baba**'yla tanışmak istersen telefonunu verebiliriz. Belki siz de Van'da küçük bir **Pazartesi** grubu kurabilirsiniz. Bir toplantı düzenlediğinizde de, uzak filan demez geliriz. Sizden de haber, tanıklık, yazı bekliyoruz.

Oleyis'in Ankara Şubesinden çalışan **Özlem Koçyiğit**, işkolunuzla ilgili bir şeyler hazırlamayı biz de istiyoruz.

Samsun Asarcık Yolu'dan **Düriye Arı Saçın**, telefonla aradığı halde isminden sözetmediğimiz için bizden şikâyetçi! Düriye Arı Saçın'a birkaç kez aradığı ve çevresinde asmak üzere afiş istediği için teşekkür ediyoruz. Bizi telefonla arayan İstanbul'dan **Seval Çelikel**, **Leyla Ağaçkoparan**, **Beyhan Demir**, **Aysel Özdemir**, Ankara'dan **Nilgün Aktaş**, Bolu'dan **Sevim Çakaloğlu**, Antalya'dan **Nilgün Eroğlu Üstün**, **Ayla Öner**... Size de teşekkürler. Bizi arayan soran herkese teşekkürler.

Velayet

Merhaba,

Bugün, özellikle boşanmalarda kadınların korkulu rüyası haline gelen velayetten söz edeceğiz.

Velayet nedir? Medeni Kanunun 261 ve devamı maddelerinde düzenlenen velayet, küçüklerin ve medeni haklarını kullanmaları kısıtlı olanların, bakım ve korunmalarını sağlamak amacı ile onların "şahısları ve malları üzerinde ana babanın sahip oldukları görevlerin, hakların ve yetkilerin" (Bkz. S. Sulhi Tekinay, *Türk Aile Hukuku*, İstanbul, 1990, s. 483) tümüne verilen addır.

Velayet hakkı, ana-babaya çocuklarının adını koyma, onlara mesleki ve dinsel terbiye verme, onları terbiye etme, üçüncü kişilere karşı onları temsil etme yetkilerini verir. Çocuk ana-babasına itaat etmekle yükümlüdür

Bu haklara sahip ana-baba da güçlerinin yettiği ölçüde ve meslek seçiminde çocuğun oyunu da alarak, ona bakmak, onu korumak ve en iyi biçimde yetiştirmek zorundadır.

Evlilik sırasında velayet hakkı ana-babaya aittir. Yani bu hak ortaklaşa kullanılır. Eğer taraflar arasında bir anlaşmazlık çıkarsa babanın oyu ağır basar.

Boşanmada ise yargıç velayeti taraflardan birine verir ve çocuğun diğer taraf ile kişisel ilişkilerini de düzenler.

Çocuğu hangi tarafa -doğrusu çocuğun velayetini- hangi tarafa vereceğine karar verirken yargıcı **çocuğun geleceği için en iyi kimin davranacağı kuralı** bağlar. Kim çocuğa daha iyi bakıp gözetebilecek, onunla kim daha çok maddi ve manevi olarak ilgilenebilecek ise çocuk ona verilir. Paranın daha çok olması önemli değildir. Kimin daha iyi bakabileceği önemlidir. Türkiye'de büyük bir çoğunlukla, kadın da istediği sürece, çocuğun velayeti kadına verilir. Hele çocuk küçük ise, mutlaka anne bakım ve özenine muhtaçtır ve ona verilir. Babaya ise belirli bir nafaka yükümlülüğü getirilir. Haftanın belirli günlerinde, genellikle hafta sonlarında bir gün, ulusal ve dinsel bayramlarda bir gün, okula giden çocuklar için ise yaz tatillerinde belirli bir süre baba ile birlikte yaşama sureti ile baba ile çocuk arasında bireysel ilişki kurulması yönünde karar verilir.

Evlilik devam ettiği sürece çocuğun mallarını ana ve baba idare ederler. Hesap veya teminat verme zorunlulukları yoktur.

Velayet kendilerinden geri alınmadıkça ana-baba çocuğun mallarından, onun reşit olmasına kadar yararlanırlar. Küçüğün kazancı, yanlarında yaşadığı sürece ana-babaya aittir.

Evliliğin bitmesi halinde ise velayet kendisine verilen taraf, ikametgâhlarının bulunduğu yerdeki Sulh Hukuk Yargıcı'na çocuğun mali durumunu gösterir bir defter vermeğe ve çocuğun mali durumunda önemli bir değişiklik olduğu takdirde onu da bildirmeğe mecburdur.

Velavet kendisine verilen taraf öldüğü takdirde bu hak kendiliğinden sağ kalan eşe geçmez. Yargıcın bu konuda karar vermesi gerekir.

Velayet iki değişik koşulda diğer tarafa geçirilebilir. Bunlardan biri, M.K. 149 maddesinde düzenlenen "yeni durumların doğması"dır, diğeri ise 274 ve devamı maddelerinde düzenlenen velayetin kaldırılmasıdır.

Velavet hakkı kendisine verilen taraf, bu hakkı kötüye kullanır veya hakkını kullanmada ağır ihmal gösterir veya çocuk üzerindeki nüfuzunu ağır bir biçimde kötüye kullanır veya velayet hakkını kullanmaktan aciz olursa bu hakkı kullanma yetkisi ondan alınır (nez edilir). Burada üzerinde önemle durulması gereken bir noktaya dikkat çekmek gerekir. Velayet hakkı kendisine verilen kadın, **çocuğunu ihmal etmiyorsa, onun fahişe olarak çalışması bile velayetin kendisinden alınması için yeterli bir neden değildir.**

Av. Canan Arın

On üç kadın dört yıldır her pazartesi toplanıyor

Pazartesi kadınları

Pazartesi günleri toplanan bir kadın grubu bizi arayıp, tanışmak istediklerini söyleyince heyecanla yollara düştük ve zor da olsa Pendik Kavakpınar'a ulaştık. Tahmin ettiğimizden uzun süren yol nedeniyle saat 19 00 olmuştu ve kadınların bizi bekleyip beklemediğinden emin değildik. Manavların tarifi ile evi bulduk. Sırma, güleryüzü ve müthiş ikramlarıyla bizi karşıladı. Evet, kadınlar evlerine gitmişlerdi! Akşam yemeğini hazırlayıp çocukların ve kocaların karnını doyurmak için. Bir saat içinde işini bitiren kadın geri geldi ve ilk kez bir akşam toplantısı yapıp bizimle sohbet ettiler

Sırma, Aynur, Satı, Gülizar, Nuray, Hülya... 13 kadın dört yıldır her Pazartesi öğleden sonra buluşup konuşuyorlar ve çeşitli işler yapıyorlar. "Biz tek başımıza dışarı çıkamıyorduk. Çocuklar hasta olunca doktora götüremiyorduk, alışverişe yalnız çıkamıyorduk. Doktora gitsek derdimizi anlatamıyorduk. Bu yüzden kendimizi geliştirmeye karar verdik", diyorlar. Satı, "Evlere örgü işi veriliyordu. Araştırdık, ipler nereden alınacak, bulduk" diye anlatıyor. İpler alınıp mahalledeki kadınlara veriliyor, kazaklar örülüyor. Şirketten yapılan ödemeler, çalışanlara dağıtılıyor. Bu işi başlatan iki üç kadın, mahalledeki diğer kadınlarla ilk kez böyle bir ilişki kuruyor.

Kısa süre sonra kazandıkları parayla bir fon oluşturup, çeyizlerini de katarak pazarcılığa başlıyorlar. Belediyeden tezgâh için izin aldıktan sonra haftada bir Pendik pazarında tezgâh açmaya başlıyorlar. Bu iş öyle kolay olmuyor. Kocalardan ve çevreden tepki alıyorlar. Ama kadınlar pes etmiyor. "Büyük çantalarımız vardı, zor taşıyorduk, epeyce yol yürümemiz gerekiyordu, önce karşı çıksalar da sonunda bazı kocalar bizim çantalarımızı taşımaya bile yardım etti" diyorlar

Tezgâhın başında olmak ise başka bir alem... Önceleri bağıramıyorlar. Tanıdık birini görünce tezgâhın altına saklanan oluyor. O zamanlar toplam sekiz kadın var. Bu işleri yaparken evişlerine özellikle önem veriyorlar. Erken kalkılıyor, temizlik, yemek hallediliyor, kazak örmek ve pazar sonra geliyor. Nadiren de olsa, evde sobayı yakıp, yemeği hazırlayan kocalar çıkıyor. Ama çoğunun kocası işte, işsizse kahvede ..

Günler çok yorucu geçiyor, bunun üzerine işler paylaşılıyor. İki kişi pazar işiyle, iki kişi kazakla, iki kişi çocuklarla ilgileniyor, iki kişi de dinlenmede. Her hafta görev değişimi var. "Çok koşturduk, çok yorulduk ama çalışmak hoşumuza gitti; kendimize güvenimiz arttı" diyerek birşeyler yapabileceklerini görmenin mutluluğunu anlatıyorlar. Tepkiler de devam ediyor: "Neyiniz eksik, kocanız size bakmıyor mu?" Dört ay süren pazar ve kazak çalışması, erkekler "karı parası" yemeği kendilerine yediremediklerinden ve "Ya pazar, ya adliye (boşanmak için)" diyen kocaların da etkisiyle sona eriyor, mallar dağıtılıyor, kazak örmeye son veriliyor. Kadınlar şimdi gülümseyerek "O süreçte kendimizi ifade edebilmeyi, sorunlarımızı tartışmayı, anlatabilmeyi öğrendik" diyor. Ama kısa süre sonra sıkılıyorlar. Boş durmak istemeyenler, bu kez de bir anaokulu öğretmeninin önerisiyle "çocuk kulübü" açmaya karar veriyorlar. Eski bir kahve kiralanıyor, gönüllü öğretmenler bulunuyor. Üç gün 4-6 yaş grubu, üç gün 7-15 yaş grubu için organizasyon yapılıyor. Müzik, tiyatro, halk oyunu gibi çalışmalar yapıyor, 40 kadar çocuğa bakıyorlar. Bu arada mahalleyi ev ev gezmişler, "Evlerde çocuklardan, kendimizden, sorunlarınızdan bahsediyorduk" diyerek çocuk kulübünün aynı zamanda kadınların buluşmasını sağladığını anlatıyorlar.

Tek başına dışarı çıkamıyorlardı, çocuklarını doktora bile götüremiyorlardı. Sonra bir gün isyan ettiler. Önce pazarlarda kazak sattılar, sonra çocuk klübü kurdular. Toplandılar, sorunlarını konuştular, yol, su için eylemler yaptılar, 8 Mart şenlikleri düzenlediler. Şimdi sıra tiyatroda. Kendi yazdıkları oyunları, kendileri oynuyorlar.

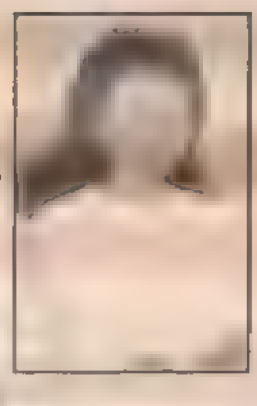

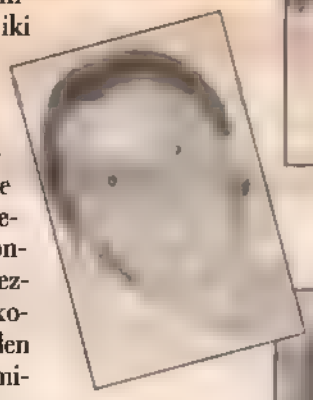

Sahnede ilk gösteri

O günlerde Kartal Maltepe Televizyonu kadınların çalışmalarıyla ilgili bir program yapmak istiyor. Bunun için 80 kadın bir araya geliyor, en çok yol, su, elektrik, kanalizasyon sorunları üzerine konuşuyorlar. 30 kadarı bu toplantıları sürdürüyor. Özel bir şey yapmak istiyorlar. "Biz değişik yörelerden gelmiş kadınlarız, ama Kavakpınarlı kadınlar olarak bir gösteri yapmak istiyorduk" diyerek her yöreden bir kadının katılımıyla hazırlık çalışmalarını başlatıyorlar. Kına gecesi yapılacaktır. Geleneksel kıyafetler sandıklardan çıkıyor, bütün eksikler tamamlanıyor. Ama televizyoncular gelmiyor. Bunca hazırlık boşa mı gidecek? Sultanahmet Şenliklerini duyuyorlar. "Neden olmasın?" deyip Sultanahmet'te biri kadınlara biri çocuklara iki gösteri yapıyorlar. Mahalleden 200 kişi geliyor, erkekler fotoğraf falan çekiyor. Gösteri öncesinde konuşma yapacak olan Satı, sahneye çıkınca heyevandan herşeyi unutuveriyor. Konuşamıyor. Sadece "özür dilerim, unuttum..." falan diyebilir. Düşünebiliyor musunuz? Ne var ki giderek "Hem kendimizi anlıyorduk, hem diğer kadınlara, herkese bir şeyler sunabiliyorduk. Kalabalık karşısında konuşmayı öğreniyorduk." diyorlar

Çocuk kulübü sekiz ay sürüyor ve ekonomik sorunlar yüzünden kapatmak zorunda kalıyorlar.

İlk 8 Mart

Aynı sıralarda kadınlar mahallenin işleriyle de uğraşıyorlar. Yol, kanalizasyon, elektrik, su gibi sorunların çözümü için de koşturuyorlar. Mahallede yapılan her iş kadınlardan soruluyor. Seçim çalışmaları sırasında 8 Mart'ı öğreniyorlar. Pendik'te yapılan 8 Mart etkinliklerini izliyorlar ve çok beğeniyorlar. Ve yine öğreniyorlar ki kadınlar kendileri yazmış, kendileri oynuyor. Hemen karar veriyorlar: Biz de yapabiliriz. Herkes kendi yaşamından yola çıkarak birşeyler yazıp getiriyor, tartışılıyor ve oyunlar yazılıyor. Oyunlar da çok çocuklu, çocuğu olmayan, oğlu olmayan kadının durumu, karı-koca arasındaki sorunlar, cinsel taciz canlandırılıyor. Bulaşık yıkarken, yemek yaparken oyunun metnini ezberliyorlar. Kocası uyuduktan sonra yastığının altından rolünü ya da şiirini çıkarıp ezberleyenler de var. Erkek rollerini de kendileri üstleniyor. Provalar evlerde, diğer kadınların ve çocukların gözetiminde yapılıyor. Bu arada evişleri kesinlikle aksatılmıyor ki çalışmaya laf gelmesin, engellenmesin...

Ve sonunda biletler bastırılıyor, satıştan gelen parayla mahalledeki düğün salonu tutuluyor, artan para da mahalle derneğine bağışlanıyor. 8 Mart programı başarıyla tamamlanıyor. Oyunlar, şarkılar, şiirler... 2 - 3 bin kişi onları izliyor ama kocalardan, büyüklerden yine laf geliyor. Hatta bir kayınpeder, karısına "Kalk kadın, biz buradan gidelim, bu kadının ekmeği yenmez oldu" diyor gelini için. Kadınlar, kocalarının izin vermemesine, hatta dayağa rağmen çalışmaları sürdürüp 8 Mart programını beceriyorlar. Elbette destekleyen kocalar da var. Gösteri sonrasında karısına çiçek veren bir kocadan da sözediliyor

Pazartesi grubu bütün bunları heyecanla anlatıyor, biz de heyecanla dinliyoruz. Saat 23.00'e kadar süren sohbet sonunda "Çok geliştik" diyorlar: "Önceleri dayak daha çoktu, adam döverken kaçardık, artık karşı çıkıyoruz. Bir şey varsa anlat, anlayabiliriz, dövemezsin, vuramazsın diye itiraz ediyoruz. Çalışmalar çok şey öğretti bize. Pazartesi günleri toplanmaya devam ediyoruz. Herşeyi konuşuyoruz. **Pazartesi** dergisinin 1. sayısı elimize geçince toplantıda okuduk, tartıştık, okumaya devam ediyoruz." Her Pazartesi toplanan Kavakpınarlı kadınların ismi artık, bizim de önerimizle Pazartesi grubu oldu. Her Pazartesi, onlar öğleden sonra, biz de (Pazartesi dergi grubu) akşam toplantılarımızı sürdürüyoruz. Aym sorunları tartışarak. Nice nice Pazartesi gruplarına...

Nermin

Su... su...

Su dokularımızı oluşturan en temel maddelerden birisi. O yüzden beslenmemizin önemli bir parçası. Vücudumuzun her gun belli miktarda su alması gerekiyor.

Aslında yazın herkes kışa göre daha fazla bir şeyler içme ihtiyacı duyuyor. Ancak bu durum her zaman bedenimize gerekli olan suyun karşılanabildiği anlamına gelmiyor.

Su, aslında kendi başına besleyici bir değere sahip değil. Ancak insan organizması için gerekli bazı maddeler, mesela C ve B vitaminleri suda çözülüyor. Bunların taşınabilmesi için suya ihtiyaç duyuluyor. Ayrıca su, kalsiyum ve flor gibi birçok önemli mineralin alındığı kaynak olabiliyor.

Lifli gıdalarla birleştiğinde bağırsakların çalışmasını sağlıyor. Bedenden zehirli maddelerin atılması konusundaki işlevi bununla da sınırlı kalmıyor. Böbreklerin çalışması, zehirli maddelerin hücrelerden taşınması da suyun işlevleri arasında. Her zaman estetik bir sorunmuş gibi sunulan, aslında bir tür dolaşım bozukluğu olan selülitin engellenmesinde suyun önemi çok fazla. Ayrıca cildinizin yeterli nemi alması da dıştan sürülen kremlerden çok içtiğiniz suya bağlı.

Ancak içtiğiniz her sıvıdan su almış olmuyorsunuz. Suyun yerini asla tutmayan içeceklerin başında alkol geliyor. Ayrıca, posalı meyva suları, ayran gibi içecekler tüketildiğinde, vücuda giren su, içilen miktarın çok altında oluyor. Çay, kahve, kola gibi kafeinli içeceklerle alınan su da kafeinin etkisiyle kullanılmadan bedenden atılıyor. Kafein aynı zamanda, alkol ve sigaranın yanında cilt dokusunu yıpratan maddelerden birisi.

Diğer şekerli meşrubatların da, içerdikleri kalorinden dolayı sağladıkları tokluk duygusu, yeterince besin alınmamasına yol açabiliyor. Soda, maden suyu türü içeceklerse, suyun yanında madensel tuzlar da sağlıyorlar. Bu bazı durumlarda, özellikle yaz aylarında faydalı bir şeyse de, her zaman böyle olmayabilir.

İşte bu yüzden, kendimizi sade su içmeye alıştırmakta büyük fayda var. Her yerde, evde, işyerinde durmadan çay, kahve ikram edilen, tüketilen ülkemizde bunu yapmak ilk başlarda zor olabilir. Ama bir litrenin üzerinde olan günluk su ihtiyacımızın çoğunu saf sudan karşılamak özellikle kadınlar açısından (çayla demirin ilişkisini hatırladınız mı?) çok önemli. Özellikle günlük içtiğiniz suyu iki litreye çıkardığımızda, bir hafta içinde kendinizdeki değişiklikleri siz de hissedeceksiniz.

İçtiğiniz su miktarına bir süre dikkat edip onu gerekli miktara çıkartırken ilk başlarda zorlanabilirsiniz, ancak bir zaman sonra bedeninizin buna alışacağını ve o miktarı kendiliğinizden içmeye başladığınızı farkedeceksiniz.

Kadın olmanın bilinci bu kitaplarla başlar

Kate Millett

CİNSEL POLİTİKA

Çeviren: Seçkin selvi
2. basım / 300 000 TL.

Kate Millett, kadın ve erkeğin karşı karşıya geldiği her alanda: eğitimde, çalışma hayatında, ailede, toplumda, dinde ve emeklikte, cinsel politikanın nasıl işlediğini anlatıyor

PAYEL YAYINEVİ

Jeanette Winterson

Vişnenin Cinsiyeti

Ingiltere'nin yeni romancısı Jeanette Winterson'dan tarihsel ve masalsı bir anlatımı ustaca kaynaştıran bir yapıt. II. Charles krallığı sırasında vebadan kırılan Londra'daki Jordon ile annesi Köpekli Kadın'ın öyküsü. Pınar Kür tarafından Turkçe'ye çevrilen yepyeni bir roman türü .. Kadın-erkek ilişkilerini duygusal bakımdan yüzeysel, cinsel bakımdan "hayvansı" bulan yazar, gerçek sevgiyi alışılagelmiş ilişkiler ötesinde gören feminist bir bakış açısına sahip .

İLETİŞİM YAYINLARI • "KİTAP İHTİYAÇTIR"
İSTANBUL: Tel: (0-212) 516 22 60/64 • ANKARA Tel: (0-312) 425 36 00 • İZMİR Tel: (0-232) 483 10 40

BAŞKANIN ÇOCUĞU

FAY WELDON
Çev: Nihal Yeğinobalı

Roman

"Fay Weldon ender rastlanan bir yeteneğe sahip. Pek az yazar böylesi sağlam, tutkulu bir iş çıkarabilir."
Good Housekeeping

AFA İstiklal Caddesi, Bekar Sokak, No:17, Taksim
Tel: 245 39 67 Fax: 244 43 62

DIANA SCULLY

TECAVÜZ

CİNSEL ŞİDDETİ ANLAMAK

Çevirenler: Laleper Aytek, Şirin Tekeli

Kadınlara yönelik cinsel şiddet nasıl haklı kılınıyor, nasıl mazur gösteriliyor? "Bilim" bu konuda nasıl erkek merkezli önyargılarla işliyor? Yazar tecavüz kurbanlarına adadığı bu kitapta cinsel şiddete kadınların gözünden bakıyor. ABD'de tutuklu tecavüzcüler üzerine yürüttüğü bir araştırmayla tecavüzün, erkek egemen kültürde yatan yaygın kökenlerine iniyor.

Metis Yayınları
İpek Sokak No. 9, Beyoğlu/İstanbul

Uğrasıp duruyoruz

Erkeğin içlisi

Dolmabahçe'de bir kahvede bir kadın arkadaşımla oturuyoruz. Hemen yanımızdaki masada iki adamı var. İkisi de kırklarında, kırk beşi aşmış elliye varmamış. Konuşurlarken büründükleri içli eda dikkatimi çekiyor. Elimde olmadan konuştuklarını izlemeye başlıyorum. Bir tanesi anlatıyor, "Bu kadar yıllık evlilikten sonra bir başka kadını arzulamam çok doğal gelmişti bana. Yaptığımda kötü, pis hiçbir şey görmüyordum. Karım ertesi günü durumu hemen anladı. Bağırıp çağırmadı, sadece 'kendini hazır hissettiğin zaman konuşalım' dedi. Ama mümkün değil, iki gündür eve uğrayamıyorum. Suçluluk duyguları içinde kıvranıyorum. İçimden, kaçıp saklanmaktan başka bir şey gelmiyor."

Ben tam "adama bak, hem suçlu, hem güçlü; o kadıncağız şimdi en azından, kendisine karşı ne hissettiğini, geleceklerini nasıl gördüğünü anlamak ihtiyacını duymuyor mudur?" diye düşünürken, öteki adamın söze girmesiyle dikkatim bir kez daha konuşulanlara kayıyor: "Evet abi, seni çok iyi anlıyorum" diye söze başlıyor öteki, "Suçluluk duygusu, kaçmak, yok olmak... kahroluyorsun... Karınla yüzleşmek... evet, çok korkutucu... Yıllar önce benim hıyarlığımı yüzünden karım hamile kalmıştı. Kendimi o kadar kötü ve suçlu hissettim ki, inanır mısın kürtaja bile gitmedim."

Peki nerede kaldı güçlülük, dayanıklılık. Bu ödlekliğe ne demeli? Sınıfta yaramazlık yaparken yakalanan oğlan çocuğundan ne fark var bu koca koca adamların? Büyümek, sadece borsada iyi ihtimal hesabı yapmayı, iyi şirket yönetmeyi, ya da şiddet kullanmayı öğrenmek mi?

Eminim bu iki adama sorsanız, iş bulamadığı için eziklik ve suçluluk duyguları içinde kendini meyhaneye atan, bütün gününü kahvede geçiren erkekler hakkında söyleyecekleri çok şey vardır. "Serseriler, zaten hiçbir işe yaramazlar" falan... Belli ki onlarla paylaştıkları ortak özelliği göremeyecek kadar körler. İş bulamamayı kendi eksikliği, beceriksizliği olarak görmek ve karısının karşısında eziklik duyup kaçmakla, kendi sorumluluğunu taşıma cesareti olmadığı için kaçmanın çok da ayrı şeyler olmadığını kavramıyorlar.

Derken aklıma kendi anılarını geliyor. Çok kıskanç bir sevgilimle yaşadıklarım... Kıskançlık krizlerinden sonra genellikle depresyona girer, kendini çok kötü hissettiğini söyleyerek bir odaya kapanır ve duruma göre, bir ya da iki gün beni kendinden uzak tutardı. O zaman hep, "Hatasını anladığına göre benim suçum ne peki, beni niye dışlıyor?" diye düşünür, bunu onun duyarlılığına, içliliğine yorardım. Meğer nedeni bu kadar ulvi değilmiş! Erkekler kendi beceriksizlikleri diye yaşadıkları, ya da suçluluk duydukları olaylarda ortaya çıkamayacak kadar ödlekler. Ne var ki, onların bu kaçışlarının ardında yatan tek neden ödleklik değil. Erkekler duygusal ilişkilerde emek harcamaya, kendilerini ve karşılarındakini anlamaya, bu konuda kafa yormaya da hazır değiller. Kimliklerini, yaptıkları işle, kazandıkları başarılarla kurmak onlara yetiyor. İlişkilerde çabayı harcayan, sorunlar çıktığında üstüne giden, bu yükü üstlenen hep kadınlar.

Bu da az iş değil. Görünmez olsa da başlıbaşına bir emek...

Gülnur Savran

"Eşimin yükü daha ağır"

"Paylaşımcı" bir erkek: Tolga Dağlı

Doç. Dr. Tolga Daglı ödüllü bir erkek. Aslında ödülü, eşi Prof. Dr. Elif Daglı'yla birlikte almışlar. Marmara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi onlara "paylaşımcı aile" ödülü vermiş. Üniversitedeki erkekler "ya bu ödül bize verilir de, adımız kılıbığa çıkarsa" diye korkmuşlar. Ama Tolga Dağlı bu ödülden onur duyduğunu söylüyor.

- Bu ödülü neden size verdiler?

Aslında o ödülü ben yalnız almadım. Ödülün adı, "Paylaşımcı Aile Ödülü". Sanki ödülü ben almışım gibi davranılıyor. Ama bu ödül çok güzel. Her yıl bir aileye veriliyor. Bunu seçerken nasıl kıstaslar kullanıyorlar doğrusu bilmiyorum.

- Ödülü almaktan korkan erkekler olmuş, kılıbık deneceğini düşünmüşler.

Bize bildirdiklerinde onur duyacağımızı söyledik. Bana kılıbık diyen olmadı ama, diyen olursa da bu onların sorunu. Ben paylaşmak sözünü seviyorum. Evliliği bir alış veriş, bir maç kazanmak olarak görmüyorum. Sadece paylaşmaya çalışıyorum. Ama ne kadar paylaşırsanız paylaşım, eksikleriniz oluyor tabii. O ödülü aldık diye, yüzde yüz iyi paylaşıyorum diye görmüyorum kendimi. Terazinin ibresi bazen eşimden, bazen benden yana olabiliyor

- Biz biraz araştırdık, siz en çok eşiniz yurtdışına gittiğinde takdir toplamışsınız.

Eşim on dört ay İngiltere'de kaldı. O dönem benim için çok eğitici oldu. Baktığımız hedef önemli. Onun akademik kariyeri için gitmesi çok önemliydi, gitmesi gerekir diye düşündüm. Ama gittikten sonra çok zorlandım tabii. Yalnız kalınca daha iyi anladım. Çocukların biri ilkokula başlıyordu, biri de beş yaşında filandı. Ama yardım edenlerim vardı, tabii iyi bir deneyim oldu, çocuklarla çok iyi anlaştık.

- Çevrenizden, mesela ailelerinizden bir tepki aldınız mı?

Ufak tefek tepkiler olmuştur da bana yansıtılmadı. Benim annem de fazla olmamıştır ama eşimin annesinde belki daha çok olmuş olabilir. Ama becerdiğimiz için tepkiler bize iletilmedi. Eğer yapamasaydık söylerlerdi. Üniversitede örnek olduk. Arkadaşlar şaka yollu, "Şimdi benim eşim de gitmek isteyecek, kötü örnek oldun" dediler. Geçen yıl bir başka arkadaşımın eşi gitti, arkadaşım, "Senin yüzünden gitti, sen başlattın," dedi.

- Çocuklarla yalnız kalınca daha önce farkedemediğiniz şeyleri farkettiniz mi?

Çok şey farkettim. Mesela ben kız çocuğunu giydirmesini bilmiyormuşum. İç çamaşırlarının düzenim bilmiyormuşum. Bütün bunları öğrendim. Çocuk cerrahıyım, belki ondan yatkınım. Çok küçük, bebekken geliyorlar bana. Onlarla ilişki kurmayı biliyorum. Çocuklarla yalnız kalmam çok iyi bir eğitim oldu. Şimdi de devam edebiliyorum. Kimin işi yoğunsa, evdeki işleri öteki yapıyor.

- Peki şu işi ben, bu işi eşim yapar gibi bir işbölümü var mı?

Kural yok, şu şunu yapar, bu bunu yapar yok. Ama yine eşimin yükü daha ağır. Mesela çok iyi bir aşçı. Benim iyi aşçı olma şansım pek yok. Ben yemek yaptığım zaman abartarak yapıyorum, onda da iyi puan alıyorum çocuklardan. Ama makbuzları da rutin olarak ben yatırıyorum.

- Evde "asla yapmam" dediğiniz işler var mı?

Asla yapmadığım işler yok ama daha az yaptığım işler var. Bana kalıyorsa bir şekilde yapıyorum. Başka alternatifimiz yok. Çok çalışıyoruz, çalışma saatlerimiz çok uzun. Evden zaman zaman ayrılıyoruz, İstanbul dışına gidiyoruz, kongreler, çalışmalar oluyor. Belki de, başka bir işte çalışıyor olsaydık, bunu beceremeyebilirdim. Ama bizim işimizde paylaşmak zorundayız.

- Dönüp baktığınızda kendinizde hata görüyor musunuz? Yeterince paylaşmadığınız zaman oldu mu?

Aslında bu bir eğitim süreci. Anneler iyi eğitmeli, babalar iyi örnek olmalı. Bizim dönemimizde babalarımız bize bu anlamda iyi örnek değildi. Bu biraz yaşla ilgili bence. Ben evlendiğim zamana göre çok değiştim, eşim de değişti. İnsanlar zamanla değişiyor tabii. Paylaşma güzel bir kelime. Bir eş, bir baba olarak paylaşıyorum. Öğretim üyesi olarak paylaşıyorum. Yapabildiklerimi başkalarına da aktarabilmek için üniversiteye başladım. Mesela bundan önce bir hastanede çalışıyordum, çok da mutluydum, ama başkalarına veremiyordum. Üniversiteye geçtim.

- Acaba, işten gelince televizyonun karşısına geçip başkasından hizmet beklemek mi daha zevkli, mutfağa girip birlikte yemek yapmak mı?

Sorduğunuz kişiye göre değişir. Kadınlar da erkekler de televizyon seyredip, hizmet edilmekten zevk alabilirler. Bundan rahatsız olup olmamak önemli. Bundan rahatsız oluyorsan, o zaman bir şeyler yapacaksın demektir. Ben bundan rahatsızlık duyarım. Çünkü beraber olduğum kişilere saygı duyarım. Saygı duymak da eşit görmekle olur. Saygı, sevgi eşitlik... Hizmet alan ve hizmet veren kişi olunca eşitlik olmaz. Sıkıntıları da zevkleri de paylaşmak gerekir.

- Sizin ev işlerine katılmanızda eşinizin talebi oldu mu?

Benim paylaşımcılığım en mükemmeli, en ideali değil. Zaman zaman çeşitli dalgalanmalar olabiliyor. Her şey çok pembe değil. Uyarı aldığım zamanlar oluyor. Farklı bir çalışma ortamı olsaydı, farklı bir düzen olur muydu bilmiyorum. Yoğun çalışma düzeni içersinde mecburuz. Paylaşmamda eşimin taleplerinin, uyarılarının payı herhalde çok fazla.

- Birdenbire olmuyor demek.

Yok öyle bir şey olmaz, oluyorsa, çok istisnadır.

-Yani her iş yapan erkeğin arkasında yaman bir kadın vardır diyorsunuz.

Evet. Ama her yaman kadının arkasında da paylaşan bir erkek vardır. (Gülüyor.)

ZİMBABWE

Parlamentonun yolları dikenli

Nyaşa Çikvinya, Zimbabwe kurtuluş savaşında aktif olarak mücadeleye katılmış bir kadın. "Savaş sırasında erkeklerle aynı çizmeleri giydik, aynı silahları taşıdık, aynı yemekleri yedik. Kadın olarak özel ihtiyaçlarımız olduğu halde hiçbir zaman özel bir muamele görmedik." diyor. Ancak 1980'de Zimbabwe, ZANU kurtuluş hareketi öncülüğünde bağımsızlığını kazandığında, kadınlar bir kez daha karar süreçlerinden dışlanıyor, geleneksel rollerine itiliyorlar.

Çikvinya, Nisan seçimlerinde ZANU'dan milletvekili seçiliyor. Ancak kendi partisi bile durumdan rahatsız: "Yalnız anne oluşum seçim kampanyasında olay haline geldi. Birçok insan 'Evli olmadığı halde çocuğu olan bir kadını nasıl başımıza getirebiliriz?' sorusunu soruyor."

Bağımsızlık savaşı sırasında ve hemen sonrasında politikanın içinde olan kadınlar, erkek politikacıların karıları, kızları ya da kızkardeşleriyken durum farklıymış. Ancak zaman içinde başka kadınlar da politikaya katılmaya yeltendiklerinde "fahişe" olarak damgalanmışlar. Ortalıkta dolaşan karalama kampanyalarında, bu kadınların bu mevkilere gelmeleri için politik şeflerle yatmış olmaları gerektiği söyleniyormuş.

Tafadzwa Mumba (IPS)
31 Mayıs 1995

Evkadınları sendika kuruyor

İtalya'daki evkadınları evde yaşadıkları ve hemen hiç bir karşılığı olmayan köleliğe karşı çıkmaya karar verdiler. Bir süre önce, evişinin ev dışında yapılan iş kadar ekonomik değer taşıdığı yönünde bir Anayasa değişikliğinin gerçekleşmesi de bu gelişmede önemli rol oynadı.

İtalya'da 13 yıl önce kurulmuş olan 800.000 üyeli Ulusal Evkadınları Federasyonu, geçtiğimiz günlerde bir baskı grubu olmakla yetinmeyip bir sendika olmak istiyor.

İtalya'da 9 milyon kadın bütün zamanını evde çalışarak geçiriyor, 3 milyon kadınsa evişini ev dışında çalışmayla birlikte yürütüyor. Sendikanın kurucusu Federica Rossi Gasparrini sendika statüsünün kendilerini daha da güçlendireceği kanısında. "Politikacılar seçim sırasında bize yönelik de propaganda yapıyorlar ama iktidara gelince kadınları unutuveriyorlar," diyor. Gasparrini, kendisini bulaşık eldivenlerini sallayarak dinleyen kadınlara yaptığı konuşmada, erkek-egemen sendikalarınkine benzer teknikleri kullanmayacaklarını ifade ederek, "Kadınlar grev yapamaz," dedi.

"Bebeğine, 'kusura bakma canım, bugün çalışmıyorum. mamanı kendin hazırla,' diyemezsin ki, zaten bulaşığı bugün yıkamazsan, ertesi güne daha da çoğalır," dedi. Anlaşılan İtalyan erkekleri bulaşık yıkamaya niyetli değil.

Ancak seslerini duyurmak için başka yollar bulmuşlar. Geçen Nisan ayında Çalışma Bakanı Tiziano Treu, görüşme taleplerini reddedince, bir grup kadın hayalet kılığına girerek Başbakan Lamberto Dini'nin bürolarına baskın yapmışlar. Çalışma Bakam ertesi gün kadınlarla görüşmüş. Gasparrini, bununla öfkelerini ifade ettiklerini söyledikten sonra şöyle konuşuyor; "Politikacılar için İtalyan evkadınları hayalet gibiler zaten, sanki hiç yokuz."

İtalyan Evkadınları Sendikası'nın taleplerinden biri, ev kadınları için kendilerinin düzenleyeceği ve devletin de katkıda bulunacağı bir emeklilik sistemi. Kadınlar çok düşük primler ödeyebildikleri için emeklilik çağına geldiklerinde çok yetersiz bir para alabiliyorlar. Devletin yardımı bu açıdan gerekli görülüyor.

Bir başka talep de, çocukları beş yaşına gelene kadar onlarla birlikte evde geçirebilmek için mesleklerini bir kenara koyan kadınlara ücret ödenmesi yönünde. Gasparrini, çalışan anneler arasında yapılan bir araştırmada, yüzde 70'inin, belli bir ücret alabilmeleri halinde zamanı çocuklarıyla geçirmeyi tercih edeceklerini gösterdiğini anlatıyor. İtalyan kadınlarının çocuk bakma konusunda da erkeklerden ümidi yok anlaşılan.

JAPONYA

Savaş kurbanı kadınlara fon

Japonya hükümeti, İkinci Dünya Savaşı sırasında Japon ordusu tarafından tecavüz edilen, fuhuşa zorlanan kadınlar için bir fon oluşturacak. Japon ordusu İkinci Dünya Savaşı sırasında işgal ettiği bölgelerde yaşayan ve çoğunluğu Koreli, diğerleri Filipinli, Endenozyalı, Çinli ve ve Hollandalı 200 bin kadına tecavüz edip, fuhuşa zorlamıştı. Şimdi bu kadınlar için bir fon oluşturulup, proje başlatılacak.

Japonya Hükümeti Sözcüsü Kozo Igarashi, yaptığı açıklamada "Kadınlar İçin Asya Barışı ve Dostluk Fonu"nun gelirinin, Japon toplumundan gönüllü olarak toplanacağını söyledi. Japonya hükümetinin de, bu kadınlara yönelik sağlık hizmetlerini artırmak amacıyla fona mali katkı sağlayacağını belirten Igarashi, projeyi yıl sonuna kadar başlatacaklarını söyledi.

FRANSA

Chirac kabinesindeki 12 kadına rağmen

Kadınlar kaygılı

Kadın hakları savunucuları Fransa'da kabineye bugüne kadar görülmemiş sayıda kadının atanmasını sevinçle karşıladılar. Ancak aynı kadınlar şunu da belirttiler; bu atamalar, artık kadın-erkek eşitliği mücadelesinin kazanıldığı yolunda bir yanılsamaya düşülmesine ve kadın hareketlerinin silahlarını bırakmasına yol açamaz, açmamalıdır.

Fransız Siyasal Yaşamı Üzerine Araştırmalar Merkezi'nde araştırma yöneticisi olarak çalışan ve Mitterand ve Fransız Kadınları adlı kitabın yazarı olan Mariette Sineau, şimdiki kabinenin bileşiminin "tarihsel bir olay" olduğu görüşünde. Sineau'nun kitabı, kadınların durumunun düzeltilmesi konusunda eski başkan Mitterand'ın yerine getirmediği vaadlerin bir tür listesiydi.

Ne var ki Sineau, aynı zamanda sevinmek için çok erken olduğu uyarısında bulunuyor ve 12 kabine üyesinden sadece dördünün bakan, diğerlerinin ise devlet bakanı olduğunu hatırlatıyor: "Yeni hükümetin bu girişimini çok büyük bir ihtiyatla karşılıyorum. Kadın üye sayısı en yüksek olan hükümetin pekala kadın karşıtı bir politika uygulaması mümkün. Bekleyip görmek gerekiyor."

Fransız kadınları Sendikası Genel Sekreteri Ernestine Ronai'ye göre, kabineye bu kadar kadının dahil edilmesi, kadınların karar organlarına katılma konusunda giderek artan taleplerinin bir sonucu.

12 kadın üyeden birinin Colette Codaccioni olması, kadınların çalışma ve doğurganlıklarını denetleme haklarına saldırılar bekleyen feministler arasında alarm zillerinin çalmasına yetiyor. 52 yaşında ve beş çocuk annesi olan Coddaccioni, Kuşaklararası Dayanışma gibi tuhaf ve özgün bir adı olan Bakanlığın başına getirilmişti. Eski Başbakan Edouard Balladur'un muhafazakar hükümetinin isteği üzerine yazdığı bir rapor ise, kadın hakları savunucuları tarafından kadınların toplumdaki konumlarına ilişkin geri bir görüşü sergilediği gerekçesiyle eleştirilmişti.

Codaccioni'nin bu raporda savunduğu ebeveynlik ücreti, kendisini eleştirenlere göre, Fransız kadınlarını bürolardan ve işyerlerinden alıp yeniden evlerine yollama çabasından başka bir şey değildi. Hedeflenen, bir yandan doğum oranı düşüşünü durdurmak, öte yandan da işgücü piyasasında erkeklere yer açmaktı. Yıllarca işyerlerinden uzak kaldıktan sonra, hele de teknolojinin günümüzdeki gelişme hızıyla, bu kadınların eski işlerine dönmelerinin ne kadar güç olacağı çok açıktı.

Sineau, Codaccioni'nin bu göreve getirilmesinin bir rastlantı olmadığı, tersine belli bir politikanın yürütülmesi için, onun özellikle seçilmiş olduğu kanısında. Ayrıca, şunu da ekliyor: "Kadınların durumu hükümetin ekonomi politikasına da bağlı olacak. Şayet gemlenmemiş bir liberalizmi seçerlerse, kadınların yaşam düzeyleri konusunda telaşlanmaya başlamalıyız."

Angeline Oyog (IPS)
28 Mayıs 1995

SURİNAM

Çocuk anneler için umut

Her yıl beş doğumdan birini ergenlik çağındaki annelerin gerçekleştirdiği Surinam'da, Jovroce adlı hükümet dışı bir örgüt, genç annelere sahip çıkmaya çalışıyor. Hükümetle işbirliği içinde çalışan Jovroce, bu genç anneleri öncelikle okullarına geri göndermeyi, ya da bir eğitimden geçirerek iş piyasasına katmayı hedefliyor. Annelere yaptıkları yardım, kendileri ve çocukları için sağlık hizmeti, ücretsiz ulaşım, bebek elbiseleri gibi konuları içeriyor. Ama en önemli sorun, genç annelerin öğretmenler tarafından okula geri alınmak istenmemesi. Her yıl ortalama 1500 genç kadının hamile kaldığı Surinam'da bazı öğretmenler okula geri dönebilme hakkının, bu sayıyı arttıracağını düşünüyor. Jovroce, tüm okulları genç annelerin eğitimlerini sürdürmelerine izin vermeye zorunlu tutacak bir yasa tasarısı hazırlıyor.

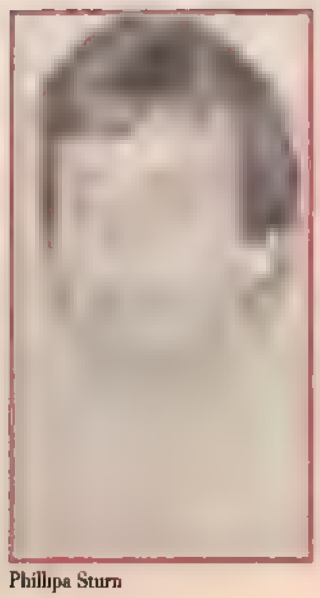

Phillipa Sturn

"Yürüyen Kadınlar"

"Yürüyen Kadınlar", İsrail'e karşı direniş hareketi örgütleyen kadınlar. Barış zamanında da yürümeye devam eden kadınlar bu kez ülkelerinin ataerkil önderliğine ve yapılarına karşı yürüyüşte. Sturn'a göre yürüyüş hâlâ devam etmektedir. Filistin Kadın Hareketi üzerine oldukça ilgi çekici gözlemleri içeren *"Kadınlar Yürüyor"* isimli kitabın yazarı Phillipa Sturn geçtiğimiz günlerde İstanbul'daydı. Amerikalı Yahudi kadın profesör, İstanbul Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin konuğu olarak Beyazıt Kütüphanesi'nde bir de konuşma yaptı. Bizi çok az bildiğimiz bir diyarın kadınlarıyla tanıştırdı. Sturn, ABD'de New York City Üniversitesi'ne bağlı Brooklin College'da Anayasa Hukuku Profesörü. İsrail'in işgal altında tuttuğu topraklarda 1989, 1990 yıllarının yaz aylarında Filistinli kadınlarla yaşamış, haksızlıklara tanık olmuş ve bunları günü gününe yazmış. Phillipa Sturn, Arap toplumunda "fitne" olarak değerlendirilen ve kamusal alana çıkışı kargaşava yol açacağı için engellenen kadının, Filistin topraklarında görece özgür olduğuna değindi.

Sturn,1978 yılında Zehra Kemal önderliğinde, Kadın Çalışma Komitesi'nin kurulduğunu anlattı. Komite ev ev dolaşıyor ve kadınların sorunlarını saptıyor. Bu çerçevede kreşler açılıyor, kadınlar için bir sağlık örgütü oluşturuluyor ve kadın haklarının anlatıldığı bir eğitim programı gerçekleştiriliyor. Komiteye bağlı mesleki girişim kolu, kadınların ürünlerini pazarlamak için kooperatifler kuruyor.

Varolan siyasi partiler kadın hareketinin gücünden yararlanmak istiyor. 1980-83 arası Kadın Komitesi dört parçaya ayrılıyor. Kadınlar ayrı partilerde yer alıyor. Güçlerini asıl 1987 sonunda intifada hareketi sırasında gösteriyorlar. Filistinli kadınlar İsrailli askerlere karşı göğüs göğüse savaşıyor. Direniş hareketi geleneksel rolleri alt üst ediyor. İlk yılın sonunda 57 kadın öldürülüyor ve 1000 kadar Filistinli kadın hapse atılıyor. 1990'lı yıllarda karşı tepkiler gelmeye başlıyor. Hamas gibi köktendinci örgütler tesettürsüz kadınların yüzüne kezzap atıyorlar. Kadınlar FKO'den bu konuda genelge yayınlamasını istiyor, ulusal önderlik pek tepki göstermiyor. FKO'nün yayınladığı genelgelerde kahraman babalardan, oğullardan bahsediliyor ama kadınların ismi anılmıyor. Onlar sadece şehit analarıdır!

Bu arada Filistinli kadınların, partilerüstü bir kadın araştırma merkezi kurduğunu öğrendik. Merkez, medeni kanun çalışmalarına başlamış örnek alman medeni kanun kiminki dersiniz? Bizimki... Evet, Türk Medeni Kanunu. Bu haber toplantıya katılan kadınlar arasında uzun gülüşmelere yolaçtı.

Necla Akgökçe

Meltem Cumbul:

"Ben kendimi dövdüm"

Konservatuardan birincilikle mezun oldu. Sonra İngiltere'ye gitti. Sesini ilk kez radyoda duyduk. Çok genç. Çalışkan. Hırslı olduğu da söyleniyor. Tiyatroya devam ediyor. Sinema da ilgisini çekmeye başladı ki bu sonbaharda bir kadın yönetmenin ilk filminde ilk başrolünü oynayacak. TRT için çekilen bir pembe dizide de gazeteci. Magazin basınında ise, birlikte olduğu erkek arkadaşı ünlü pop şarkıcısı Burak Kut'un "dövdüğü" haber yapıldı! Meltem Cumbul'la konuştuk. Bakın neler söylüyor...

- Merhaba, nasılsınız, neler yapıyorsunuz? Galiba yine çok yoğun bir çalışma temposu var.

Yok. Kışın daha yoğundum. Radyo devam ediyor. Pazartesiden perşembeye, 17.00'den. 18.45'e Meltem Şov sürüyor.s Eylül ayında çekimlerine başlayacağımız bir filmde başrol oynayacağım. Onun çalışmalarına başladık.

- Kim yönetiyor?

Dilek Gökçin

- İlk uzun metrajlı filmi galiba?

Evet, senaryoyu da kendisi yazdı.

- Sizin de ilk başrolünüz?

Evet, daha önce başrol oynamaya korkmuştum açıkçası. Film farklı bir matematiğe dayanıyor. Tiyatrodan başka bir şey. İlk yaptığım üç filmde hep yardımcı kadın oyuncu olarak kalmayı ya da misafir oyuncu olmayı tercih etmiştim. Ama artık zamanı geldi, onu hissettim.

- Nasıl bir film bu?

Hoş bir şey. Bir kadının sürekli geçmişine dönüp, flash back'lerle bir hayatı irdelemesi.

- Nasıl bir kadın?

Evliliğinde çok mutsuz... aslında çok fazla anlatmak istemiyorum, hem senaryoda da değişiklik yapılabilir. Aslında yönetmenin beni düşünerek senaryoyu yazması çok hoşuma gitti. Aynı zamanda da gerçek bir öyküye dayanıyor. Bunun dışında Eylül ayında TRT 1'de gösterilmeye başlayacak olan dizinin çekimleri sürüyor; "Sahte Dünyalar". 66. bölüm bitti, 40 bölüm daha çekilecek. 200'e kadar yolu var. Aycan Giritlioğlu'nun yazdığı çok güzel bir senaryo var. Pembe dizi ama çok kaliteli olacak.

- Orada nasıl bir kadını oynuyorsunuz?

Meclisle, politik haberlerle ilgili bir gazeteci, kaçırılıyor falan. Bunun dışında TV'na bir şey yapmak istemiyorum. Hem yüzümü dinlendirmek, hem de yeni projeler üretebilmek için. Bu arada tiyatro repertuar çalışmaları sürüyor. Şu günlerde de güzellik yarışmalarında sunuculuk yapıyorum.

- Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Valla sunmak çok keyifli. Yalnız çok fazla yapılıyor. Organizasyonlar güzel olduğu sürece ve güzeller güzel olduğu sürece...

- Hayır. Anlayış olarak soruyorum.

SEMRA EMRE

Ben olsam katılmazdım. Bu neyin kanıtı onu bilemiyorum...

- Siz aslında çok iyi bir tiyatro eğitimi aldınız ve hayatınızın merkezini tiyatro işgal ediyor. Ve bu eğitim sayesinde de çeşitli işler yapabiliyorsunuz.

Evet. Dört yıl boyunca sesini kullanmayı, vücudunu kullanmayı öğreniyorsun. Sunuculuğun da gerektirdiği şeyler bunlar; rahat olmak... bunun eğitimini almayanlar zorlanıyorlar, biraz pratikte öğreniyorlar.

- Başarıyı tiyatro eğitimine borçlusunuz gibi.

Kesinlikle. Ama Türkiye'de tiyatronun öldüğüne inanıyorum. Bunu biz "Dört Mevsim"de de yaşadık. Seyirci gelmiyor...

- Çok gençsiniz. Yaşınızı sorabilir miyim?

24. 25'e bastım.

- Bu kadar genç yaşta aynı zamanda bir tiyatronun da yöneticiliğini yapıyorsunuz.

Ragıp Yavuz çok deneyimli biri. Onunla birlikte yürütüyoruz. İngiltere'deyken 18 yaşındaki gençlerin neler yapabildiklerini gördüm. Bizim için yeni bir şey galiba. Gençler artık daha fazla kaale alınıyor. Daha önce fırsat verilmiyormuş, öyle mi?

- Evet. Peki, bundan sonrası için sinema mı, tiyatro mu, ağırlıklı bir hayatınız olacak?

Sinema ağırlıklı olacak. Ama Türkiye'de sinema da çok fazla yapılmadığı için ne kadar ağırlıklı olacak onu bilmiyorum.

- Sonuçta herkes sizi tanıyor çok popülersiniz. bunlar nasıl duygular?

— Çok güzel duygular, ama sorumlulukların çok daha fazla artmasını sağlıyor. O yüzden de yanlış bir iş yapmıyayım diye beynimi patlatıyorum.

- Hayatınızı kısıtlıyor mu?

Zaten ben kendimi kısıtlayan bir insanım. Artı bir şey yok. Ortalıklarda gözükmek istemem, özel yaşamımım bakımından da... bazen sıkıldığım şeyler oluyor, önemli olan ben bir sanatçıyım, yaptığım şeyler önemli olmalı. Bu yüzden tedbirli davranmaya çalışıyorum.

- Sonuçta bunu engelleyemiyorsunuz. Özel yaşamınız basında yeralıyor. Bundan rahatsızlık duyuyor musunuz?

Duyduğum oluyor ama katlanmak zorunda kalıyorum.

- O noktada düzeltme gereğini, açıklama yapma isteği duymuyor musunuz?

Yok, hayır.

- Ama sizin hakkınızda yazılıyor, birşeyler söyleniyor. Bodrum'da yaşandığı söylenen bir olay var. Burak Kut dövdü deniyor.

Yalan olduğu açık. Bence, bu çağda 24, 22 yaşlarında iki insanın... böyle bir şey olabilir mi? Nedir dövme konusu? Köyde mi yaşıyoruz? Ben kendimi dövdürtür müyüm? O beni döver mi? Böyle bir şey var mı? Sanatçı kişilikte iki insan böyle bir şey yaşayabilir mi? Bunları söylesem de inanmıyorlar.

- Burak Kut, sizden genç galiba?

Evet iki yaş küçük.

- Bu konuda hiç düşündünüz mü? Tereddüt ettiniz mi? Bir sorun oldu mu?

Yok. Hiç olmadı. Sevgi bu.

- Aileniz tiyatrocu olmanıza karşı çıkmış mıydı?

Hayır kesinlikle. Babam banka müdürüydü, şimdi emekli oldu, şiirler yazar, annem ev kadını. O da çok açık fikirli bir insandır. Hep sanatçı olmak istemiş olamamış. Ailesi izin vermemiş. O yüzden beni her zaman destekledi.

- Sizin şiirle, yazıyla aranız nasıl?

İyi aslında. Bazı gazetelerden teklif de geldi. Ama ben kendi işimi önemsiyorum. Şimdilik bir yerde yazmayı düşünmüyorum. Kendi metinlerimi yazıyorum, şiirler yazıyorum. Günün birinde belki...

- Bir yerde, 30 yaşından sonra evlenip üç çocuk sahibi olmayı düşündüğünüzü okumuştum?

Evet. 30 yaşımdan sonra.

- Neden üç çocuk?

Ne bileyim, kararı herhalde. Çocukları çok seviyorum.

- Size nasıl bir soru sormamı istersiniz?

Genelde dünyaya nasıl baktığını. Türkiye üzerine ne düşündüğüm üzerine, sıkıntılarım üzerine...

- Onlardan konuşalım?

İnsanların insan olması önemli. Ben böyle şeylere çok takılıyorum. Bazı şeyler beni çok rahatsız ediyor, kendimi çok yabancı hissediyorum. Mesleğimde dönen dolaplar falan...

- İnsan olmak derken neyi kasdediyorsunuz?

İyi insan olmak, katakullici olmamak, dürüst olmak... bunlar önemli bulduğum manevi değerler. Eskiden insanları değiştirmeye çalışırdım, şimdi öyle yapmıyorum, uğraşmıyorum, değişmiyorlar çünkü.

- Türkiye üzerine neler söylemek istiyorsunuz?

Özellikle mesleğimle ilintili olarak çok karanısarım. Yılda en fazla beş filmin yapıldığı bir ülkede ben neyi seçebilirim? Mesleğim oyunculuk, ama yapamıyorum. İstediğim gibi yapamıyorum. Düşünebiliyor musunuz? TV'da rating açısından farklı şeylere önem verilirken, ben acaba ne yapabilirim diyorum.

Bir kaç program sonra yayından kaldırılabilirsin, ya da istediğin saatte yayınlayamazsın... Bu noktada eğitim önemli, insana yatırım yok.

tür müyüm?"

fırtınalar koparsa kopsun!

ebru gündeş'in son kasetinden, **fırtınalar**'ı dinleyip klibini de seyretmişsinizdir. uzun zamandır çok popüler olan bir parça. **fırtınalar** öyle birşey ki, üzerine ne söylense azdır. bu klip işinde haklı olarak pek mantık aranmıyor. dolayısıyla bu açıdan bir değerlendirme pek haklı olmaz. ancak bu hoşgörü nereye kadardır? mesela yirmiyirmi beş yaşında gösteren insanlar nasıl o lükslükte arabalara sahip olmuşlar, konaklarda yaşar hale gelmişlerdir? hadi diyelim aileden zenginler, bu zengin aile kapısına üstü açık araba çektiği konağın içine hiç bakmamış mıdır da, mobilyalar her orta sınıf evinde bulunabilir cinstendir? hadi diyelim, aile eşyaları ihmâl etti, saçım belik belik örüp boncukları dizen esas oğlan, evin döşenmesini son derece hanım hanımcık görünen karısına, hatta onun annesine mi bırakmıştır da eşyalar kırk yaş zevkine uygundur?

çevre düzenlemesine ilişkin bu konuları yönetmene havale edip biraz "içeriğe" değinmek istiyorum. konu malumunuz "yasak aşk". (gerçi olay sonunda "arkadaşımın aşkısın'a bağlanıyor.) bundan daha çekici, baştan çıkarıcı ne olabilir? düşünün, hem aşk, hem de yasak. fakat insan nereye kadar baştan çıkabilir? kişisel olarak, yatakta, kocasının yanından sevgilisiyle telefonla randevulaşacak cesareti aşk ve yasaklar adına gerçek bir kahramanlık olarak kutladığını ifade etmek isterim. (her seyrettiğimde çocuk uyanıverecek diye içim gidiyor.) ebru gündeş'le kocası rolündeki gencin gündelik kıyafetleriyle yatağa girmelerindeki mahçupluk da olayları, yani genç kadın açısından yasak aşkın neden bu kadar çekici olduğunu açıklıyor bence. biraz soyunup dökünseler, ne bileyim biraz sokulsalar belki kızın "gözü dışarı kaymazdı".

daha sonra ebru gündeş'in giydiği, yetmişli yılların ünlü fotoromanı kiling'i andıran kılık da açıkçası beni çarptı ve olayın gerçeküstü atmosferine girmemi sağladı. fakat şarkıyı klibi görmeden önce dinleyip de sonra klibi seyrederseniz esas o zaman çarpılıyor insan. çünkü sözlerde kopup duran fırtınalar, tutuşturan arzular, deli gibi âşık insanlar var. allah aşkınıza aklınızı yolda bırakınca, hepi topu kocanızı mı aldatırsınız? herşeyimiz sınırlanmıştı, aşkımız, yasaklarımız, ama insanın akılsızlığıyla deliliğinin sınırları da böyle çizilince isyan etmemek elde değil.

ayşe düzkan

Pamuk Prenses'in Ölümü
Jeanne Cordelier

Çev: Engin Sunar
Sel Yayıncılık Haziran 1995

"Pamuk Prenses'in Ölümü", sürekli olarak babasının cinsel istismarına ve tecavüzüne uğrayan, annesinin, babasının, öğretmeninin akla hayale gelmeyecek cezaları ve ağır ihmaliyle örselenen küçük bir kızın masalsı öyküsü. Dövülen, bağlanan, evde yapayalnız bırakılan, alet dolabına kapatılan, sığınmaya çalıştığı evcil hayvanlar birer birer katledilen, babasının yanısıra yakınındaki tüm erkeklerin (ağabey, ağabeyin arkadaşı, ablanın nişanlısı) cinsel istismarını yaşayan ve üstüne üstlük yosmalıkla suçlanan bir çocuktan nasıl bir masal beklenebilirsiniz?

En güzel hayali, ağır bir hastalığa yakalanıp evden uzaklaşmak zorunda kalmak olan bir çocuktan? Herkesten gizlediği ve birgün çoğalıp güçlenerek babasını öldüreceklerini umduğu salyangozlarından ve onu yaşadığı iğrenç gerçeklikten biraz olsun uzaklaştıran Walt Disney'in kahramanlarından başka dostu olmayan bir çocuktan? İnsanın içine oturan bir masal bu, kendisine vadettiği korumayı sağlamaya büyükler dünyasına karşı bir isyan.

İnsanı isyan ettiren bir masal. Daha çok küçükken tüm dünyaya, herkese güvenini ve inancını yitiren bu yaşlı çocuğun üzerindeki en büyük yük, yaşadığı her şeyin bir sır, tek başına üstlenilecek bir utanç olması.

"Çünkü çok uzun süre saklanan sırların, zehire dönüştüklerine, kanı bozduklarına, erken ölüme neden olduklarına inanıyorum."

Ve "Pamuk Prenses'in Ölümü" poşette satılan bir kitap. Belli ki Muzır Kurulu'nun cinsel isteği kışkırtacağını ya da kamu ahlakını inciteceğini düşündüğü bir kitap. Belli ki küçük çocukların yakınlarındaki erkekler tarafından maruz bırakıldıkları cinsel istismar, gizli kaldığı sürece kamu ahlakını incitmiyor. Bu sayımızda okumuş olmalısınız, 16 yıllık eşinin dört çocuğuna tecavüz ettiğini yıllar sonra öğrenen İpek Özcan, "O güne kadar da hiç duymadım böyle şey... Biraz daha bilgili biri olsaydım..." diyor. Olamazdınız. Gerçekler poşete girdikçe, olamayacağız.

Nesrin Tura

Elli Yaş Korkusu
Erica Jong

Erica Jong, "Uçuş Korkusu" adlı ilk romanıyla gerçekten de dünyanın her bucağından kadına (27 dilde 10 milyon satmış) "korkunun ecele yararı yok" dedirtebilmiş bir yazar. Onu okuyarak kanatlarını korkusuzca çırpıp uçmaya yüreklenen kadınların bir bölümü de bugün yazar gibi elli yaş civarlarında, uçuşlarının hesabını kitabını yapıyor; ya yorgun dinlendiriyor ya da yeni uçuşlara hazırlanıyor. "Elli Yaş Korkusu", Erica Jong'un özyaşam öyküsü gibi yazdığı kitapların sonuncusu. "Uçuş Korkusu"yla başladığı serüveni sürdüren yazar, son kitabında annesiyle babasını, yahudiliğini, cinselliği, evliliği, boşanmayı, anne olmayı, yaşlanmayı, feministliği ve yazarlığı anlatıyor. Kendisinden yola çıkarak, tüm bu alan ve kavramları didikleyerek, başta kendi olmak üzere herkesi neşterleyerek yürüyor, yazıyor... Önceden yazdığı romanların (Fanny hariç - onun da gebelik ve doğum bölümü dışında) biyografik olmasının, ilişkilerinde esin perisini yakalama dürtüsünden kaynaklandığını itiraf ediyor. İlk romanına bazı (radikal) feminist çevrelerden, neredeyse tutucu kesimden olduğu kadar eleştiri almış bir yazar olarak, kendi feminizm anlayışını tanımlıyor ve 80'li yıllarda yeniden palazlanan kadın düşmanlığının karşısında bölünmüş bir kadın hareketi (farklı feminizm anlayışlarından doğan kopukluk ve dayanışma yoksunluğu) bulmasının, feminizmin özellikle 70'li yıllarda örgütlü feminizm alanının, dar görüşlü ve şoven olmasından kaynaklandığını ileri sürüyor. Bu yüzden de "feminizm" tanımına soğuk bakan koca bir genç kız kuşağı yetiştiğini söylüyor. Yazarlıktan önce şair olan Jong, edebiyattaki iddiasını, yama konusundaki kararlılığını, 40 yaşına yaklaşırken hasbel kader anne olduğunda da yitirmemiş. Tam tersine, anneliğinin yazarlığına ve feministliğine (tüm güçlüklere karşın) çok büyük katkısı olduğunu sık sık vurguluyor. "Elli Yaş Korkusu", Jong'un her zamanki gülmece öğeleri taşıyan zengin diliyle yazdığı eğlenceli, düşündürücü. açık yürekli bir kitap. Bu kez uçmaya çağırmıyor ama uçabilen ya da uçamayan tüm kadınlara yine yeni ufuklar açmaya çalışıyor.

Çev.iren: Nihal Yeğinobalı
Remzi Kitabevi. Nisan 1995

Füsun Özlen

Balık İzlerinin Sesi
Buket Uzuner

"Balık İzlerinin Sesi'ni sekizinci baskısından sonra okuduğum için kendime kızdım. Zira yazarın romanında tanımladığı "seçkin" ya "normal olmayan" insanlara dahil olmadığım halde "normal"likten kaçma isteğini sıkça duyarın...Hiç olmazsa yazarın "normal olmayanlar" için kurduğu dünyanın biz "normal"lerin dünyasından çok farkh olmadığını daha önce farketmiş olur, teselli bulurdum.

Romandaki "normal" olmayanların mekanı bir seçkin öğrenciler yurdu. Birleşmiş Milletlerin "normal uzmanları" tarafından seçilmiş 80 seçkin kişi dünyanın dört bir tarafından oraya toplanmış. Yazara göre "normal olmayan ve normal olmamak için direnen" bu insanlar, seçkin yazar, akademiker, şair, müzisyen, ressamlar.... "Hiç bir not, derece, unvan, şan, şöhret kaygısı olmadan (aslında ihtiyaçları da yok, zaten ünlüler), insanların birbirlerine bilgi ve deneyim aktardıkları" "Aşka Suikast, Sahip Olmanın Patalojisi, Ait Olmak Sendromu, Yönetmek Fobisi" gibi ilginç konulu konferanslar yapıyorlar.

Roman asıl olarak bu seçkinlerin birbirleriyle ilişkilerini konu ediyor. Orada gerçek ile düş zaman zaman içiçe geçiyor. Örneğin ünlü yazar Romain Gary'nin yaşam hikayesinden kesitler, onun kimi düşünce ve anıları, Buket Uzuner'in renkli, coşkulu, duygu yüklü fantazileri ile birleşiyor. Romanın baş kahramanı Türkiye'yi temsil eden 21 yaşındaki seçilmiş öğrenci Afife Piri, Romain Gary ile "bir insanı sevmek, bir insana aşık olmaya dönüştüğünde oluşan mucizeyi" yaşıyor. "Aşk ve şefkatin aynı erkekte bir istisna olarak bulunuşu" ile karşılaşıyor. Afife öyle bir cinsellik yaşıyor ki, "cinselliğin bütün öbür halleri artık renksiz, tatsız ve yoksul" kalıyor. Bu öyle bir aşk ki Gary, Afife'yi çok sevdiği için, aşkını korumak için onu terkediyor. Çünkü "korunmayan aşk bozuluyor, çürüyor ve çabucak yok oluyor. Ardında kötü kokular ve çirkin görüntüler bırakarak..."

8. Basım, Kasım 1994
1993 Yunus Nadi Roman Ödülü

"Balık İzlerinin Sesi" bence normal olan olmayan yaklaşımı dışında hoş bir roman. Uzuner'in akıcı bir uslubu var. Coşkulu, duygu yüklü tasvirlerden bazan altını çizecek denli etkilenebiliyorsunuz. Hatta bazan anlatılanlarda kendinizi buluyor bazan da imreniyor "keşke" diyorsunuz.

Hülya

ABONE OLAN MUTLU OLUR (BİZ DE!!!)

Pazartesi'ye abone olursanız mutlu olursunuz! Her sayı bayiye geldi mi, gelmedi mi stresini yaşayacağınıza **Pazartesi** ayağınıza kadar gelir. Az mutluluk mu? Hem dergiye olur da zam gelirse, siz muaf olacaksınız. (Abone olursanız ayrıca bizi de mutlu edeceksiniz.)

YENİ OKURLAR KAZANMAK İÇİN ABONE KAMPANYASI AÇTIK!

5 abone yapana bir kitap, 10 abone yapana ücretsiz abonelik hediye!

ABONE FORMU

Adı: .....
Soyadı: .....
Adres: .....
.....
.....
.....
.....
Abone süresi: .....
Başlangıç tarihi: .....

Türkiye içi: Müjde! Artık bir posta çeki hesabımız var. Yani ücretsiz havale gönderebileceksiniz.
Kadın Kültür ve İletişim Vakfı Posta Çek Numarası: 662 965.
Yıllık abone ücreti 420.000 TL.,
Altı aylık abone ücreti 210.000 TL.

Türkiye dışı:
Bir yıllık 50 DM, Altı aylık 25 DM.
Döviz Hesabı: Asuman Bayrak, Türkiye İş Bankası Taksim Şubesi, İstanbul.
Hesap Numarası: 1052 / 30100 / 3184936

Dikkat: Abone ücretini yatırdığınıza dair belgeyi ve abone formunuzu bize gönderin. Biz de size her ay **Pazartesi**'nizi postalayalım.

Dergimize Almanya'da bulunan Kadın Vakfı Frauen-Anstiftung (FAS) destek vermektedir.

ajanda

FESTİVAL

İstanbul Müzik Festivali

Klasik batı müziği ağırlıklı festivale birçok kadın sanatçı katılıyor.

1 Temmuz 19.00, AKM: Viyolonsel Dörtlüsüne piyanoda Melin Molla eşlik edecek.
2 Temmuz 19.00, AKM: Bahar Biricik keman, Julia Kerimova piyano ve Özlem Ebesek piyanoyla bariton Cengiz Sayın'a eşlik edecekler.
3 Temmuz 19.00, AKM: Karolin Ölçer viyolonsel, Yonca Özkan arp, Metin Ülkü piyanoda Yaylı Çalgılar Dörtlüsü'ne eşlik edecekler.
4 Temmuz 19.00, Aya İrini: The King's Consort Soprano Deborah York'un da yer aldığı topluluk, hem oda müziği hem de barok müzik orkestrası olarak eski tip çalgıları kullanıyor.
13 Temmuz 19.00, AKM: İdil Biret, Avusturya-Macaristan Haydn Orkestrası eşliğinde piyano çalacak.
15 ve 16 Temmuz geceleri 19.00. Aya İrini: Avusturya-Macaristan Haydn Orkestrası Philharmonia Korosu, iki ayrı program sunuyor. Koroda soprano Ibolya Verebics ve mezzo-soprano Tamara Takacs da bulunuyor.

2. Uluslararası İstanbul Caz Festivali

Konserler, AKM Konser Salonu, Açıkhava Tiyatrosu ve Aya İrini'de gerçekleşecek. Bilet fiyatları 250 bin lirayla 750 bin lira arasında değişiyor. Festivale katılan sanatçılar arasında bir çok kadın sanatçıyı izlemeniz de mümkün:
8 Temmuz 21.00, Açıkhava: Randy Crawford. Festival programına göre o gece dolunay da olacakmış!
9 Temmuz 21.30, Açıkhava: The Manhattan Transfer. İki kadının da yer aldığı topluluk, dünyanın en iyi vokal grubu sayılıyor.
10 Temmuz 21.00, Açıkhava: Geri Allen/Rou Carter/Lenny White Üçlüsü Geri Allen, caz piyanosunun genç yeteneklerinden sayılıyor.
14 temmuz 19.30, AKM: Aziza Mustafa Zadeh. Bu Azeri piyanist, eserlerinde folklorik motiflere de yer

Aziza Mustafa Zadeh.

veriyor. Küçük salonlarda, çok az sayıda konser veriyormuş, yani onu dinlemek bir ayrıcalık sayılabilir.

ŞENLİK

Gülhane Şenlikleri

Gülhane'de dinleyebileceğiniz kadınlar:
2 Temmuz, Deniz Arcak. Deniz Arcak, son zamanların nadir kadın popçularından bir tanesi.
3 Temmuz, Sincanlı Filiz.
4 Temmuz, İclal Akkaplan.
6 Temmuz, Pelin Uyanıker.
8 Temmuz, Mine Koşan. Mine Koşan, Kibariye'yle birlikte Roman kadın şarkıcıların en tanınmışlarından. Geçtiğimiz yıl ikinci doğuşunu yaptı.
9 Temmuz , Güllü. Bir Roman kadın daha.

Bakırköy'de şenlik

Bakırköy Belediye Tiyatroları Hayal Bahçesi Yaz Etkinlikleri Bu etkinliklerin "öncelikli olarak, günümüzde gelişen ve yaygınlaşan son derece yapay, iğreti, değer tanımaz, yoz bir kültüre karşı, ancak hayallerimizde koruyabildiğimiz değerleri yaşama geçirmek ve yeniden yaşanılır kılabilmek için "tasarlan"dığını, "örneğin geçmişte kalan 'açıkhava sinemaları', toplumsal kültürümüzün yok olan değerlerini barındıran 'Geleneksel oyunlar', bir dönem tiyatromuzun en canlı dönemini yaşamasını sağlayan 'açık alan tiyatroları', 'kır şenlikleri', 'köy seyirlik oyunları' gibi etkinlikleri içereceği söyleniyor. Dergimiz hazırlanırken henüz programı belli olmayan etkinliklere katılmak üzere Pazartesi olarak biz de başvurduk!

ETKİNLİK

Aksanat Etkinlikleri

Laser-disc ve videodan büyük ekranda çeşitli film ve konser gösteriler var. Bilgi için tel: 0212.252 35 00

SERGİ

• Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi'nde Amerikalı ressam Deborah Semel in süsleme sanatına ve kadın el sanatlarına gönderme yapan resimleri sergileniyor. 15 Haziran'da açılan sergi 23 Temmuz'a kadar sürecek.

• Kadıköy Belediyesi Merkez Sanat Galerisinde 1981 doğumlu Filiz Berk'in 26 Haziran'da açtığı resim sergisi 18 Temmuz'a kadar sürecek. Galeri, Eminönü Vapur İskelesi'nin karşısına düşüyor.

• Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, 4-20 Temmuz tarihleri arasında, AKM Büyük Sergi Salonu'nda, "Elveda Doğduğum Toprak" adıyla, fotoğraflarla Anadolu'nun 150 yıllık göç tarihini anlatan bir sergi düzenliyor.

"Elveda Doğduğum Toprak" sergisi Anadolu'nun göç tarihini anlatıyor.

GEZİ

Fotoğrafevi

Fotoğrafevi, temmuz ayı içerisinde de çeşitli geziler düzenliyor

Pazar yürüyüşleri:
9 Temmuz Delmece Yaylası Orman içi patika, dere geçişleri.
23 Temmuz Sülüklü Göl Orman içi dağlık patika.
Diğer Geziler:
1-9 Temmuz, Niğde-Aladağlar Geçişi
15-21 Temmuz, Barhal-Ayder Geçişi
29 Temmuz-5 Ağustos, Kaçkarlar.
Bilgi almak için,
Tel: 0216.414 44 74
Faks: 0216 347 62 97

PANO

ÇIKARTMA

• Pazartesi'yi aldığınız bayiye, işyerinize, okulunuza, arabanıza hatta çantanıza yapıştırabileceğiniz çıkartmalarımız hazır. Üzerinde "Pazartesi okuyorum" yazıyor. Siz de ister misiniz? Bir telefon edin de konuşalım.

BULUŞMA

• Pazartesi okurlarıyla her ayın ilk cumartesi günü buluşuyorduk ya... Bu ayın ilk cumartesi günü ayın birine rastlıyor. Durum böyle olunca, ayın sekizinde, yani ikinci cumartesi buluşalım diyoruz. Kısacası bundan sonra artık her ayın ikinci cumartesisinde buluşacağız. Unutmayın, 8 Temmuz Cumartesi, saat 14.00'den sonra bekliyoruz. Adres; Bilar; İstiklal Caddesi, Zambak Sokak, 4/7, Beyoğlu.

HUMAYUN'A ÖZEL TEŞEKKÜR

• Ankara'da elimiz, ayağımız hatta kulağımız, gözümüz olan Hümayun'a özel olarak teşekkür ediyoruz. Ankara haberlerimiz için vazgeçilmez bir isim olmaya başladı.

HAYIRLI OLSUN

• Mehmet, yeni araban hayırlı olsun, ama bu sayı son dakika seni aradık aradık bulamadık. Unutma her aym son haftası Hadımköy serüveni var, kimselere randevu verme. asuman.

KIRTASİYE

• Mektup Kırtasiye, Galatasaray'da Yapı Kredi Bankası'nm karşısında kapısında keman çalınan Aznavur Pasajı'nda. Toptan alışverişlerde adrese teslim ediyorlar, ayrıca dükkanda çok tatlı ıvır zıvır, güzel kırtasiye var. Sahipleri de Pazartesi dostu iki kadın.
Tel: 293 89 84

GONULLU GENÇLİK KAMPLARI

• 18-28 yaş grubunda öğrenciyseniz ya da resmi bir kurumda çalışıyorsanız, ve de İngilizce biliyorsanız uluslararası gönüllü gençlik kamplarına katılabilirsiniz. Hani şu kamu yararına bir projede eğlenceli ve hafif işler yapılıyor da birçok yeni arkadaşla tanışıyorsunuz ya... işte öyle kamplar.
Daha fazla bilgi için 0312.433 22 00 ve 433 46 21.

"Olaydan sonra birçok kere intiharı düşündüm, ölüm benim için kurtuluştu, ama ben öldükten sonra bana tecavüz edenlerin ellerini kollarını sallayarak gezmelerini istemedim. O yüzden davacı oldum."

Ankaralı bir öğrenci

"Jandarma bana tecavüz eden Hakan'ı cuma günü buldu ve ben teşhis ettim. Ancak delil yetersizliği nedeniyle iki saat sonra serbest bırakılmış. Pazar günü minibüsüyle birlikte ona tekrar rastladığımda kahroldum."

Gudrun Bichler

TECAVÜZ KURBANLARININ İFADESİ DELİL SAYILMALI!

PAZARTESİ

Kadınlara Mahsus Gazete
(Aylık kadın dergisi)

Sahibi: Hülya Eralp
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Filiz Koçali

Her gün dergide olup, her türlü işe koşturup, bu işten akmek yiyenler (Yazı Kurulu):
Asuman Bayrak, Ayşe Düzkan, Filiz Koçali, Hülya Eralp, Semra Emre.
Pazartesili günü dışındaki meseleri kendilerine kalmış mutlu çoğunluk (Yayın Kurulu):
Beril Eyüboğlu, Emel Deniz, Esra Koç, Fadime Gök, Filiz Kerestecioğlu, Füsun Özlen, Gülnur Savran, Handan Koç, Meltem Ahıska, Minu İnkaya, Nermin Coşkun, Nesrin Tura, Nural Yasin, Yaprak Zihnioğlu.

Günü saati belli olmayanlar (Çizerler):
Ayşen Baloğlu, Feyhan Güver, Ramize Erer, Semra Can.
(İllüstratör): Rana Mermertaş.
Arşiv Sorumlusu: Ayşegül Ulus
Adres: Şehit Muhtar Caddesi, 60/5, Talimhane, Taksim, İstanbul.
Tel: (0212) 256 28 59, 256 98 14-15
Basıldığı Yer: Özer Yayıncılık Ltd. Şti, Hadımköy, İstanbul
Dağıtım: Birleşik Basın Dağıtım